

NIEUWSBRIEF • RECHTSPRAAK EUROPA

Inhoud

In deze nieuwsbrief vindt u de volgende onderwerpen:

(Door op het onderwerp te klikken komt u direct bij de uitspraken op het betreffende rechtsgebied.)

Inhoud.....	1
Leeswijzer.....	4
Deel I - Rechtspraak.....	5
Aanbesteding en overheidsopdrachten.....	5
Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)	5
Asiel, migratie, Unieburgerschap en Schengen	10
Belastingen.....	13
Belastingen, btw	16
Belastingen, douane en tariefindeling	18
Belastingen, vennootschappen	19
Beroepskwalificaties	19
Brexit.....	19
Consumenten	20
COVID-19	22
Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek.....	22
Digitale markt en social media.....	25
Discriminatie	25
Eigendomsrecht.....	25
Erfrecht	26
Familieleven, familierecht en rechten van het kind	27

Maandelijks overzicht van de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU).

De Nieuwsbrief Rechtspraak Europa is een samenvoeging van de Nieuwsbrief Rechtspraak Europa (Marc de Werd/Hof Amsterdam) en de GCE-nieuwsbrief (Joanne Bik/LBVr).

Kernredactie: Joanne Bik, Doeke Kingma, Mariëlle Leenaers. Vaste medewerkers: Sophie Abelsma, Roel Andrea, Jos Beckers, Anouk Biersteker, Anne-Marie ten Bosch, Stella van Gennip, Nicolien Keerweer, Nadine Laatsch, Suus Pesch, Judith van Riel, Charlotte Roseboom, Nynke Veenstra en Bonita van Vliet.

Rechtspraak Europa komt tot stand door een samenwerkingsverband tussen het Gerechtshof Amsterdam en het Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak (LBVr), en wordt gepubliceerd op de website van de rechtspraak en op MKO (alleen intern). Het archief is te raadplegen op rechtspraak.nl.

Rechtspraak Europa rechtstreeks ontvangen? Stuur een mail naar RechtspraakEuropa@rechtspraak.nl om te worden toegevoegd aan de verzendlijst.

Financiële markt en diensten, EMU, Bankenunie	30
GBVB – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid	32
Gewasbeschermingsmiddelen	33
Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering	33
Godsdienstvrijheid (B)	34
Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen	35
Handel en anti-dumping	36
Huiselijk geweld	36
IE - Intellectuele eigendom	36
Institutioneel	38
IPR	39
Kansspelen	43
Landbouw en visserij	43
LHBT-rechten	44
Luchtvaart (C)	46
Mededinging	48
Mensenhandel	49
Milieu, natuur, duurzame energie	49
Ne bis in idem	51
Onderwijs	53
Overlevering en uitlevering	53
Prejudiciële procedure HvJ	54
Privacy en persoonsgegevens	55
Procesrecht en recht op eerlijk proces	60
Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel recht	60
Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht	61
Producteisen	62
Rechtsstaat en rechterlijke macht	62
Recht op leven	65
Staatsteun	65
Strafrecht	66
Terrorisme en witwassen	70
Verkiezingen en kiesrecht	70
Vervoer en reizen	70
Verzekeringen	71
Vrij verkeer	73
Vrijheid van meningsuiting	74
Vrijheid van vereniging	76

Deel II – Algemeen	77
Cursus en opleiding	77
Nieuwsbrieven	78
NL zaken bij het HvJEU	79
NL prejudiciële verwijzingen	79
NL zaken bij het EHRM	79
Verzoeken Protocol no. 16 EVRM	80

Leeswijzer

De redactie heeft ervoor gekozen om de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) en het Gerecht per rubriek gezamenlijk aan te bieden. De toenemende vervlechting van het EU recht en het EVRM sinds het Verdrag van Lissabon (2009) is met name zichtbaar op het terrein van de grondrechtenbescherming. Deze ontwikkeling naar een Europees ius commune maakt dat beide kenbronnen in een juridische casus gelijktijdig relevant kunnen zijn. De redactie wil aldus recht doen aan die Europese realiteit.

- Om sneller te scrollen: klik op tweede icoon van boven “bladwijzers”, de index blijft dan in de linkerkolom staan. In de nieuwe browser van de rechtspraak (Edge) is het **navigatievenster** niet meer direct zichtbaar, maar wel via het icoontje “inhoudsopgave” helemaal links in de bovenbalk.
- De nieuwsbrief is ingedeeld in alfabetisch gerangschikte onderwerpen.
- Prejudiciële verwijzingen bevatten een link naar de verwijzingsuitspraak op de website van het ECER. Voor de samenvattingen wordt gebruik gemaakt van de samenvattingen van ECER. Als de verwijzing nog niet beschikbaar is verwijst de link, voorzien van een * naar de algemene pagina van ECER.

Volledigheid en selectiecriteria

- Voor wat betreft de Europese uitspraken streeft de redactie ernaar een volledig overzicht te geven van de voor Nederland relevante uitspraken.
- Alle prejudiciële verwijzingen uit alle lidstaten worden opgenomen in de nieuwsbrief.
- De Nederlandse uitspraken die in de nieuwsbrief staan, worden opgenomen omdat er een blog over is of omdat iemand de redactie heeft gewezen op een bepaalde uitspraak. Het overzicht van de Nederlandse jurisprudentie is dus niet volledig. Signalering van een relevante Nederlandse uitspraak wordt zeer op prijs gesteld.
- De redactie houdt ontwikkelingen bij via Twitter, Legal Intelligence etc. Uiteraard is dit overzicht niet volledig. Datzelfde geldt voor opleidingen, literatuur en noten bij arresten. Ook hiervoor geldt dat signalering door lezers op prijs wordt gesteld.

Deel I - Rechtspraak

Aanbesteding en overheidsopdrachten

HvJ – ARREST – 21 december 2021 – zaak C-497/20 – Randstad Italia – Italië – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:1037 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Aanbestedingen – Doeltreffende voorziening in rechte – Toegang tot beroepsprocedures – Beroep tot nietigverklaring van een besluit tot gunning van een overheidsopdracht – Rechtspraak van het Grondwettelijk Hof die zaken beperkt waarin cassatieberoep kan worden ingesteld

Artikel 19, lid 1 VEU. Richtlijn 89/665/EEG. Artikel 47 Handvest EU. Het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing werpt belangrijke en in bepaalde opzichten nieuwe vragen op over de vraag of een lidstaat verplicht is te voorzien in een aanvullend beroepsrecht wanneer een rechter in hoger beroep het Unierecht onjuist heeft uitgelegd of toegepast. Het doet ook de vraag rijzen of en zo ja welke andere rechtsmiddelen openstaan voor de benadeelde partij indien niet is voorzien in een dergelijk beroepsrecht. Het geding betreft de uitsluiting van Randstad van een procedure tot gunning van een overheidsopdracht, alsook de regelmatigheid van die procedure.

Het Hof oordeelt dat het Unierecht zich er niet tegen verzet dat de hoogste rechterlijke instantie van een lidstaat een arrest dat door de hoogste bestuursrechter van die lidstaat in strijd met dat recht is gewezen, niet kan vernietigen. Dit laat echter onverlet dat degenen die door een dergelijke schending zijn benadeeld, van de betrokken lidstaat een vergoeding kunnen vorderen.

Hof: [niet officiële vertaling] Artikel 4, lid 3, en artikel 19, lid 1, VEU, en artikel 1, leden 1 en 3, van Richtlijn 89/665/EEG, gelezen in het licht van artikel 47 Handvest EU staat niet in de weg aan een bepaling van het nationale recht van een lidstaat die volgens de nationale rechtspraak tot gevolg heeft dat individuele partijen, zoals inschrijvers die hebben deelgenomen aan een procedure voor het plaatsen van een overheidsopdracht, de conformiteit met het Unierecht van een beslissing van de hoogste rechtbank in de administratieve beschikking van die lidstaat niet kan aanvechten door middel van een beroep bij de hoogste rechtbank van de rechterlijke beschikking van die lidstaat.

Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)

HvJ – ARREST – 9 december 2021 – zaak C-217/20 – Staatssecretaris van Financiën – Nederland – [Rechtbank Overijssel](#) – ECLI:EU:C:2021:987 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Betaalde vakantie - Arbeidsongeschiktheid

Richtlijn 2003/88/EG. In casu gaat het om een ambtenaar aan wie tijdens zijn jaarlijkse vakantie 70% van de bezoldiging wordt uitgekeerd over de uren waarop hij arbeidsongeschikt is en 100% over de uren waarop hij arbeidsgeschikt is.

Hof: Artikel 7, lid 1, van richtlijn 2003/88/EG staat in de weg aan nationale bepalingen en gebruiken volgens welke bij de vaststelling van het loon dat een wegens ziekte arbeidsongeschikte werknemer tijdens zijn jaarlijkse vakantie met behoud van loon ontvangt, rekening wordt gehouden met de korting die als gevolg van zijn arbeidsongeschiktheid werd toegepast op het loon dat hij ontving in het arbeidstijdvak dat voorafging aan de aangevraagde vakantie.

- B EU-Hof: arbeidsongeschikte werknemer mag tijdens vakantieperiode niet worden gekort op zijn loon ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 9 december 2021 – zaak C-237/20 – Federatie Nederlandse Vakbeweging – Nederland – Hoge Raad – ECLI:EU:C:2021:997 – [conclusie](#)

Faillissement – Rechten werknemers - Prepack

Richtlijn 2001/23/EG. De zaak gaat over het faillissement (en de doorstart) van het Groningse garnalenbedrijf Heiploeg in 2014. De Hoge Raad heeft vragen over de zogenaamde pre-pack (de stille bewindvoerder bereidt de afwikkeling van de boedel na faillietverklaring voor en kijkt mee naar de mogelijke verkoop van de bedrijfsonderdelen) en de verenigbaarheid daarvan met het EU-recht. De vraag is met name of de werknemers die na de doorstart aan het werk bleven, recht hebben op dezelfde arbeidsvoorwaarden. De A-G adviseert het Hof te beslissen dat de pre-pack niet voldoet aan de voorwaarden voor het maken van een uitzondering op de hoofdregel dat werknemers hun rechten behouden bij overgang van onderneming.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 5, lid 1, van richtlijn 2001/23 moet aldus worden uitgelegd dat een pre-pack, gevolgd door een faillissement, waarin de vervreemding van de onderneming of de levensvatbare onderdelen ervan voorafgaand aan de faillietverklaring tot in de kleinste bijzonderheden wordt voorbereid om na de faillietverklaring een snelle doorstart mogelijk te maken van de onderneming of de levensvatbare onderdelen ervan, teneinde op die manier de onderbreking te vermijden die het gevolg zou zijn van de plotselinge stopzetting van de activiteiten van die onderneming op de datum van de faillietverklaring, zodat de waarde van de onderneming en de werkgelegenheid behouden blijven, niet voldoet aan de tweede voorwaarde die in die bepaling wordt gesteld voor de uitzondering op het behoud van de rechten die in de artikelen 3 en 4 van deze richtlijn aan werknemers zijn toegekend. In dat verband is niet relevant dat de pre-pack tevens beoogt met de vervreemding een zo hoog mogelijke opbrengst voor de gezamenlijke schuldeisers van die onderneming te behalen en dat het faillissement van de vervreemder onafwendbaar is. Deze uitlegging vormt geen beletsel voor ontslagen om economische, technische of organisatorische redenen die wijzigingen voor de werkgelegenheid met zich brengen in de zin van artikel 4, lid 1, van richtlijn 2001/23, mits zij in overeenstemming zijn met alle garanties die in de toepasselijke bepalingen zijn neergelegd. Bovendien staat het de lidstaten vrij de pre-pack te regelen met inachtneming van de voorwaarden in artikel 5, lid 2, van die richtlijn.

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 9 december 2021 – zaak C-426/20 – Luso Temp – Portugal – ECLI:EU:C:2021:995 – [conclusie](#)

Recht op vakantie – Beëindiging dienstverband - Uitzendkracht

Richtlijn 2008/104/EG. Verzet het in richtlijn 2008/104/EG vastgelegde beginsel van gelijke behandeling zich tegen een nationale bepaling op grond waarvan een onderneming die een uitzendkracht in dienst heeft, bij de beëindiging van het dienstverband een lagere vergoeding voor niet-opgenomen vakantie kan uitbetalen dan die waarop rechtstreeks door die inlenende onderneming in dienst genomen werknemers recht zouden hebben?

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 3, lid 1, onder f), en artikel 5, lid 1, van richtlijn 2008/104/EG verzetten zich tegen een wettelijke regeling van een lidstaat volgens welke de uitzendkracht bij beëindiging van de arbeidsverhouding recht heeft op vakantie en op vakantiegeld in verhouding tot de bij de inlenende onderneming gewerkte tijd, indien op een werknemer die rechtstreeks door de inlenende onderneming in dienst is genomen en gedurende dezelfde periode dezelfde functie uitoefent, een andere regeling van toepassing is die hem recht geeft op een langere vakantieperiode en hoger vakantiegeld. Het beginsel van gelijke behandeling vereist namelijk, ook wat betreft de rechtsfiguur van de financiële vergoeding voor niet-opgenomen vakantiedagen die bij beëindiging van de arbeidsverhouding verschuldigd is, dat een uitzendkracht voor de duur van zijn opdracht bij de inlenende onderneming op dezelfde wijze wordt behandeld als een werknemer die rechtstreeks door de inlenende onderneming in dienst is genomen en dezelfde taken uitvoert.

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 16 december 2021 – zaak C-411/20 – Familienkasse Niedersachsen-Bremen – Duitsland – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:1017 – [conclusie](#)

Gezinsbijslagen - Verblijf minder dan drie maanden

Verordening (EG) nr. 883/2004. Richtlijn 2004/38/EG. Kan een lidstaat burgers van de Europese Unie die onderdaan zijn van een andere lidstaat, uitsluiten van kinderbijslag gedurende de eerste drie maanden van hun verblijf in die lidstaat, wanneer zij gedurende deze periode geen binnenlandse inkomsten ontvangen, terwijl een onderdaan van die lidstaat die daarnaar terugkeert nadat hij krachtens het Unierecht in een andere lidstaat heeft gewoond, vanaf zijn terugkomst hiervoor in aanmerking komt zonder dergelijke inkomsten te ontvangen? In deze samenhang wordt het Hof verzocht om uitlegging van artikel 24 van richtlijn 2004/38/EG en artikel 4 van verordening (EG) nr. 883/2004 en dient het na te gaan of deze vraag volledig op een lijn te brengen is met de rechtspraak die is ingezet met de arresten Dano, Alimanovic en García-Nieto e.a.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 4 van verordening (EG) nr. 883/2004 verzet zich tegen de regeling van een lidstaat die inhoudt dat een burger van de Unie die onderdaan is van een andere lidstaat, gedurende de eerste drie maanden van zijn verblijf in die lidstaat enkel kinderbijslag kan ontvangen wanneer hij gedurende deze periode binnenlandse inkomsten ontvangt, terwijl een onderdaan van die lidstaat die daarnaar terugkeert na krachtens het Unierecht in een andere lidstaat te hebben gewoond, zonder deze inkomstenvoorwaarde in aanmerking komt voor kinderbijslag.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 26 oktober 2021 (ECER 14.12.21) – [C-661/21 - Verbraeken J. en Zonen](#)

Sociale zekerheid vrachtwagenchauffeurs uit andere lidstaten

Verordening (EG) nr. 883/2004. Verordening (EG) 1071/2009. Verordening (EG) 1072/2009. Eiseres is een transportfirma gevestigd in België. Bij een wegcontrole is gebleken dat de Oekraïense chauffeur al zes maanden in zijn vrachtwagen leefde en hij de vrachtwagen kon parkeren op de terreinen van eiseres in België. Later blijken ook vier Litouwse chauffeurs hun arbeid te verrichten vanuit België. Van de vervoerder krijgen zij per sms-berichten opdrachten om ritten uit te voeren in België of de buurlanden. De vervoersdocumenten en tachograafschijven worden ook geregeld op het kantoor van de vervoerder in België. Volgens vervoerder heeft hij regelmatig een beroep gedaan op een Litouwse onderaannemer Uab Van Daele F.

Het hof van beroep oordeelt dat het gegeven dat Uab Van Daele F. beschikt over een communautaire vervoersvergunning uitgereikt door de Litouwse overheid, geen afbreuk doet aan de vaststelling dat wat het aan de vervoerder ter beschikking gestelde personeel betreft, de vervoerder zich hebben schuldig gemaakt aan een frauduleuze handeling namelijk door het gebruik van de firma Uab Van Daele F. om chauffeurs in België te werk te stellen, zonder Belgische sociale zekerheidsbijdragen in die periode voor die chauffeurs te moeten betalen. Tegen dit arrest is door de vervoerder cassatieberoep aangetekend.

De vraag is o.a. of uit de omstandigheid dat een onderneming die een wegvervoersvergunning verkrijgt in een lidstaat van de EU, noodzakelijk volgt dat zij daarmee onweerlegbaar aantoonbaar dat haar zetel is gevestigd in die lidstaat zoals bedoeld in verordening 883/2004, ter bepaling van het toepasselijke socialezekerheidsstelsel en of de autoriteiten van de lidstaat van tewerkstelling door dat gegeven gebonden zijn.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 30 juli 2021 (ECER 3.12.21) – [C-583/21, C-584/21, C-585/21 en C-586/21](#) – N.C. e.a.

Ontslag – Arbeidsovereenkomst – Overgang van onderneming - Notariaat

Richtlijn 2001/23/EG. De zaak betreft een ontslag van een werknemer die een nieuwe arbeidsovereenkomst was aangegaan met een notariskantoor, nadat het dienstverband eerder was geëindigd omdat er een nieuwe notaris het kantoor heeft overgenomen. Tijdens de proeftijd van het nieuwe dienstverband heeft verzoeker zijn werkgever verzocht de instructies in het kader van de beheersing van de COVID-19-pandemie uit te voeren. Daarna is het dienstverband opgezegd.

Is richtlijn 2001/23/EG van toepassing op de situatie waarin een notaris – een ambtenaar die tevens particulier werkgever is van het personeel dat bij hem in dienst is en wiens werkgeverschap wordt geregeld door het algemene arbeidsrecht en de betreffende sectorale collectieve arbeidsovereenkomst – het ambt en het protocol overneemt van de vorige notaris, de ambtelijke werkzaamheden op dezelfde werkplek met dezelfde materiële voorzieningen voortzet en het personeel van die vorige notaris overneemt?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Zweden – 25 oktober 2021 (ECER 15.12.2021) – [C-666/21](#) – [Åklagarmyndigheten](#)

Tachograaf – Wegverkeer - Overtreding

Verordening (EG) nr. 561/2006. Hoger beroep tegen een vonnis in eerste aanleg waarbij verzoeker is veroordeeld wegens een snelheidsovertreding, maar vrijgesproken van het begaan van een tachograafovertreding.

De vraag is o.a. of het vervoer met een voertuig waarvan de totale massa meer dan 3,5 ton bedraagt en dat hoofdzakelijk wordt gebruikt als tijdelijke woonruimte voor privégebruik, valt onder het begrip „wegvervoer van goederen”. Is in dergelijke omstandigheden van belang wat het laadvermogen van het voertuig is of hoe het voertuig in het nationale wegenverkeersregister is ingeschreven?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 18 oktober 2021 (ECER 22.12.21) – [C-650/21](#) – [Landespolizeidirektion Niederösterreich et Finanzamt Österreich*](#)

Gelijke behandeling – Salarisanciënniteit - Ambtenaren

Verordening (EU) nr. 492/2011. Richtlijn 2000/78/EG. Verzoekende partijen zijn als ambtenaar in publiekrechtelijke dienst van de federale overheid. Verzoekers hebben in 2010 elk verzocht om een herziening van hun peildatum voor bevordering en de daaruit voortvloeiende bezoldigingsrechtelijke positie waarbij rekening zou worden gehouden met vóór het bereiken van de leeftijd van 18 jaar vervulde, in aanmerking te nemen tijdvakken. De verzoeken zijn afgewezen.

De vraag is o.a. of richtlijn 2000/78 jo artikel 21 Handvest in de weg staan aan een nationale regeling waarbij een op grond van leeftijd discriminerende bezoldigingsregeling wordt vervangen door een bezoldigingsregeling in het kader waarvan de indeling van een ambtenaar nog steeds wordt bepaald op basis van de overeenkomstig de oude bezoldigingsregeling voor een bepaalde overgangsmaand op discriminerende wijze vastgestelde salarisanciënniteit, met dien verstande dat deze indeling met betrekking tot de oorspronkelijk vastgestelde eerdere diensttijdvakken wordt gecorrigeerd door de vaststelling van een referentiepeildatum.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 11 oktober 2021 (ECER 23.12.21) - C-681/21 Versicherungsanstalt öffentlich Bediensteter, Eisenbahnen und Bergbau*

Gelijke behandeling - Ambtenaren – Pensioenuitkering

Richtlijn 2000/78/EG. De vraag is o.a. of richtlijn 2000/78 in de weg staat aan een nationale regeling, die inhoudt dat een voorheen bevoordeelde groep ambtenaren met terugwerkende kracht niet langer recht heeft op pensioenbedragen die verschuldigd waren op grond van de aanpassing van het pensioen, en die er op deze wijze toe leidt dat ook de voorheen benadeelde groep ambtenaren geen recht heeft op deze pensioenbedragen, terwijl laatstgenoemde groep op die bedragen recht zou hebben wegens reeds door de rechter vastgestelde discriminatie op grond van leeftijd en het ten gevolge daarvan buiten toepassing laten van een met het Unierecht strijdige nationale bepaling ten behoeve van de gelijkstelling met de voorheen bevoordeelde groep.

NOOT – bij HvJ 25 november 2021, C-233/20, WD

EU-Hof: werknemer die zonder geldige reden ontslag neemt heeft recht op een financiële vergoeding voor niet-opgenomen vakantiedagen (ECER)

OVERIG

- Europese Commissie presenteert een Actieplan voor de sociale economie (ECER)
- The EU's Proposed Platform Work Directive (Verfassungsblog)
- Platformarbeid gereguleerd: voorstel van de Europese Commissie voor een richtlijn (Privacyweb)

Op 9 december 2021 heeft de Europese Commissie een voorstel gedaan voor een richtlijn die schijnzelfstandigheid bij digitale platformen moet tegengaan. Tegenwoordig werken meer dan 28 miljoen mensen in de EU via een digitaal platform zoals Uber, Helpling of Deliveroo. In de afgelopen periode zijn er diverse gerechtelijke uitspraken geweest waarin de platformwerkers niet als zzp'ers, maar als werknemers werden aangemerkt. Het doel van de richtlijn is om deze groep werkenden meer zekerheid te bieden.

EHRM factsheets en case-law guide

- Trade union rights (december 2018)
- Work-related rights (juli 2021)
- Legal professional privilege (november 2019)
- Slavery, servitude and forced labour (februari 2021)
- Surveillance at workplace (oktober 2019)
- Guide on Article 4 ECHR on prohibition of slavery and forced labour (augustus 2021)

WIKI

- [!\[\]\(05a3150ca7eafd44fce8deaa48838121_img.jpg\) Wiki Coördinatieverordeningen 1408 71 en 883 2004 en de bijbehorende toepassingsverordeningen](#)

Asiel, migratie, Unieburgerschap en Schengen

EHRM – ARREST – 7 december 2021 – Savran t. Denemarken – Grote Kamer - [persbericht](#) – [arrest](#) – [57467/15](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:1207JUD005746715

Veroordeling ernstig feit – Uitzetting – Inreisverbod – Psychische gesteldheid – Schending artikel 8 EVRM

Artikel 3 EVRM. Artikel 8 EVRM. Klager heeft de Turkse nationaliteit en was zes jaar oud toen hij bij zijn vader in Denemarken kwam wonen. Na een veroordeling voor zware mishandeling, waarbij het slachtoffer overleed, werd klager voor onbepaalde tijd in een instituut geplaatst voor mensen met een ernstige geestelijke stoornis. Verder werd zijn uitzetting bevolen en kreeg hij een permanent inreisverbod. In eerste aanleg besloot de rechter nog dat het, ondanks de ernst van het misdrijf, ongepast zou zijn om uitvoering te geven aan het bevel tot uitzetting, maar in hoger beroep besloot de rechter dat gelet op de ernst en de aard van het misdrijf, de uitzetting toch in stand bleef, nu was gebleken dat klager zijn behandeling in Turkije zou kunnen voortzetten. Klager is uitgezet naar Turkije, waar hij naar eigen zeggen een geïsoleerd leven leidt met onvoldoende medische zorg.

Klager stelt dat artikel 3 EVRM (verbod op onmenselijke en vernederende behandeling) en artikel 8 (recht op eerbiediging van het privéleven en familie- en gezinsleven) zijn geschonden.

Artikel 3 EVRM: Het EHRM overweegt dat niet is aangetoond dat de uitzetting van klager naar Turkije heeft geleid tot een 'serieuze, snelle en onomkeerbare verslechtering van zijn gezondheid, leidend tot intens lijden', laat staan tot een 'significante verslechtering van zijn levensverwachting'. Als gevolg van het voorgaande heeft uitzetting de klager niet blootgesteld aan een risico van schending van artikel 3 EVRM.

Artikel 8 EVRM: Aangezien er onvoldoende bewijs is dat klager afhankelijk was van zijn familie en bovendien niet is gebleken van een consistente familierelatie, is naar het oordeel van het EHRM geen sprake van een inbreuk op het gezins- en familieleven van klager, maar alleen op zijn privéleven. Deze inbreuk was bij de wet voorzien en er werd een legitiem doel mee beoogd, namelijk het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten.

Het EHRM heeft overwogen dat klager kwetsbaarder was dan de gemiddelde persoon bij een uitzetting en dat de nationale rechters de medische aspecten van de zaak grondig hebben bekeken. Daarentegen hebben de nationale autoriteiten onvoldoende gekeken naar andere factoren. Hoewel het gewelddadige strafbare feit ongetwijfeld een ernstig feit was, is er onvoldoende oog geweest voor de omstandigheid dat klager ten tijde van het plegen van dat feit waarschijnlijk aan een geestelijke stoornis leed waarbij fysiek agressief gedrag een van de symptomen was en dat hij vanwege die geestelijke stoornis geen straf opgelegd heeft gekregen maar psychische zorg kreeg. Door deze omstandigheid kan en mag in mindere mate enkel op de ernst van het feit worden afgestaan. Bovendien had het gedrag van klager in de periode tussen het strafbare feit en zijn uitzetting in het bijzonder vanwege het vaststellen van het recidiverisico, meegenomen moeten worden. De klager heeft vooruitgang geboekt. Daarnaast had klager banden met Denemarken en slechts beperkte banden met Turkije. Tot slot vindt het EHRM het permanente inreisverbod buitenproportioneel.

Concluderend overweegt het EHRM dat in deze zaak de nationale autoriteiten onvoldoende de individuele omstandigheden van klager in acht hebben genomen bij de belangenafweging. Het recht op het privéleven van klager is aldus geschonden.

- Article 3 in expulsion of mentally ill individuals: risk of harm to others insufficient to engage protection ([UK human rights blog](#))

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 25 november 2021 - Alami t. Frankrijk – persbericht 16.12.21 – beslissing – 43084/19 - ECLI:CE:ECHR:2021:1125DEC004308419

Beroep niet-ontvankelijk – Belangenafweging - Uitzetting

Artikel 8 EVRM. Klager heeft de Marokkaanse nationaliteit en woont vanaf zijn 24^e in Frankrijk. Voor vermogensdelicten wordt hem in 2000 twee jaar gevangenisstraf opgelegd en wordt hij voor twee jaar verbannen uit Frankrijk. Hij trouwt met een Franse vrouw, met wie hij in 2001 en 2003 twee kinderen krijgt. In 2003 wordt klager veroordeeld tot 12 jaar gevangenisstraf voor zedendelicten. In 2009 wordt klager voorwaardelijk in vrijheid gesteld en wordt een bevel tot uitzetting afgegeven, omdat hij een serieus risico voor de openbare veiligheid zou zijn vanwege zijn gedrag. Nadat zijn echtgenote en hij in 2009 uit elkaar gaan, wordt klager veroordeeld voor huiselijk geweld en telefonische stalking van zijn echtgenote in 2009 en 2010. In 2014 scheidt klager van zijn echtgenote. In datzelfde jaar bevestigen de autoriteiten het uitzettingsbevel, omdat klager nog steeds een serieus risico voor de openbare orde zou vormen, gezien de ernst van de gepleegde feiten en de afwezigheid van enig bewijs dat klager sociaal en professioneel was gereïntegreerd. Deze beslissing blijft in hoger beroep en in cassatie in stand.

Klager stelt zich op het standpunt dat met zijn uitzetting artikel 8 EVRM wordt geschonden, met name ten aanzien van zijn kinderen.

Het EHRM overweegt dat de rechtbank en het hof in hoger beroep uitdrukkelijk hebben gekeken naar de proportionaliteit van de inbreuk op het recht van de verdachte op een privé- en familieleven. Daarnaast hebben zij de standpunten van klager, de ernst van de strafrechtelijke veroordelingen in 2000, 2003 en in 2009, toen hij voorwaardelijk in vrijheid was gesteld en het uitvaardigen van het uitzettingsbevel in de overwegingen betrokken. Daarbij hebben zij een afweging gemaakt, waarbij zij hebben vastgesteld dat klager het recht had om zijn kinderen te bezoeken die bij hun moeder woonden, dat hij sinds 2009 onwettig in Frankrijk verbleef ondanks het bevel tot uitzetting en dat hij niet was geïntegreerd, voor zover het ziet op het vinden van een baan, noch was hij in staat te bewijzen dat hij sociaal gerehabiliteerd was.

De kinderen van klager wonen in Frankrijk en zijn inmiddels volwassen geworden. Klager heeft niet aangevoerd dat hij afhankelijk is van zijn kinderen, dat hij in hun levensonderhoud voorziet of dat zij hem niet in Marokko kunnen bezoeken. Tot slot heeft hij niet aangedragen dat hij geen sociale of culturele banden heeft met zijn land van herkomst, waar hij tot zijn 24^e levensjaar heeft gewoond.

Gezien de aanzienlijke discretie ('brede beoordelingsruimte') die de rechters hebben en gezien de eerlijke afweging die de rechters hebben gemaakt tussen de verschillende belangen, is het EHRM niet van oordeel dat het uitvoeren van de uitzetting van klager naar Marokko een disproportionele inbreuk maakt op zijn recht op eerbiediging van zijn privéleven en familie- en gezinsleven als bedoeld in artikel 8 EVRM. De klacht is kennelijk ongegrond en wordt dus niet-ontvankelijk verklaard.

HvJ – CONCLUSIE A-G COLLINS – 16 december 2021 – zaak C-279/20 – Bundesrepublik Deutschland – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:1030 – conclusie

Gezinshereniging – Minderjarige – Werkelijk gezinsleven

Richtlijn 2003/86/EG. Op welk moment moet de minderjarigheid van een kind van een vluchteling worden beoordeeld met het oog op de uitoefening van het recht op gezinshereniging als bedoeld in richtlijn 2003/86/EG van de Raad van 22 september 2003 inzake het recht op gezinshereniging? Welke eisen mogen worden gesteld om te kunnen vaststellen dat er sprake is van een werkelijk gezinsleven in de zin van artikel 16, lid 1, onder b), van die richtlijn wanneer een minderjarig kind dat zich bij zijn gezinshereniger wil voegen, in een derde staat woont en meerderjarig is geworden?

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 4, lid 1, eerste alinea, onder c), van richtlijn 2003/86/EG moet aldus worden uitgelegd dat het kind van een als vluchteling erkende gezinshereniger minderjarig is in de zin van die bepaling indien het kind minderjarig was op het tijdstip waarop de

asielaanvraag door de gezinshereniger werd ingediend, maar meerderjarig is geworden voordat de gezinshereniger als vluchteling werd erkend, op voorwaarde dat een verzoek om gezinshereniging is ingediend binnen drie maanden nadat de gezinshereniger als vluchteling is erkend.

Louter een juridische band tussen ouder en kind volstaat niet om vast te stellen dat er sprake is van een werkelijk gezinsleven in de zin van artikel 16, lid 1, onder b), van richtlijn 2003/86. Wanneer om gezinshereniging wordt verzocht ten aanzien van een minderjarig kind dat daarna meerderjarig is geworden, zijn de gezinshereniger en zijn kind niet verplicht om één huishouden te vormen of onder hetzelfde dak te wonen. Incidentele bezoeken en allerhande regelmatige contacten die hen in staat stellen hun familiebanden (weer) op te bouwen of (weer) op te vatten, volstaan.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – Raad van State – 13 oktober 2021 (ECER 21.12.21) - C-637/21 - K.R.*

Duurzaam verblijfsrecht Unieburger – Afwezigheid gedurende langere tijd – Terugkeer alleen voor bezoek

Richtlijn 2004/38/EG. De zaak gaat over de vraag of een duurzaam verblijfsrecht van een burger van de Unie, nadat het eenmaal verkregen is, verloren kan gaan als die burger van de Unie al meer dan tien jaar niet meer in Nederland woont, maar wel elk jaar voor korte bezoeken naar Nederland terugkeert. In het bijzonder gaat het daarbij over de uitleg van het begrip "afwezigheid van meer dan twee achtereenvolgende jaren uit het gastland" in artikel 16, vierde lid, van de Verblijfsrichtlijn.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Denemarken – 11 oktober 2021 (ECER 22.12.21) – C-689/21 – Udlændinge- og Integrationsministeriet *

Van rechtswege verlies van nationaliteit bij het bereiken van bepaalde leeftijd – Geen verblijf in lidstaat – Verlies Unieburgerschap

VWEU. Beroep tegen een besluit tot vaststelling dat iemand de Deense nationaliteit heeft verloren bij het bereiken van de leeftijd van 22 jaar omdat er geen aanvraag tot behoud van die nationaliteit was ingediend voorafgaand aan het bereiken van de leeftijd van 22 jaar.

Vraag is of een regeling van een lidstaat op grond waarvan buiten de betrokken lidstaat geboren personen die nooit in deze lidstaat hebben gewoond en daar ook niet hebben verbleven in omstandigheden die wijzen op een nauwe band met die lidstaat, de nationaliteit van die lidstaat in beginsel bij het bereiken van de leeftijd van 22 jaar van rechtswege verliezen, waardoor personen die niet tevens de nationaliteit van een andere lidstaat bezitten de status van Unieburger en de daaraan verbonden rechten verliezen, verenigbaar is met artikel 20 VWEU juncto artikel 7 van het Handvest.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 20 oktober 2021 (ECER 10.12.21) – C-663/21 – Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl

Vluchtelingenstatus – Veroordeling wegens plegen strafbare feiten - Belangenafweging

Richtlijn 2011/95/EU. Richtlijn 2008/115/EG. Beroepsprocedures tegen de intrekking van de vluchtelingenstatus vanwege een veroordeling tot een voorwaardelijke gevangenisstraf wegens het plegen van meerdere strafbare feiten en de weigering de subsidiairebeschermingsstatus toe te kennen of ambtshalve om in aanmerking te nemen redenen een verblijfsvergunning te verlenen. Tevens is een terugkeerbesluit uitgevaardigd, dat een inreisverbod voor de duur van acht jaar inhoudt en de vaststelling van de termijn voor vrijwillig vertrek.

Moet bij de beoordeling of de eerder door de bevoegde autoriteit aan een persoon verleende vluchtelingenstatus mag worden ingetrokken om de redenen die wordt genoemd in artikel 14, lid 4,

onder b), van richtlijn 2011/95/EU, voor een uniforme status voor vluchtelingen of voor personen die in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, en voor de inhoud van de verleende bescherming (herschikking), een belangenafweging worden verricht die een zelfstandig criterium vormt en inhoudt dat het voor de intrekking noodzakelijk is dat de met de verwijdering van de betrokkene gemoeide openbare belangen zwaarder wegen dan de belangen die de vluchteling heeft bij de voortzetting van de bescherming door de staat van toevlucht, met dien verstande dat de laakbaarheid van een misdrijf en het potentiële gevaar voor de samenleving moeten worden afgewogen tegen de beschermingsbelangen van de vreemdeling?

REGELGEVING EU

- Migration and asylum pact: Council adopts EU asylum agency regulation ([Raad](#))
- Wetgeving voor Europees Asielagentschap definitief vastgesteld ([ECER](#))
- Nieuw wetgevingsvoorstel van de Commissie bevat kader voor situaties waarin migranten als drukmiddel worden gebruikt ([ECER](#))

EUROPESE COMMISSIE

Europese Commissie presenteert wetgevingsvoorstel om de uitdagingen aan de buiten- en binnengrenzen van het Schengengebied aan te kunnen pakken ([ECER](#))

OVERIG

- A Former Danish Minister for Immigration is Sentenced: A new Chapter in the Danish 'Migrants Saga' ([EJLLtalk](#))
- Germany as a 'Modern Country of Immigration'. Projects of the New Government on Migration ([immigration law blog](#))
- Better protection for unaccompanied migrant children ([European law blog](#))
- Zaak tegen Frontex voor onrechtmatige uitzetting ([Verblijfblog](#))

EHRM factsheets en case-law guides

- [Accompanied migrant minors in detention](#) (juli 2021)
- [Unaccompanied migrant minors in detention](#) (juni 2020)
- [Migrants in detention](#) (maart 2021)
- [Dublin" cases](#) (juni 2016)
- [Collective expulsions of aliens](#) (juli 2021)
- [Guide on the case-law of the ECHR on Immigration](#) (30 april 2021)
- [Guide on Article 3 of Protocol No. 4 ECHR - prohibition of expulsion of nationals](#) (augustus 2021)
- [Guide on Article 4 of Protocol No. 4 to ECHR - prohibition of collective expulsions of aliens](#) (april 2021)
- [Guide to Article 1 of Protocol No. 7 ECHR - procedural safeguards relating to expulsion of aliens](#) (april 2021)

Belastingen

EHRM – ARREST – 16 december 2021 - Melgarejo Martinez de Abellanosa t. Spanje – persbericht – arrest – 11200/19 - ECLI:CE:ECHR:2021:1214JUD001120019

Schending artikel 6 EVRM – Belastingenschuld – Oorspronkelijke belastingenschuld nietig verklaard bijkomende kosten en rente niet

Samenvatting onder: [Procesrecht en recht op eerlijk proces](#)

HvJ – ARREST – 16 december 2021 – zaak C-478/19 en C-479/19 – UBS Real Estate – Italië – ECLI:EU:C:2021:1015 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Hypotheek- en de kadasterbelasting – Gesloten vastgoedfondsen

Artikelen 43 en 56 EG (thans, na wijziging, de artikelen 49 en 63 VWEU). De verwijzende rechter stelt vragen over de verenigbaarheid met het Unierecht, en in het bijzonder met de bepalingen van de Verdragen inzake het vrije verkeer van kapitaal en de vrijheid van vestiging, van een Italiaanse wettelijke regeling op grond waarvan alleen zogenaamde „gesloten” vastgoedfondsen in aanmerking kunnen komen voor verlaging met de helft van de registratie- en de kadasterbelasting die verschuldigd zijn bij het verwerven van commercieel vastgoed namens vastgoedfondsen. De zaak werpt wederom vragen op met betrekking tot de beperking van het vrije verkeer van kapitaal op het gebied van belastingen.

De procedures hebben betrekking op door UBS Real Estate ingestelde beroepen tegen de stilzwijgende weigering door de Italiaanse belastingdienst om over te gaan tot teruggave, aan twee door deze vennootschap beheerde Duitse beleggingsfondsen, van de registratie- en de kadasterbelasting die deze fondsen hebben betaald bij de inschrijving van de verwerving van twee commerciële complexen op grond dat zij open beleggingsfondsen zijn, en geen gesloten beleggingsfondsen zoals decreto legge n. 223/2006 vereist om in aanmerking te komen voor een verlaging van de registratie- en de kadasterbelasting met 50 %.

Hof: Artikel 56 EG (thans, na wijziging, artikel 63 VWEU) staat in de weg aan een regeling van een lidstaat op grond waarvan de verlaging van de hypotheek- en de kadasterbelasting voorbehouden is aan gesloten vastgoedfondsen, met uitsluiting van open vastgoedfondsen, voor zover deze twee categorieën van fondsen zich in objectief vergelijkbare situaties bevinden, tenzij dat verschil in behandeling wordt gerechtvaardigd door de doelstelling systeemrisico's op de vastgoedmarkt te beperken.

- E Italiaanse verlaging belasting voor gesloten vastgoedfondsen in strijd met EU-recht. ([VN-Vandaag-2021/3061](#))

HvJ – ARREST – 21 december 2021 – zaak C-394/20 – Finanzamt V – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:1044 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Erfbelasting – Verkrijging onroerende goederen – Vrij verkeer kapitaal - Legitieme portie

Artikelen 63 en 65 VWEU. De verwijzende rechter vraagt of en – in voorkomend geval – in welke mate, naargelang van de omvang van de door de betrokken lidstaat uitgeoefende heffingsbevoegdheid, een verschil in behandeling kan worden toegestaan bij de toekenning van belastingvoordelen in de vorm van persoonlijke belastingvrije sommen of de aftrek van bepaalde tot de nalatenschap behorende vermogensbestanddelen als schulden van de nalatenschap, naargelang de heffingsgrondslag wordt gevormd door het volledige vermogen van de erflater dan wel beperkt blijft tot het binnenlands vermogen in deze lidstaat.

Hof: De artikelen 63 en 65 VWEU verzetten zich niet tegen een regeling van een lidstaat inzake de berekening van erfbelasting die bepaalt dat de belastingvrije som bij verkrijging van in die lidstaat gelegen onroerende goederen wordt verminderd met een bedrag dat overeenkomt met het aandeel dat de waarde van het niet in die lidstaat belastbare vermogen vertegenwoordigt in de totale waarde van de nalatenschap, wanneer op de datum van het overlijden noch de erflater noch de erfgenaam zijn woonplaats of gewone verblijfplaats in die lidstaat had, terwijl dat niet het geval is wanneer op die datum ten minste één van hen zijn woonplaats of gewone verblijfplaats wél in die lidstaat had.

De artikelen 63 en 65 VWEU moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een regeling van een lidstaat inzake de berekening van erfbelasting die bepaalt dat de verplichtingen ter zake van de legitieme porties bij verkrijging van in die lidstaat gelegen onroerende goederen niet als schulden van de nalatenschap in mindering kunnen worden gebracht op de waarde van

de nalatenschap, wanneer op de datum van het overlijden noch de erflater noch de erfgenaam zijn woonplaats of gewone verblijfplaats in die lidstaat had, terwijl die verplichtingen volledig in mindering kunnen worden gebracht indien op die datum ten minste één van hen zijn woonplaats of gewone verblijfplaats wél in die lidstaat had.

- 🇪🇺 Duitse regeling bij beperkte aftrekbaarheid schuld legitieme portie in strijd met EU-recht. ([VN-Vandaag-2021/3115](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Portugal – 7 oktober 2021 (ECER 8.10.21) 7.10.2021) – [C-656/21](#) – IM GESTÃO DE ATIVOS e.a.

Beleggingsmaatschappij – Belastingen - Zegelrecht

Richtlijn 2008/7/EG. Verzoeksters (een fondsbeheerster en 31 door haar beheerde fondsen) hebben beroep ingesteld tegen een besluit van de Portugese belastingdienst tot heffing en afdracht van zegelrecht over het jaar 2019. Tevens vorderen zij terugbetaling van het betaalde bedrag en de vertragingsrente.

Vraag is onder andere of artikel 5, lid 2, van richtlijn 2008/7/EG zich verzet tegen een nationale regeling, die voorziet in de heffing van zegelrecht op de provisies die banken in rekening brengen aan entiteiten die open-end beleggingsfondsen in effecten beheren voor het aantrekken van nieuwe inschrijvingen op participaties, dus voor het aandragen van nieuw kapitaal voor die beleggingsfondsen door middel van inschrijvingen op nieuwe door de fondsen uitgegeven participaties?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Finland – 2 november 2021 (ECER 23.12.21) - [C-676/21](#) - Veronsaajien oikeudenvontayksikkö*

Motorrijtuigenbelasting – Vrij verkeer van goederen

Artikelen 28, 30, 34 tot en met 36 en 110 VWEU. De vraag is o.a. of de bepalingen inzake het vrij verkeer van goederen in de weg kunnen staan aan wetgeving van een lidstaat, volgens welke het over de waarde van een privévoertuig verschuldigde gedeelte van de motorrijtuigenbelasting niet door restitutie van belasting wordt afgewogen ten opzichte van de duur van het gebruik van het voertuig in de betrokken lidstaat, wanneer het voertuig wordt uitgevoerd om in een andere lidstaat duurzaam te worden gebruikt.

RECHTSPRAAK (LID)STATEN

One-application-at-a-time policy: Court of Appeal differentiates 'human rights claim' from 'leave to remain' ([UK immigration law blog](#))

NOOT – bij conclusie HvJ 30 september 2021, [C-257/20](#)

Bulgaarse bronbelasting op fictieve rente-inkomsten volgens A-G HvJ EU niet in strijd met EU-recht. ([VN-Vandaag-2021/2908](#))

EHRM factsheet

- 🔗 [Taxation](#) (maart 2021)

Belastingen, btw

HvJ – ARREST – 9 december 2021 – zaak C-154/20 – Kemwater ProChemie – Tsjechië – ECLI:EU:C:2021:989 – geen conclusie – arrest

Recht op aftrek voorbelasting – Bewijslast – Weigering van recht op aftrek wanneer de werkelijke leverancier niet is geïdentificeerd

Richtlijn 2006/112/EG. De zaak gaat over de weigering van het recht op aftrek van de voorbelasting (btw) die is betaald voor reclamediensten die in 2010 en 2011 zijn verricht. Spanje en Hongarije hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat het recht op aftrek van de voorbelasting moet worden ontzegd, zonder dat de belastingdienst hoeft te bewijzen dat de belastingplichtige btw-fraude heeft gepleegd of dat hij wist of had moeten weten dat de handeling waarop het recht op aftrek is gebaseerd, onderdeel was van dergelijke fraude, wanneer – ingeval niet vaststaat wie de werkelijke leverancier van de betrokken goederen of diensten is – deze belastingplichtige niet bewijst dat deze leverancier belastingplichtige was indien, gelet op de feitelijke omstandigheden en de door deze belastingplichtige verstrekte informatie, de gegevens die nodig zijn om na te gaan of de werkelijke leverancier belastingplichtig was, ontbreken.

- 🇪🇺 Bij onduidelijkheid over dienstverrichter is BTW-voorbelasting niet aftrekbaar. (VN-Vandaag-2021/2966)

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 9 december 2021 – zaak C-570/20 – Direction départementale des finances publiques de la Haute-Savoie – Frankrijk – ECLI:EU:C:2021:992 – conclusie

Ne bis in idem - Cumulatie administratieve en strafrechtelijke sancties

Samenvatting onder: Ne bis in idem

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Portugal – 21 oktober 2021 (ECER 21.12.21) - C-669/21 – Gencoal*

Niet tijdig indienen door accountant van teruggaaf btw – Fiscale neutraliteit

Richtlijn 2006/112/EG. Richtlijn 2008/9/EG. Gencoal S.A., heeft een vordering ingesteld tegen een onderneming die boekhoudkundige diensten aanbiedt, een erkend accountant, omdat die onderneming/accountant een verzoek om teruggaaf van belasting over de toegevoegde waarde (btw) voor het jaar 2017 niet tijdig hadden ingediend bij de Spaanse belastingdienst.

De verwijzende rechter vraagt zich af of de nationale regeling en richtlijn 2008/9, door te bepalen dat de termijn voor de indiening van een verzoek om btw-teruggaaf door ondernemers of vrije beroepsbeoefenaren die niet op het grondgebied waar de belasting wordt geheven, maar wel binnen de EU zijn gevestigd, aanvangt op de dag volgend op de laatste dag van elk kalenderkwartaal of van elk kalenderjaar en afloopt op 30 september van het jaar volgend op het kalenderjaar waarin de betrokken belasting is geheven, en, door te bepalen dat het teruggaafverzoek uiterlijk op 30 september van het kalenderjaar volgend op het teruggaaftijdvak bij de lidstaat van vestiging moet worden ingediend, inbreuk maken op het beginsel van fiscale neutraliteit. Deze kwestie is van bijzonder belang, aangezien artikel 31, lid 4, van Real Decreto 1624/1992 een discriminerende behandeling mogelijk maakt van ondernemers en beroepsbeoefenaren die niet op het Spaanse grondgebied zijn gevestigd, ten opzichte van ondernemers en beroepsbeoefenaren die wel op het Spaanse grondgebied zijn gevestigd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Duitsland – 26 mei 2021 (ECER 27.12.21) - [C-516/21](#) - [Finanzamt X*](#)

Verhuur van werktuigen en machines – Verpachting gebouw

Richtlijn 2006/112/EG. Uitvoeringsverordening (EU) nr. 282/2011. De vraag is of de verplichting om belasting te betalen op de verhuur van blijvend geïnstalleerde werktuigen en machines als bedoeld in de richtlijn betrekking heeft op enkel de afzonderlijke verhuur van dergelijke werktuigen en machines of ook op de verhuur van dergelijke werktuigen en machines, die op grond van een verpachting van een gebouw tussen dezelfde partijen (en als bijkomende prestatie) van belasting is vrijgesteld.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 8 november 2021 (ECER 21.12.21) – [C-677/21](#) – [Fluvius Antwerpen*](#)

Btw – Onrechtmatige afname energie – Economische activiteit – Btw-belastingplichtig

Richtlijn 2006/112/EG. Verweerder is gedagvaard door verzoeker (distributienetbeheerder) om een geldsom te betalen voor het verbruik van elektriciteit op het adres waar hij woont, zonder dat hij een contract heeft afgesloten met een commerciële energieleverancier. Over deze onrechtmatige afname is btw verschuldigd.

Volgt uit artikel 2.1.a) in samenhang gelezen met artikel 14.1 van de Richtlijn 2006/112/EG dat de onrechtmatige afname van energie een “levering van goederen is, zijnde de overdracht of overgang van de macht om als eigenaar over een lichamelijke zaak te beschikken”?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 16 april 2021 (ECER 15.12.21) – [C-612/21](#) – [Gmina O.](#)

Gemeente – Btw-plichtig – Overeenkomsten in het kader van een energieproject

Richtlijn 2006/112/EG. Verzoekster (gemeente) heeft samen met drie andere gemeenten een partnerschapsovereenkomst voor een project betreffende de installatie van HEB-systemen op het grondgebied van deze vier gemeenten gesloten. De gemeente heeft overeenkomsten gesloten met natuurlijke personen die de eigenaren van onroerende goederen zijn. In het kader van het project zullen op de betreffende onroerende goederen fotovoltaïsche panelen, luchtwarmtepompen voor de verwarming van proceswater en zonnecollectoren worden geïnstalleerd. De gemeente heeft cassatieberoep ingesteld inzake een individuele ruling waarin zij ten aanzien van diensten in verband met de installatie van systemen voor hernieuwbare energiebronnen als btw-plichtige is aangemerkt.

Handelt een gemeente als btw-plichtige wanneer zij een project uitvoert dat tot doel heeft het aandeel hernieuwbare energiebronnen te vergroten, waarbij zij zich er krachtens een privaatrechtelijke overeenkomst met vastgoedeigenaren toe verbindt systemen voor hernieuwbare energiebronnen op hun vastgoed te installeren en de eigendom van die systemen na verloop van een bepaalde periode aan hen over te dragen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 16 april 2021 (ECER 15.12.21) – [C-616/21](#) – [Gmina L.](#)

Btw-plichtig – Gemeente – Overheidstaken – Verwijdering asbest

Richtlijn 2006/112/EG. Cassatieberoep met betrekking tot een individuele ruling waarbij een gemeente ten aanzien van een programma voor de verwijdering van asbest uit onroerende goederen op haar grondgebied als btw-plichtige is aangemerkt. Met het programma voor de verwijdering van asbesthoudende producten geeft de gemeente uitvoering aan de wettelijke taken van gemeenten en aan het door de regering vastgestelde „Programma voor de verwijdering van asbest in Polen voor de jaren 2009-2032.”

De vraag is of een gemeente als btw-plichtige moet worden aangemerkt voor zover zij uitvoering geeft aan een programma voor de verwijdering van asbest uit op haar grondgebied gelegen onroerende goederen die eigendom zijn van inwoners, die daarvoor geen kosten dragen. Of valt een dergelijke werkzaamheid onder het optreden van de gemeente als overheid ter vervulling van haar taken met het oog op de bescherming van de gezondheid en het leven van haar inwoners en de bescherming van het milieu, zodat zij niet als btw-plichtige kan worden aangemerkt?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Hongarije – 4 oktober 2021 (ECER 14.12.21) – C-615/21 – Napfény-Toll

Btw – Rechterlijke toetsing – Rechtsbeginselen EU – Schorsing verjaring

Richtlijn 2006/112/EG. Beroep tegen een besluit van de Belastingdienst tot oplegging van een naheffing en een bestuurlijke boete.

Vraag is of een nationale regeling die de rechter geen beoordelingsbevoegdheid laat, en de daarop gebaseerde praktijk volgens welke de verjaring van het recht van de belastingdienst om de btw vast te stellen tijdens de volledige duur van de bestuursrechtelijke beroepsprocedures wordt geschorst, ongeacht het aantal nieuwe procedures na terugverwijzing door de rechter, en de duur van de periodes van schorsing tijdens de bestuursrechtelijke beroepsprocedures zonder beperking in de tijd bij elkaar wordt opgeteld, verenigbaar is met de Unierechtelijke beginselen van rechtszekerheid en doeltreffendheid.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Slovenië – 13 oktober 2021 (ECER 24.12.21) - C-664/21 - NEC PLUS ULTRA COSMETICS*

Nieuwe bewijsstukken

Richtlijn 2006/112/EG. Verzoekster, die in Zwitserland is gevestigd, heeft goederen geleverd aan een in Kroatië gevestigde afnemer en, in één geval, aan een in Roemenië gevestigde afnemer. Zij heeft verklaard dat de Kroatische afnemer, of een derde voor rekening van die afnemer, de goederen heeft afgehaald bij een in Slovenië gelegen opslagplaats en vanuit Slovenië naar een andere lidstaat heeft vervoerd. Met betrekking tot die leveringen heeft verzoekster verzocht om vrijstelling van de btw die geldt voor leveringen van goederen binnen de EU. Staat de btw-richtlijn in de weg aan een nationale regeling die reeds tijdens de administratieve procedure in eerste aanleg en meer in het bijzonder in het kader van de opmerkingen die worden ingediend met betrekking tot het proces-verbaal van de belastingcontrole waarvan kennis is gegeven voordat de naheffingsaanslag is opgelegd, verbiedt om nieuwe bewijsstukken aan te voeren en te aanvaarden waarmee kan worden aangetoond dat is voldaan aan de materiële vereisten van artikel 138, lid 1, van de richtlijn.

Belastingen, douane en tariefindeling

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 25 augustus 2021 (ECER 9.12.21) – C-640/21 – Zess Zollner Electronic*

Douanewetboek – Douaneaangifte – Goederen - Sanctiebesluit

Verordening (EU) nr. 952/2013. Hoger beroep in het kader van een bestuursrechtelijk geding over de nietigverklaring van een besluit tot vaststelling en sanctionering van een overtreding van de douanewetgeving

Vraag is onder andere of, wanneer de ontvanger vaststelt dat er meer goederen zijn dan in de aanvankelijke douaneaangifte is vermeld, artikel 173 of 174 van verordening (EU) 952/2013 van toepassing is?

Belastingen, vennootschappen

REGELGEVING EU

Richtlijn (EU) 2021/2101 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2021 tot wijziging van Richtlijn 2013/34/EU wat betreft de openbaarmaking van informatie over de winstbelasting door bepaalde ondernemingen en bijkantoren, [PBL 429 van 1.12.2021](#)

Beroepskwalificaties

EUROPESE COMMISSIE

Europese Commissie leidt inbreukprocedure in over omzetting richtlijn evenredigheidsbeoordeling reglementering van beroepen ([ECER](#))

Na een grondige beoordeling van de nationale omzettingsmaatregelen en de constatering dat sommige lidstaten, waaronder Nederland, verschillende voorschriften uit de richtlijn reglementering van beroepen niet naar behoren hadden uitgevoerd, en daarmee het risico bestond dat de richtlijn in de praktijk niet doeltreffend zou zijn, heeft de Europese Commissie een inbreukprocedure tegen 18 lidstaten ingeleid.

Brexit

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 13 oktober 2021 ([ECER 8.12.21](#)) – [C-632/21](#) – [Diamond Resorts Europe e.a.](#)

Verbindenissen uit overeenkomst – Onroerende goederen – Toepasselijkheid

Samenvatting onder: [IPR](#)

NOOT - bij HvJ 16 november 2021, [C-479/21 PPU, S.N. and S.D](#)

SN and SD – The judicial endorsement of the EU's exclusive competence in negotiating and concluding the EU-UK Withdrawal Agreement ([European law blog](#))

Wiki

[Wiki Brexit](#)

Consumenten

HvJ – ARREST – 21 december 2021 – zaak C-243/20 – Trapeza Peiraios – Griekenland – ECLI:EU:C:2021:1045 – persbericht – geen conclusie – arrest

Leningsovereenkomst in vreemde valuta – Oneerlijk beding

Richtlijn 93/13/EEG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding over het vermeende oneerlijke karakter van bedingen in addenda bij een leningsovereenkomst in euro, waarbij de Zwitserse frank in de plaats van de euro is gesteld. De vragen gaan over de werkingssfeer van de richtlijn in het geval dat in de overeenkomst regels zijn overgenomen van nationaal aanvullend recht.

Hof: Artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13/EEG moet aldus worden uitgelegd dat deze bepaling een beding dat is opgenomen in een overeenkomst tussen een verkoper en een consument waarin een nationale wettelijke of bestuursrechtelijke bepaling van aanvullend recht is overgenomen, dat wil zeggen een bepaling die van toepassing is bij gebreke van een andersluidende regeling tussen partijen, uitsluit van de werkingssfeer van deze richtlijn, ook al is over dat beding niet afzonderlijk onderhandeld.

Artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13 moet aldus worden uitgelegd dat de in dat artikel 1, lid 2, bedoelde bedingen van de werkingssfeer van deze richtlijn zijn uitgesloten, ook al is die bepaling niet formeel omgezet in de rechtsorde van een lidstaat, en dat de rechterlijke instanties van deze lidstaat er in een dergelijk geval niet van kunnen uitgaan dat artikel 1, lid 2, indirect in het nationale recht is opgenomen door middel van de omzetting van artikel 3, lid 1, en artikel 4, lid 1, van die richtlijn.

Artikel 8 van richtlijn 93/13 moet aldus worden uitgelegd dat het zich er niet tegen verzet dat bepalingen van nationaal recht worden vastgesteld of gehandhaafd die tot gevolg hebben dat het in deze richtlijn vastgelegde stelsel van bescherming van de consument wordt toegepast op bedingen als bedoeld in artikel 1, lid 2, ervan.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 22 september 2021 (ECER 1.12.21) – C-594/21 – Sixt Leasing

Leaseovereenkomst – Overeenkomst gesloten op afstand – Herroepingsrecht - Autoverhuurdiensten

Richtlijn 2002/65/EG. Richtlijn 2011/83/EU. Richtlijn 2008/48/EG. Partijen hebben met uitsluitende gebruikmaking van technieken voor communicatie op afstand, een schriftelijke overeenkomst voor de leasing van een motorvoertuig gesloten. De overeenkomst bevatte geen opzeggingsrecht, wel informatie over herroeping, maar niet over een herroepingsrecht overeenkomstig het recht inzake verkoop op afstand. Verzoekster heeft zijn wilsverklaring ten aanzien van de sluiting van de overeenkomst herroepen.

Zijn overeenkomsten met een consument voor de leasing van een motorvoertuig, met kilometerafrekening en met een looptijd van 48 maanden aan te merken als „autoverhuurdiensten” en vallen zij derhalve onder de in artikel 16, onder I), van richtlijn 2011/83/EU bedoelde uitzondering op een herroepingsrecht overeenkomstig het recht inzake verkoop op afstand?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 10 november 2021 (ECER 22.12.21) – C-691/21 – Cafpi et Aviva assurances*

Energiedistributeur – Productaansprakelijkheid – Begrip “producent”

Richtlijn 85/374/EEG. Op 28 juli 2010 bleken elektrische apparaten van een agentschap van de vennootschap Cafpi slecht te werken, als gevolg van overspanning veroorzaakt door een onderbreking van de nulgeleider van het elektriciteitsdistributienet. Verzoekers (vennootschap

Cafpi en haar verzekeraar, de vennootschap Aviva assurances) stellen verweerder (de elektriciteitsdistributiesysteembeheerder), hiervoor aansprakelijk en hebben haar gedagvaard tot vergoeding van de geleden schade.

De vraag is of een elektriciteitsdistributiesysteembeheerder kan worden beschouwd als een „producent” in de zin van richtlijn 85/374/EEG, omdat hij de spanning van de elektriciteit van de leverancier aanpast met het oog op de distributie ervan aan de eindafnemer.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 27 mei 2021 (ECER 1.12.21) – C-566/21 – S.

Kredietovereenkomst – Oneerlijk beding – Gedeeltelijke nietigheid beding

Richtlijn 93/13/EEG. Hoger beroep tegen een uitspraak waar een beding in een kredietovereenkomst tussen partijen als oneerlijk is aangemerkt en waarbij de gedeeltelijke absolute nietigheid van dat beding is vastgesteld.

Staat artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG toe dat een beding aldus wordt gewijzigd dat het recht van de verkoper om de valuta van de kredietovereenkomst om te zetten, in wezen een verplichting voor de verkoper vormt indien de wijziging geheel ten goede komt aan de consument en de enkele schrapping van het oneerlijke beding uit de overeenkomst deze laatste geen voordeel verschaft?

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK - Hoge Raad - 17 december 2021 – na prejudiciële verwijzing ECLI:NL:HR:2019:1972 - na HvJ C-922/19 (Waternet) - ECLI:NL:HR:2021:1889

Is een overeenkomst gesloten tussen drinkwaterbedrijf en consument? - Geen expliciete toestemming - Ongevraagde levering

Richtlijn 97/7/EG. Richtlijn 2011/83/EU. Richtlijn 2005/29/EG. Is tussen consument en drinkwaterbedrijf een overeenkomst tot stand gekomen? Is sprake van ongevraagde levering van drinkwater (art. 7:7 lid 2 BW en art. 7:7 lid 2 (oud) BW)? Valt het krachtens de Drinkwaterwet leveren van drinkwater binnen de werkingssfeer van Richtlijn 2005/29/EG (oneerlijke handelspraktijken), art. 9 Richtlijn 97/7/EG (koop op afstand) en art. 27 Richtlijn 2011/83/EU (consumentenrechten)?

Het HvJEU heeft als volgt geoordeeld:

1) Artikel 9 van richtlijn 97/7/EG en artikel 27 van richtlijn 2011/83/EU – gelezen in samenhang met artikel 5, lid 5, van richtlijn 2005/29/EG alsook met punt 29 van bijlage I bij deze richtlijn – zijn niet van toepassing op de totstandkoming van overeenkomsten, zodat het aan de verwijzende rechter staat om overeenkomstig de nationale regeling te beoordelen of ervan kan worden uitgegaan dat een overeenkomst is gesloten tussen een drinkwaterbedrijf en een consument, wanneer deze consument daarmee niet expliciet heeft ingestemd.

2) Het begrip “ongevraagde levering” in de zin van punt 29 van bijlage I bij richtlijn 2005/29 moet aldus worden uitgelegd dat het zich, onder voorbehoud van de door de verwijzende rechter te verrichten verificaties, niet uitstrekt tot een handelspraktijk van een drinkwaterbedrijf die erin bestaat dat de aansluiting op de openbare drinkwatervoorziening in stand wordt gehouden wanneer een consument een eerder bewoonde woning betreft, ingeval deze consument geen keuzevrijheid heeft wat betreft het drinkwaterbedrijf, dat bedrijf kostendekkende, transparante en niet-discriminerende tarieven hanteert die gebaseerd zijn op het drinkwaterverbruik, en de consument weet dat die woning aangesloten is op de openbare drinkwatervoorziening en dat de levering van drinkwater niet gratis is.

De Hoge Raad overweegt o.a. dat de doelstellingen die de Drinkwaterwet nastreeft verband houden met het belang van de volksgezondheid en niet met de bescherming van de economische belangen van consumenten. Dit betekent, mede gelet op hetgeen het HvJEU in de punten 49-52 heeft overwogen, dat het krachtens de Drinkwaterwet leveren van drinkwater niet valt binnen de werkingssfeer van de Richtlijn oneerlijke handelspraktijken. Die levering valt evenmin binnen de werkingssfeer van artikel 9 Richtlijn koop op afstand en artikel 27 Richtlijn consumentenrechten,

omdat de werking van die bepalingen aanknoopt bij het verstrekken van een ongevraagde levering zoals verboden door artikel 5, lid 5 en punt 29 van bijlage I van de Richtlijn oneerlijke handelspraktijken. De Hoge Raad vernietigt het arrest van het gerechtshof Amsterdam van 10 april 2018 en verwijst het geding naar het gerechtshof Den Haag ter verdere behandeling en beslissing.

- Levering van drinkwater, na beantwoording van prejudiciële vragen door het Hof van Justitie van de Europese Unie ([cassatieblog](#))

EUROPESE COMMISSIE

Mededeling van de Commissie Richtsnoeren met betrekking tot de uitlegging en toepassing van Richtlijn 2011/83/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende consumentenrechten, *PB C 525 van 29.12.2021*

COVID-19

RECHTSPRAAK (LID) STATEN

Enforced quarantine in hotels: a breach of the right to liberty? ([UK human rights blog](#))

WIKI

- [Coronavirus – Europees recht](#)

EHRM - factsheet

- [COVID-19 health crisis](#) (juli 2021)

Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek

EHRM – ARREST – 9 december 2021 – Jarrand t. Frankrijk – persbericht – arrest – 56138/16 - ECLI:CE:ECHR:2021:1209JUD005613816

Doorzoeking huis klager en vervolgens verhoor op politiebureau - Geen schending artikel 8 maar wel schending artikel 5 EVRM

Artikel 8 EVRM. Artikel 5 EVRM. De moeder van klager was opgenomen in een verzorgingshuis. In 2010 weigerde klager voor de tweede opeenvolgende dag zijn moeder terug te brengen naar het verzorgingshuis nadat zij de middag bij hem had doorgebracht. De directeur van het verzorgingshuis heeft op het politiebureau een klacht ingediend tegen klager. Er werd een versneld politieonderzoek gestart naar de beschuldiging van "mishandeling van een kwetsbare persoon". Vijf politieteams werden ter plaatse gestuurd. Nadat klager weigerde de deur te openen, heeft de politie de deur geforceerd en het huis doorzocht. Klager is met geweld meegenomen voor verhoor en 's nachts weer naar huis is gestuurd. Klager en zijn moeder dienden een klacht in. De zaak is gestaakt zonder eindbeslissing.

Wat betreft de gestelde schending van artikel 8 door de huiszoeking benadrukt het Hof dat het gedrag van klager het noodzakelijk had gemaakt dat de politie met geweld zijn woning moest betreden om hem te arresteren en zijn moeder te helpen. Gezien de beoordelingsmarge die aan de staat wordt geboden, het materiaal in het dossier en de dwingende maatschappelijke behoefte waarop het had gereageerd, aanvaardt het Hof dat de inmenging in het recht van klager op respect voor zijn huis "noodzakelijk was in een democratische samenleving". Er is dus geen sprake van schending van artikel 8 van het Verdrag.

Nadat de verdachte was aangehouden, is hij geboeid en vervolgens met geweld naar het politiebureau gebracht, waar hij is verhoord. Het Hof oordeelt dat klager tussen zijn arrestatie en zijn vrijlating van zijn vrijheid was beroofd in de zin van artikel 5. Met betrekking tot de vrijheidsbeneming die na de arrestatie had plaatsgevonden, neemt het Hof nota van het standpunt van de regering dat "de vrijheidsberoving van de klager na zijn arrestatie niet was uitgevoerd in overeenstemming met de juridische procedure. Hieruit volgt dat het verhoor van klager op het politiebureau, terwijl hij niet in voorlopige hechtenis was gesteld en hoewel hij daar met geweld naar toe was gebracht, een vrijheidsberoving betreft die niet "in overeenstemming met een door de wet voorgeschreven procedure" is en dus een schending van artikel 5 oplevert.

EHRM – ARREST – 16 december 2021 – Ivan Karpenko t. Oekraïne – [persbericht](#) – [arrest](#) – [45397/13](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:1216JUD004539713](#)

Contactverbod met medegegetineerden – Schending artikelen 3 en 13 EVRM

Artikel 3 EVRM. Artikel 13 EVRM. De zaak gaat over het verbod aan klager, die een levenslange gevangenisstraf uitzit, om met medegegetineerden te praten. De klager doet onder meer een beroep op artikel 3 (verbod op onmenselijke en vernederende behandeling) en artikel 13 (recht op effectief rechtsmiddel) EVRM.

Het Hof constateert dat de wettelijke basis voor het contactverbod in 2015 is ingetrokken. Het verbod is echter al tien jaar vóór deze intrekking op de klager van toepassing verklaard en mogelijk ook voortgezet na die intrekking. Het Hof overweegt dat het voorkómen dat gedetineerden met elkaar praten de klager een adequaat niveau van menselijke en sociale interactie ontzegt. Hierbij spelen volgens het Hof de volgende verergerende omstandigheden: de klager is bijna permanent in zijn cel opgesloten, met slechts een korte wandeling in de buitenlucht en zonder enige doelgerichte activiteiten; het verbod werkt automatisch en is uitsluitend gebaseerd op zijn straf, zonder enige mogelijkheid tot herziening; de lange duur van de betreffende maatregel; en de verslechtering van de gezondheid van de klager en de afwezigheid van een adequaat antwoord op zijn daaraan gerelateerde klachten en verzoeken om hulp.

Het Hof concludeert dat het verbod op de communicatie van de klager met medegegetineerden, naast de andere genoemde factoren, een onmenselijke en vernederende behandeling opleveren in strijd met artikel 3 EVRM. Het Hof overweegt verder dat de nationale rechtbanken zich onbevoegd hadden verklaard met betrekking tot zijn klachten over het verbod, en is daarmee van oordeel dat de klager geen rechtsmiddel tot zijn beschikking had, hetgeen leidt tot een schending van artikel 13 in samenhang met artikel 3 EVRM.

Het Hof merkt bovendien op dat de wetswijziging van 2015 de mogelijkheid lijkt te hebben geboden voor gedetineerden die levenslange gevangenisstraffen uitzitten om de wettigheid van aan hen opgelegde disciplinaire sancties in verband met het contactverbod aan te vechten. Het Hof uit dan ook de verwachting dat levenslang gedetineerden dergelijke klachten zullen kunnen indienen naar aanleiding van het voorgaande.

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 25 november 2021 – Tenenbaum t. Frankrijk – [persbericht](#) 16.12.21 – [beslissing](#) - [68260/17](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:1125DEC006826017](#)

Gebruik van geweld bij arrestatie noodzakelijk en proportioneel – Klacht niet-ontvankelijk

Artikel 3 EVRM. De zaak betreft een klacht over het gebruik van geweld door de politie bij de arrestatie van klager. Het EHRM constateert dat de autoriteiten hebben voldaan aan de procedurele plicht tot het houden van een effectief officieel onderzoek zoals vereist onder artikel 3 EVRM. Met betrekking tot de materiële component van art. 3 EVRM oordeelt het Hof dat de politie heeft ingegrepen na een gewelddadige vechtpartij waarbij klager was betrokken. Als gevolg hiervan was het niet mogelijk geweest vast te stellen welk deel van zijn letsel toe te schrijven was aan het politieoptreden. Daarbij had klager zich hevig verzet toen de politie hem probeerde te boeien en leidde hij aan psychische en neurologische aandoeningen als gevolg waarvan hij moeilijk in bedwang te houden was geweest. Het feit dat hij aan deze aandoeningen

leidde was voor de rechter ook reden geweest hem niet strafrechtelijk verantwoordelijk te houden voor hetgeen hem werd verweten. Alle feiten en omstandigheden in aanmerking genomen oordeelt het EHRM dat het gebruikte geweld door de politie noodzakelijk en proportioneel was. EHRM: klager niet-ontvankelijk.

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 9 december 2021 - Suciú t. Nederland – 27014/20 - subject matter of the case

Voorlopige hechtenis – Rechtvaardiging - Motivering

Artikel 5 EVRM. De voorlopige hechtenis van klager, die duurde van 19 november 2019 tot 27 juli 2020, was bevolen vanwege een redelijk vermoeden van mensenhandel met ernstig lichamelijk letsel en/of gevaar voor het leven van personen. Als gronden voor de voorlopige hechtenis zijn aan het bevel ten grondslag gelegd het vluchtgevaar (gevaar voor onderduiken) en geschokte rechtsorde (ernstige verstoring van de rechtsorde). Tijdens de pro forma zitting die op 16 april 2020 voor de Rechtbank Rotterdam is gehouden, heeft klager verzocht om opheffing of schorsing van zijn voorlopige hechtenis. De rechtbank heeft dit verzoek afgewezen, maar geoordeeld dat de eerste hiervoor genoemde grond, het vluchtgevaar, is vervallen, welke beslissing door het gerechtshof Den Haag is bekrachtigd. Klager klaagt op grond van artikel 5, lid 3 EVRM dat zijn voorlopige hechtenis vanaf 16 april 2020 niet voldoende was gerechtvaardigd, of subsidiair, dat de beslissingen van de rechtbank en het Gerechtshof onvoldoende zijn gemotiveerd.

Het EHRM vraagt aan partijen of de beslissingen van de rechtbank en het Gerechtshof voldoende gemotiveerd waren met het oog op de o.a. Tiron t. Roemenië, no. 17689/03, §§ 37-38, 7 April 2009; Geisterfer t. Nederland, no. 15911/08, §§ 38-39, 9 December 2014; en Maassen t. Nederland, no. 10982/15, §§ 55-59, 9 February 2021)?

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 9 december 2021 - Frans t. Nederland – 27014/20 - subject matter of the case

Voorlopige hechtenis – Rechtvaardiging - Motivering

Artikel 5 EVRM. De voorlopige hechtenis van klager is op 14 september 2017 bevolen vanwege een redelijk vermoeden van schuld dat hij medeplichtig is aan de vervaardiging van verdovende middelen. De gronden voor de voorlopige hechtenis waren het recidiverisico en het belang van het onderzoek. Op 20 oktober 2017 heeft de Rechtbank Den Haag de voorlopige hechtenis van klager om technische redenen onrechtmatig verklaard en het verzoek van de officier van justitie tot verlenging van de voorlopige hechtenis niet-ontvankelijk verklaard. De voorlopige hechtenis is daarmee opgeheven. De officier van justitie is tegen dat besluit in beroep gegaan. Het gerechtshof Den Haag heeft geoordeeld dat de rechtbank het verzoek van de officier van justitie ten onrechte niet-ontvankelijk heeft verklaard en heeft partijen over dat verzoek gehoord. Op 21 december 2017 heeft het Gerechtshof het beroep van de officier van justitie gegrond verklaard en de voorlopige hechtenis van klager gelast. Als grond geldt enkel het recidiverisico, de onderzoeksgrond is komen te vervallen. Klager klaagt op grond van artikel 5, lid 3 EVRM. dat zijn voorlopige hechtenis vanaf 21 december 2017 niet voldoende was gerechtvaardigd, of subsidiair, dat de beslissing van het hof van beroep onvoldoende gemotiveerd is.

Het EHRM vraagt aan partijen of de voorlopige hechtenis gerechtvaardigd was en of de uitspraak van het Gerechtshof voldoende gemotiveerd is gelet op Clooth t. België, 12 december 1991, §§ 36-37 en 40, Series A no. 225, Zohlandt t. Nederland, no. 69491/16, §§ 48-54, 9 februari 2021, en Hasselbank t. Nederland, no. 73329/16, §§ 67-73, 9 februari 2021)?

EHRM - factsheets en guides

- [!\[\]\(609f3372828e3526d7ce4ba9a1b5248e_img.jpg\) Hunger strikes in detention \(augustus 2015\)](#)
- [!\[\]\(43feb9e0a79707a6447da1ea973c9814_img.jpg\) Migrants in detention \(maart 2021\)](#)
- [!\[\]\(3352a6730d138e04e821032e4ee01472_img.jpg\) Prisoners' right to vote \(april 2019\)](#)

- [Prisoners' health-related rights](#) (juli 2020)
- [Detention and mental health](#) (maart 2020)
- [Detention conditions and treatment of prisoners](#) (oktober 2020)
- [Use of force in the policing of demonstrations](#) (maart 2021)
- [Guide on the case-law of the ECHR on Prisoners' rights](#) (augustus 2021)

Digitale markt en social media

BNC fiche

Fiche: Beleidsprogramma 2030: Weg naar een Digitaal Decennium ([Kamerstuk 22112, nr. 3238](#))

OVERIG

- Artikel: Het voorstel voor de 'Artificial Intelligence Act'. ([BS-22-12-2021](#))
- Nieuw wetgevingsvoorstel van de Commissie moet schijnzelfstandigheid bij digitale platforms aanpakken ([ECER](#))
- Twitter has banned posting of images of people without their consent: here's why that's a good thing – Holly Hancock ([Informs](#))
- Artificial Intelligence vs Human Rights? ([liberties](#))
- Digital Services Act Vote: A Good Step Towards A Better Digital Ecosystem, But Enforcement Will Be Key ([liberties](#))

Discriminatie

NOOT – bij EHRM 26 oktober 2021, [Šaltinytė v. Lithuania](#)

Too Old to Deserve State Support? – Šaltinytė v. Lithuania: Age Discrimination in Socio-Economic Policy. ([strasbourgobservers](#))

EHRM - factsheets en guides

[Guide on Article 14 ECHR and on article 1 of Protocol No. 12 to the Convention - prohibition of discrimination](#) (december 2020)

Eigendomsrecht

EHRM – ARREST – 7 december 2021 – Godlevskaya t. Rusland – persbericht – [arrest – 44332/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:1207JUD004433216

Recht op eigendom – Ontneming – Ex-echtgenote van veroordeelde enig eigenaar

Artikel 1, Eerste Protocol EVRM. Onroerende zaken van klagster zijn door de overheid afgenomen en verkocht vanwege de strafrechtelijke veroordeling van haar ex-echtgenoot. De objecten waren aangekocht tijdens het huwelijk maar waren volgens de huwelijkse voorwaarden, die niet zijn aangevochten, uitsluitend eigendom van klagster.

Het hof oordeelt dat het eigendomsrecht van klagster is geschonden. Inmenging in het vreedzame genot van bezit moet een basis hebben in nationaal recht, en die was er in dit geval niet. Klagster was niet als verdachte aangemerkt. Het is niet betwist dat zij de zaken uit eigen middelen heeft kunnen verwerven, en het is niet bewezen dat deze zijn gefinancierd met crimineel geld. Dus schending van artikel 1, Eerste Protocol EVRM.

EHRM – ARREST – 21 december 2021 – Stołkowski t. Polen – [persbericht](#) – [arrest](#) – [58795/15](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:1221JUD005879515](#)

Ongestoord genot eigendom – Inbeslaggenomen auto langdurig buiten gestald

Artikel 1, Eerste Protocol EVRM. Klagers auto – een Peugeot uit 1998 – is in 2005 in beslag genomen hangende een strafrechtelijk onderzoek naar hem. Uiteindelijk wordt klager in 2011 veroordeeld tot vijf jaar celstraf en tot betaling van schadevergoeding, maar tot een executieverkoop/veiling van de auto komt het niet. In 2012 stelt klager de Poolse staat aansprakelijk voor het waardeverlies van zijn auto. Medio juni 2013 stelt een onafhankelijke deskundige de waarde van de auto vast op € 325. In de nationale procedure vangt klager bot.

EHRM: Door klager in de omstandigheden van het geval (de auto was gedurende lange tijd buiten gestald, zonder enige bescherming tegen de elementen) niet te compenseren voor het waardeverlies van zijn auto is sprake van een disbalans tussen het recht op ongestoord genot van eigendom en de bescherming van het algemene belang. Schending van artikel 1, EP EVRM. Klager heeft recht op € 2.500 aan schadevergoeding.

EHRM – factsheets en guides

[🔗](#) [Guide on Article 1 of Protocol No. 1 to the ECHR - protection of property](#) (april 2021)

Erfrecht

HvJ – ARREST – 21 december 2021 – zaak C-394/20 – Finanzamt V – Duitsland – [ECLI:EU:C:2021:1044](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Erfbelasting – Verkrijging onroerende goederen – Vrij verkeer kapitaal - Legitieme portie

Samenvatting onder: [belastingen](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 2 december 2021 – zaak C-645/20 – V. A. en Z. A. – Frankrijk – [ECLI:EU:C:2021:977](#) – [conclusie](#)

Europese erfrechtverklaring – Gewone verblijfplaats van de erflater in een derde staat op tijdstip van overlijden

Verordening (EU) nr. 650/2012. Aanleiding voor deze vraag is een geschil over erfrechten tussen de kinderen van een overleden Frans staatsburger, wiens laatste gewone verblijfplaats in Frankrijk ter discussie staat, en diens echtgenote (maar niet de moeder van zijn kinderen) op het tijdstip van zijn overlijden.

Geen van de partijen betwist de nationaliteit van de erflater op het tijdstip van overlijden of het feit dat hij een in Frankrijk gelegen onroerend goed bezat. De partijen zijn het er alleen niet over eens waar hij op het tijdstip van overlijden zijn gewone verblijfplaats had.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 10, lid 1, onder a), van verordening (EU) nr. 650/2012 moet aldus worden uitgelegd dat wanneer de overledene zijn laatste gewone verblijfplaats niet in een lidstaat van de Europese Unie had, het gerecht van een lidstaat waar een geschil inzake erfopvolging is gerezen, zich ambtshalve bevoegd moet verklaren om de erfopvolging in haar geheel te behandelen indien, in het licht van door de partijen aangevoerde feiten die niet worden betwist, de erflater op het tijdstip van zijn overlijden de nationaliteit van die staat had en in die staat gelegen goederen bezat.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 25 oktober 2021 (ECER 2.12.21) – [C-651/21](#) – [M. Ya. M.](#)

Erfrechtverklaring – Rechtszekerheid – Bevoegdheid

Verordening (EU) nr. 650/2012. Geschil over de inschrijving van de verwerpingsverklaring van een erfenis.

Staat artikel 13 van verordening (EU) nr. 650/2012 gelezen in samenhang met het beginsel van rechtszekerheid, eraan in de weg dat nadat een erfgenaam bij het gerecht van de staat waarin hij zijn gewone verblijfplaats heeft, de aanvaarding of verwerping van de nalatenschap van een erfflater die ten tijde van zijn overlijden zijn gewone verblijfplaats in een andere lidstaat van de Europese Unie had, reeds heeft laten inschrijven, in die andere lidstaat van de Europese Unie ook wordt verzocht om inschrijving van die verwerping of aanvaarding?

Familieleven, familierecht en rechten van het kind

EHRM – ARREST – 7 december 2021 – Savran t. Denemarken – [Grote Kamer](#) - [persbericht](#) – [arrest](#) – [57467/15](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:1207JUD005746715](#)

Veroordeling ernstig feit – Uitzetting – Inreisverbod – Psychische gesteldheid – Schending artikel 8 EVRM

Samenvatting onder: [asiel en migratie](#)

EHRM – ARREST – 9 december 2021 – G.M. t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest](#) – [25075/18](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:1209JUD002507518](#)

Ondertoezichtstelling – Beperking contactrecht – Recht op familielevens

Artikel 8 EVRM. Klaagster vertrekt met haar kind van vier maanden uit een gewelddadige relatie. Kort nadien wordt het kind onder toezicht van jeugdzorg geplaatst, aanvankelijk met beperkt contactrecht en na verlenging van de ondertoezichtstelling ruimer. Uiteindelijk wordt het kind voor de duur van één jaar aan de vader toegewezen, met dien verstande dat het kind het eerste weekend van de maand bij de moeder verblijft. Tegen voornoemde beslissingen is klaagster vergeefs in beroep gekomen.

EHRM: het belang van het kind heeft in de nationale procedure vooropgegaan en bij de genomen beslissingen zijn deskundigen geraadpleegd. Ook zijn de procedurele waarborgen van klaagster voldoende in acht genomen. Geen schending van artikel 8 EVRM.

EHRM – ARREST – 10 december 2021 - Abdi Ibrahim t. Noorwegen – [Grote Kamer](#) - [persbericht](#) – [arrest](#) – [15379/16](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:1210JUD001537916](#)

Adoptie – Positieve verplichting tot gezinshereniging – Pleegzorg - Gezinsleven

Artikel 8 EVRM. Klaagster is geboren in Somalië. Op zestienjarige leeftijd heeft ze haar dorp verlaten omdat ze zwanger was en is in Kenia van haar zoon bevallen. Daarna is ze met haar zoon naar Noorwegen gegaan, waar ze asiel heeft gekregen. Klaagster verbleef met haar zoon in een ouder-kind-huis, maar haar zoon is later in een pleeggezin geplaatst. Klaagster heeft daar bezwaar tegen aangetekend en aangegeven dat ze graag wilde dat haar zoon in het gezin van haar neef, een Somalisch gezin of een islamitisch religieus gezin werd geplaatst. Het kind is echter in een christelijk gezin geplaatst. Klaagster heeft de wens voor een islamitisch gezin laten vallen tijdens het beroep tegen het besluit van de raad voor de kindbescherming. Het besluit is door de rechter in stand gelaten, maar klaagster heeft wel het recht gekregen haar zoon een aantal keer per jaar te zien. Later zijn de bezoeken tijdelijk gestopt omdat het kind emotioneel zeer heftig leek te reageren op klaagster. Klaagsters zoon werd in het pleeggezin opgevoed

conform de christelijke waarden van het pleeggezin. Hij functioneerde goed in het pleeggezin en voelt zich daar thuis. In 2013 heeft jeugdzorg een verzoek gedaan klaagster uit de ouderlijke macht te ontzetten zodat haar zoon door het pleeggezin kon worden geadopteerd. Daarnaast is een apart verzoek ingediend om haar het recht te ontzeggen haar zoon nog langer te zien. Het verzoek om ontzetting uit de ouderlijke macht is toegewezen. Ook mochten de adoptieouders klaagsters zoon adopteren. Klaagster heeft aangegeven bezwaar te hebben tegen de adoptie, mede vanwege de religieuze achtergrond van het gezin. Haar zoon zou na de adoptie worden gedoopt in een christelijke kerk en zou tevens een andere naam krijgen. In de rechterlijke procedures is het bezwaar van klaagster afgewezen. Een nieuw pleeggezin zou te belastend zijn voor haar zoon en de adoptie zou zorgen voor de benodigde stabiliteit voor het kind.

Schending van artikel 8 EVRM. Het ontzetten van klaagster uit de ouderlijke macht en klaagsters wensen voor haar zoons culturele en religieuze opvoeding vallen onder de werkingssfeer van artikel 8 EVRM. De ontzetting van klaagster uit de ouderlijke macht en de adoptie van haar zoon zijn een beperking op artikel 8 EVRM. De beperking is voorzien bij wet en gesteld in het belang van de bescherming van de gezondheid en de goede zeden en de rechten en vrijheden van haar zoon. De vraag is, volgens het Hof, in hoeverre de maatregelen proportioneel zijn en in hoeverre de autoriteiten voldoende aandacht hebben gehad voor de positieve verplichting tot gezinshereniging en een redelijk evenwicht hebben getroffen in de afweging van de verschillende betrokken belangen en de aangevoerde redenen die zo zwaarwegend dienen te zijn dat de band tussen klaagster en haar zoon volledig werd verbroken.

Het Hof constateert dat hoewel klaagster bezwaar heeft tegen de adoptie, zij niet heeft verzocht om de opheffing van de pleegzorg en hereniging met haar kind, omdat ze inziet dat het in het beste belang van haar kind is om in het pleeggezin te blijven. Wel wilde ze contact hebben met haar kind, wat niet mogelijk was aangezien de pleegouders geen 'open' adoptie wensten waarbij contact tussen het kind en zijn biologische moeder mogelijk was. Het Hof constateert dat ondanks het feit dat er zwaarwegende redenen waren om het kind in een pleeggezin te plaatsen, klaagster en haar zoon nog steeds het recht op gezinsleven in de zin van artikel 8 EVRM hebben. De staat heeft daartoe ook een positieve verplichting. Klaagster en haar zoon zijn gescheiden toen hij nog een baby was en klaagster heeft geen hoger beroep ingediend tegen de beslissing waarbij klaagster een beperkt omgangsrecht werd opgelegd. Deze minimale contacten tussen klager en haar zoon zijn strijdig met de beginselen van artikel 8 EVRM, omdat die niet het doel hebben gehad de contacten te versterken. Daarmee hebben de autoriteiten dus niet voldaan aan de positieve verplichting van artikel 8 EVRM, nog voordat is besloten tot de oplegging van de meest vergaande maatregel, namelijk de adoptie. De pleegzorgmaatregel zou als tijdelijke maatregel moeten worden gezien met het doel de hereniging tussen ouder en kind. In de gerechtelijke uitspraak over het verzoek tot adoptie werd aangegeven dat de zoon slecht leek te reageren op de omgang met zijn biologische moeder. Deze constatering is echter voornamelijk gebaseerd op de bevindingen van de pleegouders. Volgens verschillende deskundigen konden hiervoor ook diverse oorzaken zijn. Het Hof is van mening dat, gezien de omstandigheden van de zaak, niet kan worden gezegd dat het contact tussen klaagster en haar zoon op de lange termijn ook negatief zal blijven en dat er te weinig is gedaan om te onderzoeken waarom de zoon negatief reageerde op de aanwezigheid van zijn biologische moeder. Het Hof vindt ook dat in de gerechtelijke procedures er te eenzijdig aandacht is geweest voor de potentiële effecten van de terugplaatsing van de zoon bij klaagster en de bezwaren van de pleegouders tegen een open adoptie met contact tussen klaagster en haar zoon en te weinig aandacht voor de potentiële schadelijke effecten van het afbreken van het contact tussen klaagster en haar zoon door een gesloten vorm van adoptie. Er is te weinig aandacht geweest voor het feit dat klaagster en haar zoon een gezinsleven hebben. Het Hof komt tot de conclusie dat de beperking niet proportioneel is.

[EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 25 november 2021 - Alami t. Frankrijk – persbericht 16.12.21 – beslissing – 43084/19 - ECLI:CE:ECHR:2021:1125DEC004308419](#)

Beroep niet-ontvankelijk – Belangenafweging - Uitzetting

Samenvatting onder: [Asiel en migratie](#)

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 9 december 2021 – S.H. t. Polen – persbericht – beslissing – 56846/15 en 56849/15 – ECLI:CE:ECHR:2021:1116DEC005684615

Staatsburgerschap van kinderen geboren via draagmoederschap – Juridische ouders zelfde geslacht

Artikel 8 EVRM. Artikel 14 EVRM. De klagers zijn tweelingbroers die zijn geboren via draagmoederschap in de Verenigde Staten. Ze hebben het Israëlische en Amerikaanse staatsburgerschap en wonen in Israël. Hun 'juridische ouders' vormen een koppel van hetzelfde (mannelijke) geslacht, die de jongens sinds hun geboorte opvoeden. Een van de 'juridische ouders', is de biologische vader van de jongens, en is Poolse staatsburger. Het verzoek van de klagers om de verkrijging van de Poolse nationaliteit door afstamming te bevestigen, is afgewezen door de Poolse autoriteiten. De klagers zijn geboren via draagmoederschap, hetgeen in Polen niet is toegestaan, en de Amerikaanse geboorteakten vermeldden twee mannen als de ouders van de klagers, hetgeen in strijd is met de beginselen van de Poolse rechtsorde.

De klagers doen een beroep op artikelen 8 en 14 EVRM vanwege de weigering van de Poolse autoriteiten om hun relatie met hun biologische vader te erkennen, welke weigering volgens hen is gebaseerd op het feit dat hun ouders een koppel vormen van hetzelfde geslacht.

Het Hof oordeelt dat, aangezien de klagers geen negatieve gevolgen hebben ondervonden of in een juridisch vacuüm terecht zijn gekomen als gevolg van het besluit van de Poolse autoriteiten, de klacht gebaseerd op artikel 8 EVRM niet-ontvankelijk is. Gelet daarop, is de daaraan gekoppelde klacht op basis van artikel 14 EVRM eveneens niet-ontvankelijk.

- 📌 European Court of human rights declares inadmissible a case concerning children who were denied Polish citizenship on the grounds they were born via surrogacy and have same-sex parents ([ECHR SO](#))

HvJ – ARREST – 14 december 2021 – zaak C-490/20 – Stolichna obshtina, rayon „Pancharevo“ – Bulgarije – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:1008 – persbericht – conclusie – arrest

Huwelijkspartners gelijk geslacht – Geboorteakte kind

Samenvatting onder: [LHBTI-rechten](#)

EHRM - factsheets en case-law guide

- 🔗 [Children's rights](#) (mei 2021)
- 🔗 [Gestational surrogacy](#) (mei 2021)
- 🔗 [International child abductions](#) (juni 2021)
- 🔗 [Parental rights](#) (mei 2021)
- 🔗 [Protection of minors](#) (juni 2021)
- 🔗 [Reproductive rights](#) (juli 2021)
- 🔗 [Guide on Article 8 ECHR - right to respect for private and family life, home and correspondence](#) (december 2020)
- 🔗 [Guide on Article 12 ECHR - right to marry](#) (augustus 2021)

Financiële markt en diensten, EMU, Bankenunie

HvJ – ARREST – 2 december 2021 – zaak C-484/20 – Vodafone Kabel Deutschland – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:975 – geen conclusie – arrest

Betalingsdiensten – Forfaitaire vergoeding voor zelfbetalers

Richtlijn (EU) 2015/2366. De zaak gaat over de aanrekening van een forfaitair bedrag voor het gebruik van bepaalde betaalinstrumenten ter uitvoering van betalingstransacties die voortvloeien uit overeenkomsten tussen Vodafone en consumenten. Sinds de omzetting van richtlijn 2015/2366 in Duits recht per 13 januari 2018 maakt Vodafone onderscheid tussen dienstverleningsovereenkomsten voor telecommunicatie- en kabeldiensten die voor die datum zijn gesloten en dienstverleningsovereenkomsten voor telecommunicatie- en kabeldiensten die op of na die datum zijn gesloten. Op de eerste categorie overeenkomsten past deze marktdeelnemer op grond van een algemene contractuele clausule een zogeheten „Selbstzahlerpauschale” (forfaitair tarief voor zelfbetalers) van 2,50 EUR per betalingstransactie toe voor klanten die hem geen machtiging tot automatische afschrijving verlenen maar zelf hun facturen betalen door middel van een SEPA-overboeking. Die clausule komt daarentegen niet meer voor in de overeenkomstige prijslijst voor de tweede categorie overeenkomsten

Hof: Artikel 62, lid 4, van richtlijn (EU) 2015/2366 en verordening (EU) nr. 1093/2010 verzet zich tegen een nationale regeling of praktijk op grond waarvan het verbod om in het kader van duurovereenkomsten met consumenten een vergoeding te vragen voor het gebruik van in die bepaling bedoelde betaalinstrumenten en betalingsdiensten slechts van toepassing is op betalingstransacties die ter uitvoering van na 13 januari 2018 gesloten overeenkomsten worden geïnitieerd, zodat die vergoeding nog steeds wordt gevraagd voor betalingstransacties die na die datum worden geïnitieerd ter uitvoering van voor die datum gesloten duurovereenkomsten.

E HvJEU: een toeslag rekenen voor een betaaltransactie? ([IEF20421](#))

HvJ – ARREST – 21 december 2021 – zaak C-874/19 P – Aeris Invest/CRU – ECLI:EU:C:2021:1040 – conclusie – arrest

HvJ – ARREST – 21 december 2021 – zaak C-934/19 P – Algebris (UK) en Anchorage Capital Group/CRU – ECLI:EU:C:2021:1042 – conclusie – arrest

Gemeenschappelijk mechanisme voor de afwikkeling van kredietinstellingen en bepaalde beleggingsondernemingen - Definitieve waardering

Verordening (EU) nr. 806/2014. Aeris en overige verzoekers hebben bij de GAR verzocht een definitieve waardering ex post in de zin van artikel 20, lid 11, van de GAM-verordening te verrichten. De GAR heeft dat geweigerd.

In de onderhavige hogere voorzieningen is thans de vraag aan de orde of, en zo ja onder welke voorwaarden, de vroegere aandeelhouders en crediteuren van Banco Popular de verrichting van een zogenoemde definitieve waardering ex post kunnen vorderen nadat hun kapitaalinstrumenten reeds volledig zijn afgeschreven respectievelijk ingetrokken en Banco Popular door fusie met Banco Santander heeft opgehouden te bestaan. De hogere voorziening wordt afgewezen.

HvJ – CONCLUSIE A-G RICHARD DE LA TOUR – 2 december 2021 – zaak C-410/20 – Banco Santander – Spanje – ECLI:EU:C:2021:976 – conclusie

Herstel en afwikkeling van kredietinstellingen – Aankoop van aandelen – Onjuiste informatie in het prospectus van de aandelenuitgifte

Richtlijn 2014/59/EU. Richtlijn 2003/71/EG. In deze zaak is een bank afgewikkeld en hebben in het kader van die afwikkeling verschillende opeenvolgende afschrijvingen en omzettingen van

kapitaalinstrumenten plaatsgevonden, die onmiddellijk zijn gevolgd door verkoop van de onderneming aan een andere bank, die deze uiteindelijk heeft overgenomen.

Verzetten de op die afwikkeling toepasselijke regels (door de aandeelhouders gedragen verliezen, bail-in en afschrijving en omzetting van kapitaalinstrumenten) zich er in deze context tegen dat de aandeelhouders die in het jaar vóór de afwikkeling van de bank op een aan het publiek aangeboden kapitaalverhoging hebben ingeschreven, in geval van een gebrekkig prospectus een recht hebben op compensatie dat is ontleend aan richtlijn 2003/71/EG?

Verzet de op de afwikkeling toepasselijke regeling zich voorts tegen de gevolgen (terugbetaling van de tegenwaarde van de geplaatste aandelen, vermeerderd met rente) die zouden worden teweeggebracht door het feit dat een rechter naar aanleiding van een na die afwikkeling ingestelde vordering de overeenkomst tot inschrijving op aandelen nietig verklaart op grond dat de aandeelhouders vanwege het gebrekkige prospectus het slachtoffer zijn geworden van bedrog of dwaling?

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 34, lid 1, onder a), artikel 53, leden 1 en 3, en artikel 60, lid 2, onder b) en c), van richtlijn 2014/59/EU moeten aldus worden uitgelegd dat deze bepalingen, wanneer alle aandelen waarin het maatschappelijk kapitaal van een financiële instelling was verdeeld in een procedure tot afwikkeling van die instelling zijn afgeschreven, zich ertegen verzetten, ten eerste, dat personen die enkele maanden vóór het begin van de afwikkelingsprocedure aandelen hebben verworven bij een kapitaalverhoging door middel van een openbaar aanbod tot inschrijving na het afwikkelingsbesluit tegen de uitgevende instelling of de uit een latere fusie door overname ontstane instelling een vordering tot schadevergoeding of een soortgelijke vordering kunnen instellen op grond van gebrekkige informatie in het prospectus van de uitgifte en, ten tweede, dat de rechter de uitgevende instelling of haar rechtsopvolger onder algemene titel veroordeelt tot terugbetaling van de tegenwaarde van de geplaatste aandelen en tot betaling van rente als gevolg van de nietigverklaring met terugwerkende kracht van de overeenkomst tot inschrijving op aandelen naar aanleiding van een vordering die is ingesteld na de afwikkeling van de instelling.

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 16 december 2021 – zaak C-352/20 – HOLD Alapkezelő – Hongarije – ECLI:EU:C:2021:1023 – [conclusie](#)

Regulering van de financiële markten – Beloningen in de financiële sector Beleggingsfondsen – Dividenduitkeringen aan bestuurders met financieel belang

Richtlijn 2009/65/EG en richtlijn 2011/61/EU. Verordeningen (EG) nr. 1060/2009 en (EU) nr. 1095/2010. Richtsnoeren 2013/232 en 2016/575 van de Europese Autoriteit voor effecten en markten (ESMA). In richtlijn 2009/65/EG en richtlijn 2011/61/EU is bepaald dat de lidstaten de beleggingsfondsensector moeten verplichten om een beloningsbeleid vast te stellen en toe te passen dat een deugdelijk en doeltreffend risicobeheer bevordert en niet aanzet tot het nemen van risico's die niet te verenigen zijn met het risicoprofiel, het reglement of de statuten van de betrokken beleggingsfondsen.

In het hoofdgeding is de nationale bank van Hongarije, in haar hoedanigheid van toezichhoudende autoriteit voor de financiële markten, opgetreden tegen een fondsenbeheermaatschappij die aan verscheidene leden van haar bestuur dividenden uitkeert omdat die, direct of indirect, deelnemingen in deze maatschappij bezitten. Volgens de nationale bank maken deze dividenduitkeringen deel uit van een beloningsbeleid dat een gezonde risicobeheersing in de weg kan staan. Aangezien de fondsbeheerders zelf financieel belang hebben bij zo hoog mogelijke dividenduitkeringen, zouden zij er immers toe kunnen worden aangezet om bij hun beleggingsbeslissingen op korte termijn te hoge risico's te nemen, die op lange termijn nadelig zouden kunnen zijn voor de beleggers van de beheerde fondsen.

Tegen deze achtergrond wenst de verwijzende rechter van het HvJ te vernemen of de Unierechtelijke vereisten betreffende het beloningsbeleid in de financiële sector in een dergelijk geval überhaupt van toepassing zijn, aangezien dividenden formeel niet als tegenprestatie voor verrichte diensten worden uitgekeerd. Hierachter gaat de vraag schuil in hoeverre beheerders er

door een vennootschapsrechtelijke deelneming in de winst van een fondsenbeheermaatschappij toe kunnen worden aangezet om soortgelijke risico's te nemen als wanneer zij bepaalde variabele beloningscomponenten betaald krijgen.

A-G geeft het Hof in overweging: De uitkering van dividend aan hoge leidinggevenden van een fondsenbeheermaatschappij die tegelijkertijd, direct of indirect, deelnemingen in deze maatschappij bezitten, moet voldoen aan de vereisten van een gezond beloningsbeleid in de zin van artikel 14 ter van richtlijn 2009/65/EG en artikel 13 van en bijlage II bij richtlijn 2011/61/EU, wanneer die uitkering tot gevolg kan hebben dat deze bepalingen worden omzeild.

Dit veronderstelt dat de omvang van het recht op uitkering van dividend op zodanige wijze van de waardeontwikkeling van de beheerde fondsen afhankelijk is dat daarvan soortgelijke prikkels uitgaan als van een variabele of prestatiegerelateerde vergoeding, en dat de fondsenbeheermaatschappij derhalve slechts als betaalorgaan optreedt. In een dergelijk geval is er sprake van omzeiling indien de deelneming van de fondsenbeheermaatschappij in de winst van de beheerde fondsen zelf een schending van de beloningsregels zou opleveren. Dat is het geval indien de concrete vormgeving van deze deelneming het nemen van buitensporige risico's in de hand werkt. Hetzelfde geldt wanneer er mechanismen ontbreken waarmee een passend evenwicht kan worden bereikt tussen de gecreëerde prikkels en de langetermijnbelangen van de beheermaatschappij, de door haar beheerde fondsen en haar beleggers. Het staat aan de nationale rechter om dit op basis van een globale beoordeling van alle omstandigheden van het concrete geval vast te stellen.

BNC fiche

Fiche: Wijziging verordening en richtlijn kapitaalvereisten ([Kamerstuk 22112](#), nr. 3250)

OVERIG

- DNB publiceert toezichtplannen voor 2022: extra inzet op bestrijden van financieel-economische criminaliteit. ([BS-07-12-2021](#))
- EBA verscherpt AML/CFT-toezicht in de EU door herziene richtsnoeren en nauwere samenwerking. ([BS-23-12-2021](#))
- Europese Commissie stelt herziene richtsnoeren voor staatssteun ter bevordering van risicofinanciering vast ([ECER](#))

GBVB – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid

HvJ – ARREST – 21 december 2021 – zaak C-124/20 – Bank Melli Iran – Duitsland – **Grote Kamer** – [ECLI:EU:C:2021:1035](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Beperkende maatregelen tegen Iran – Secundaire sancties door de Verenigde Staten – Inroepen verbod in civiele procedure

Verordening (EG) nr. 2271/96. Het Hof oordeelt dat het Unierechtelijke verbod om gevolg te geven aan de door de Verenigde Staten aan Iran opgelegde secundaire sancties in een civiele procedure kan worden ingeroepen. Dit verbod geldt ook wanneer een bestuurlijke of rechterlijke instantie van de Verenigde Staten geen specifiek verzoek of geen specifieke instructie heeft gegeven, maar mag geen inbreuk maken op de vrijheid van ondernemerschap van de personen tegen wie het is gericht door hen onevenredige economische verliezen te laten lijden.

- **B** EU-Hof: verbod om gevolg te geven aan bepaalde wetgeving van derde landen kan in een civiele procedure worden ingeroepen ([ECER](#))

Gewasbeschermingsmiddelen

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 29 oktober 2021 (ECER 6.12.21) – C-658/21 – PHYTOFAR

Technische voorschriften – Aanmeldingsplicht Europese Commissie – Verbod gebruik pesticiden - Glyphosaat

Verordening (EG) nr. 1107/2009. Richtlijn 2009/128/EG. Richtlijn 2015/1535/EU. Beroep tot nietigverklaring van een besluit van de Vlaamse Regering, o.a houdende regels inzake duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten.

Volgt uit artikel 5, lid 1, van richtlijn 2015/1535/EU dat een verbod op het gebruik van pesticiden die glyphosaat bevatten door gebruikers die niet over een fyto-licentie beschikken op terreinen in particulier gebruik, wordt geacht betrekking te hebben op een technisch voorschrift dat overeenkomstig het bepaalde in dat artikel bij de Europese Commissie moet worden aangemeld?

Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering

HvJ – ARREST – 9 december 2021 – zaak C-370/20 – Pro Rauchfrei – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:988 – conclusie – arrest

Etikettering tabaksproducten – Gezondheidswaarschuwingen – Verkoopautomaat

Richtlijn 2014/40/EU. De kwestie in het hoofdgeding betreft de etikettering en verpakking van tabaksproducten die via verkoopautomaten worden verkocht. Volgens richtlijn 2014/40/EU moeten op elke verpakkingseenheid van een tabaksproduct de in de richtlijn bepaalde gezondheidswaarschuwingen staan. In artikel 8, lid 3, van die richtlijn is bepaald dat die waarschuwingen volledig zichtbaar moeten zijn, waaronder is begrepen dat zij niet door bepaalde zaken mogen worden verborgen. Voor het Bundesgerichtshof speelt de vraag of er sprake is van schending van het verbod op het verbergen van gezondheidswaarschuwingen indien de waarschuwingen op de sigarettenverpakkingen onzichtbaar zijn zolang de verpakkingen in verkoopautomaten zijn opgeslagen. Wil daarvan sprake zijn, dan moet de verkoopautomaat worden aangemerkt als een zaak waardoor de waarschuwingen worden verborgen, zoals bijvoorbeeld het geval is bij de in artikel 8, lid 3, van die richtlijn uitdrukkelijk genoemde omhulsel en hulzen. Dat is niet zeker.

Tevens wenst de verwijzende rechter te vernemen of er sprake is van schending van de in artikel 8, lid 8, van richtlijn 2014/40 neergelegde regel dat ook op de *afbeeldingen* van verpakkingseenheden en buitenverpakkingen gezondheidswaarschuwingen moeten staan. Op de productkeuzetoetsen van de verkoopautomaat die in het hoofdgeding aan de orde is, staan immers verschillende sigarettenmerken afgebeeld. De vraag is of die afbeeldingen kunnen worden beschouwd als afbeeldingen in de zin van artikel 8, lid 8, van die richtlijn. Zo ja, dan zouden daarop gezondheidswaarschuwingen moeten staan, hetgeen in casu niet het geval is.

Hof: Artikel 8, lid 8, van richtlijn 2014/40/EU moet aldus worden uitgelegd dat een afbeelding die geen getrouwe weergave van een verpakkingseenheid van sigaretten vormt, maar die de consument associeert met een dergelijke verpakking op grond van de verschijningsvorm, namelijk de contouren, de verhoudingen, de kleuren en het merklogo ervan, een „afbeelding van een verpakkingseenheid” in de zin van deze bepaling vormt.

Artikel 8, lid 8, van richtlijn 2014/40 moet aldus worden uitgelegd dat een afbeelding van een pakje sigaretten die onder deze bepaling valt maar waarop niet de in titel II, hoofdstuk II, van deze richtlijn voorgeschreven gezondheidswaarschuwingen staan, niet in overeenstemming is met die bepaling, ook niet indien de consument de mogelijkheid heeft om deze waarschuwingen vóór de aankoop van de sigaretten te zien op het pakje sigaretten dat met die afbeelding overeenstemt.

B To a HEALTHY 2022 - CJEU in Pro Reuchfrei (C-370/20) on tobacco labelling (ECLB)

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 9 december 2021 – zaak C-530/20 – EUROAPTIEKA – Letland – ECLI:EU:C:2021:993 – [conclusie](#)

Reclame voor geneesmiddelen – Receptvrije geneesmiddelen

Richtlijn 2001/83/EG. Kan een lidstaat verbieden dat informatie wordt verspreid die de aankoop van geneesmiddelen bevordert, niet alleen wanneer deze informatie betrekking heeft op een specifiek geneesmiddel, maar ook wanneer die betrekking heeft op receptvrije geneesmiddelen in het algemeen.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 86, lid 1, van richtlijn 2001/83/EG moet aldus worden uitgelegd dat het verspreiden van informatie die de aankoop van een geneesmiddel bevordert door de noodzaak om het geneesmiddel aan te kopen te rechtvaardigen op basis van de prijs van het geneesmiddel, door een speciale verkoop aan te kondigen of te vermelden dat het geneesmiddel samen met andere geneesmiddelen (ook tegen verlaagde prijs) of producten als pakket wordt verkocht, onder het begrip 'reclame voor geneesmiddelen' in de zin van deze bepaling kan vallen, ook wanneer deze informatie geen betrekking heeft op een welbepaald geneesmiddel betreft maar op receptvrije geneesmiddelen in het algemeen.

Artikel 87, lid 3, en artikel 90 van richtlijn 2001/83, staan er niet aan in de weg dat een lidstaat verboden oplegt die niet overeenkomen met de verboden van artikel 90 van deze richtlijn, wanneer deze verboden zien op reclame die het irrationele gebruik van een geneesmiddel bevordert.

Verboden betreffende reclame die de aankoop van een geneesmiddel bevordert door de noodzaak om het geneesmiddel aan te kopen te rechtvaardigen op basis van de prijs van het geneesmiddel, door een speciale verkoop aan te kondigen of te vermelden dat het geneesmiddel samen met andere geneesmiddelen (ook tegen verlaagde prijs) of producten als pakket wordt verkocht, zien op reclame die het irrationele gebruik van geneesmiddelen bevordert.

HvJ – CONCLUSIE A-G MEDINA – 16 december 2021 – zaak C-533/20 – Upfield Hungary – Hongarije – ECLI:EU:C:2021:1027 – [conclusie](#)

Etikettering voedselproduct - Toevoeging van vitamines

Verordening (EU) nr. 1169/2011. Verordening (EG) nr. 1925/2006. De zaak gaat over een besluit waarbij Upfield wordt gelast tot wijziging van de etikettering van een voedingsproduct dat toegevoegde vitamines bevat en in Hongarije in de handel wordt gebracht.

A-G geeft het Hof in overweging: Verordening (EU) nr. 1169/2011, en met name artikel 18, lid 2, daarvan, moet aldus worden uitgelegd dat wanneer aan een levensmiddel vitamines worden toegevoegd, de lijst van ingrediënten naast de generieke benaming van die vitamines niet ook de gebruikte vitamineformuleringen hoeft te vermelden, zoals opgesomd in bijlage II bij verordening (EG) nr. 1925/2006.

Godsdienstvrijheid (B)

NOOT – bij EHRM 9 november 2021, [De Wilde t Nederland](#)

La passoire sur la tête est-elle un signe religieux ? ([libertés chéries](#))

EHRM – factsheets en guides

- [Conscientious objection \(juli 2021\)](#)
- [Freedom of religion \(oktober 2019\)](#)
- [Religious symbols and clothing \(december 2018\)](#)
- [Guide on article 9 ECHR - freedom of thought, conscience and religion \(april 2021\)](#)

Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen

RECHTSPRAAK NL – Hoge Raad - 14 december 2021 - [ECLI:NL:HR:2021:1884](#)

Door EHRM vastgestelde schending – Rechtsherstel – Herziening strafzaak

Artikel 6 EVRM. Artikel 41 EVRM. Als grondslag voor herziening kan ex art. 457.1.b Sv slechts dienen een uitspraak van EHRM waarin is vastgesteld dat EVRM dan wel protocol bij dit verdrag is geschonden in procedure die tot veroordeling of veroordeling wegens hetzelfde feit heeft geleid, indien herziening noodzakelijk is met het oog op rechtsherstel als bedoeld in artikel 41 EVRM. Op Staat rust verplichting tot bieden van rechtsherstel als EHRM in uitspraak een schending van een verdragsregel heeft vastgesteld. Dit rechtsherstel kan geheel of gedeeltelijk plaatsvinden d.m.v. herziening van strafzaak waarin die schending zich heeft voorgedaan (vgl. HR:2005:AS8858). De in art. 457.1.b Sv opgenomen grond strekt ertoe die mogelijkheid tot herziening te bieden. Vereist is dat herziening noodzakelijk is met het oog op rechtsherstel a.b.i. art. 41 EVRM. Van die noodzaak kan sprake zijn in het geval dat de oorzaak van de schending gelegen is in beslissing van rechter om getuige niet te horen. Het rechtsherstel dat met herziening op de in art. 457.1.b Sv opgenomen grond wordt geboden, kan o.m. erin bestaan dat berechting opnieuw plaatsvindt. Die vorm van rechtsherstel komt in aanmerking als schending van verdragsregels betrekking heeft op eerlijk verloop van strafproces. Daarbij is voor de beantwoording van de vraag of herziening noodzakelijk is met het oog op rechtsherstel a.b.i. art. 41 EVRM niet van belang of bij het opnieuw berechten van zaak ook een andere uitkomst van strafzaak is te verwachten. Voor nieuwe berechting verwijst HR o.g.v. art. 472.1 Sv zaak naar hof a.b.i. art. 471.1 Sv. Dit hof kan (met inachtneming van arrest van HR) eerdere uitspraak handhaven dan wel met vernietiging van eerdere uitspraak recht doen.

Gelet op de door EHRM vastgestelde schending van artikel 6, lid 1 en artikel 6, lid 3, onder d EVRM is herziening noodzakelijk met het oog op rechtsherstel, waarbij dat rechtsherstel i.c. erin moet bestaan dat berechting opnieuw zal plaatsvinden.

HR verklaart aanvraag gegrond en verwijst zaak naar hof. Vervolg op HR:2015:4162.

- HR over verplichting van de Staat tot het bieden van rechtsherstel als het EHRM in een uitspraak een schending van een verdragsregel heeft vastgesteld. ([BS-23-12-2021](#))

OVERIG

- Europese Commissie presenteert jaarverslag over de toepassing van het EU-Handvest van de grondrechten in 2021 ([BS-21-12-2021](#))
- Protocol no. 15: Vanaf 1 februari 2022 geldt een termijn van vier maanden [i.p.v. zes maanden] voor het indienen van een verzoek ([EHRM](#))
- New Report: Human Rights Situation In Estonia Has Deteriorated ([liberties](#))
- Een test voor het gezag van de Raad van Europa ([NJB](#))

EHRM - factsheets en guides

- [Guide on Article 13 ECHR – right to an effective remedy \(april 2021\)](#)
- [Guide on Article 1 ECHR - obligation to respect human rights – Concepts of “jurisdiction” and imputability \(april 2021\)](#)
- [Guide on Article 46 ECHR - binding force and execution of judgments \(augustus 2021\)](#)

Wiki

- [Handvest grondrechten EU](#)
- [Europees Hof voor de rechten van de mens \(EHRM\)](#)

Handel en anti-dumping

HvJ – ARREST – 2 december 2021 – gevoegde zaken C-884/19 P t/m C-888/19 P – Commissie/Xinyi PV Products (Anhui) en GMB Glasmanufaktur Brandenburg – ECLI:EU:C:2021:973 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Antidumping - Aanvraag behandeling als marktgerichte onderneming

Verordening (EG) nr. 1225/2009. Wanneer in een antidumpingprocedure een producent-exporteur uit een land zonder markteconomie dat lid is van de WTO een aanvraag tot behandeling als marktgerichte onderneming indient, wat is dan de strekking van de voorwaarde dat hij moet aantonen dat zijn financiële situatie niet onderhevig is aan verstoringen van betekenis die nog voortvloeien uit het vroegere systeem zonder markteconomie? Meer in het bijzonder, hoe moet de Commissie handelen ten aanzien van maatregelen zoals preferentiële fiscale regelingen, die verstoringen van de financiële situatie van de onderneming teweegbrengen die echter niet specifiek betrekking hebben op de vervaardiging en de verkoop van het betrokken soortgelijke product?

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 24 september 2019, Xinyi PV Products (Anhui) Holdings/Commissie (T-586/14 RENV, EU:T:2019:668), wordt vernietigd. De zaak wordt terugverwezen naar het Gerecht van de Europese Unie voor een uitspraak over het tweede tot en met het vierde middel dat in eerste aanleg is aangevoerd.

Huiselijk geweld

EHRM – ARREST – 14 december 2021 – Tunikova e.a. t. Rusland – [persbericht](#) – [arrest](#) - [55974/16](#) - [53118/17](#) - [27484/18](#) - [28011/19](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:1214JUD005597416

Huiselijk geweld – Positieve verplichting van een lidstaat om gedegen onderzoek te verrichten bij aangifte huiselijk geweld – Bescherming bieden aan slachtoffers

Artikelen 3 en 14 EVRM. De vier klagers zijn allen slachtoffer geworden van huiselijk geweld, waaronder doodsb bedreigingen, het toebrengen van lichamelijk letsel en in één zaak het toebrengen van ernstige verminking. Zij klagen erover dat de Russische autoriteiten er niet in zijn geslaagd om hen te beschermen tegen het huiselijk geweld. De klagers hebben aangifte gedaan, maar volgens de klagers is er geen effectief onderzoek gedaan naar het huiselijke geweld. Zij wijten dit aan het ontbreken van een wettelijk kader waarbinnen huiselijk geweld effectief bestreden kan worden. Volgens het EHRM zijn de gevoelens van angst en machteloosheid die klagers hebben gehad, verergerd door de afwijzende houding van de autoriteiten die hen geen bescherming hadden geboden. De nationale autoriteiten hadden op basis van hun positieve verplichting, voortvloeiende uit artikel 3 EVRM, bescherming moeten bieden aan de klagers als ook onderzoek moeten doen. EHRM: unanieme schending van de artikelen 3 en 14 EVRM. Tevens adviseert het EHRM op grond van artikel 46 (bindend vermogen en tenuitvoerlegging van vonnissen) dat spoedeisende wijzigingen moeten worden aangebracht in de nationale wetgeving en in de praktijk om soortgelijke schendingen te voorkomen.

IE - Intellectuele eigendom

GERECHT EU – ARREST – 1 december 2021 – zaak T-700/20 – Schmid/EUIPO - Landeskammer für Land- und Forstwirtschaft in Steiermark – ECLI:EU:T:2021:851 – [arrest](#)

Uniebeeldmerk Steirisches – Absolute weigeringsgrond – Embleem van bijzonder openbaar belang – Beschermde geografische aanduidingen

Verordening (EG) nr. 207/2009 [thans van verordening (EU) 2017/1001]. Verzoekster, heeft bij het EUIPO een Uniemerkenaanvraag ingediend. Interveniënte, de Landeskammer für Land- und Forstwirtschaft in Steiermark heeft een vordering tot nietigverklaring van dit merk ingesteld omdat

daarin het symbool van de Europese Unie voor „beschermde geografische aanduidingen” werd gebruikt. De door interveniënte daartoe aangevoerde gronden zijn die van artikel 59, lid 1, van verordening 2017/1001, gelezen in samenhang met artikel 7, lid 1, onder h) tot en met j), van deze verordening. De nietigheidsafdeling heeft het litigieuze merk nietig verklaard. Verzoekster heeft krachtens de artikelen 66 tot en met 71 van verordening 2017/1001 bij het EUIPO beroep ingesteld tegen de beslissing van de nietigheidsafdeling. Het EUIPO heeft het beroep verworpen op grond dat het litigieuze merk was ingeschreven in strijd met artikel 7, lid 1, onder i), van verordening 2017/1001 en dat het overeenkomstig artikel 59, lid 1, van deze verordening nietig moest worden verklaard. Verzoekster verzoekt het Gerecht de bestreden beslissing te vernietigen. Het EUIPO verzoekt het Gerecht, het beroep te verwerpen.

Gerecht: De beslissing van het EUIPO van 23 september 2020 (zaak R 2186/2019-4) wordt vernietigd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 27 oktober 2021 (ECER 21.12.21) – [C-655/21](#) - G. ST. T*

Onrechtmatige uitoefening IE-rechten – Verkoop “nep” kleding

Richtlijn 2004/48/EG. Verdachte verkoopt tijdens de zomermaanden kleding, onder andere in een vakantiepark. Tijdens een controle is geconstateerd dat een groot aantal kledingstukken van diverse merken te koop werd aangeboden welke overeenkomen met geregistreerde merken. Gelet op deze omstandigheden wordt in de tenlastelegging van het openbaar ministerie ervan uitgegaan dat dit zonder toestemming van de houder van het exclusieve recht heeft plaatsgevonden.

De vraag is o.a. of een wettelijke regeling en rechtspraak volgens welke de door de rechthebbende geleden schade een bestanddeel vormt van de strafbare feiten van artikel 172b, leden 1 en 2, NK (Bulgaars wetboek van strafrecht), verenigbaar zijn met de bepalingen van de richtlijn die betrekking hebben op schade die is veroorzaakt door de onrechtmatige uitoefening van intellectuele-eigendomsrechten.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 4 november 2021 (ECER 21.12.21) - [C-684/21](#) - [Papierfabriek Doetinchem*](#)

Gemeenschapsmodel – Uitsluitend bepaald door technische functie

Verordening 6/2002. Verzoekster is houder van het recht op een gemeenschapsmodel dat is ingeschreven en gepubliceerd met betrekking tot een „packing device.” Verweerster verkocht een concurrerend product dat door verzoekster wordt beschouwd als een inbreuk op het litigieuze model. Verweerster is van mening dat het litigieuze model nietig is omdat alle kenmerken van het model uitsluitend worden bepaald door de technische functie van het voortbrengsel. Zij heeft een reconventionele vordering tot nietigverklaring van verzoeksters gemeenschapsmodel ingesteld.

De vraag is o.a. of bij de beoordeling of de uiterlijke kenmerken van een voortbrengsel uitsluitend worden bepaald door de technische functie van het voortbrengsel, moet worden gelet op het aan de orde zijnde model, de objectieve omstandigheden waaruit blijkt waarom er is gekozen voor bepaalde uiterlijke kenmerken van het betreffende voortbrengsel, gegevens met betrekking tot het gebruik van dat voortbrengsel of de vraag of er alternatieve modellen bestaan waarmee dezelfde technische functie kan worden vervuld.

GERECHT EU - OVERIG

- General Court: no absolute protection for symbols of particular public interest (IPKat)
- Onjuiste rechtsopvatting van EUIPO [T-700/20] (IEF20382)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 7 oktober 2021 (ECER 9.12.21) – [C-654/21](#) – LM

Begrip reconventionele vordering – Uniemerkt – Inbreuk merkenrecht

Verordening (EU) 2017/1001. Verzoeker is een natuurlijke persoon en is houder van het exclusieve recht op het Uniewoordmerk „Multiselect”. Verzoeker heeft onder andere verzocht verweerder (ook een natuurlijke persoon) te gelasten de inbreuk op het Uniemerkt „Multiselect” te staken, door de door hem in de handel gebrachte waren en diensten niet langer met dit merk aan te duiden.

Vraag is onder andere of het in artikel 124 onder d), gelezen in samenhang met artikel 128 eerste lid van verordening 2017/1001 opgenomen begrip „reconventionele vordering tot nietigverklaring” slechts betrekking heeft op een vordering tot nietigverklaring die verband houdt met de door de verzoeker ingestelde vordering wegens inbreuk op het Uniemerkt, zodat aan de nationale rechter de mogelijkheid wordt geboden om een reconventionele vordering tot nietigverklaring slechts te behandelen voor zover deze verband houdt met de door de verzoeker ingestelde vordering wegens inbreuk?

NOOT – bij HvJ conclusie 28 oktober 2021, [C-421/20 Acacia](#)

The applicable law for design infringement. Szpunar AG in *Acacia v BMW*. ([GAVL](#))

Institutioneel

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 2 december 2021 – zaak [C-156/21](#) – Hongarije / Parlement en Raad – [ECLI:EU:C:2021:974](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 2 december 2021 – zaak [C-157/21](#) – Polen / Parlement en Raad – [ECLI:EU:C:2021:978](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Conditionaliteitsregime – Uniebegroting

Samenvatting onder: [Rechtsstaat](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 9 december 2021 – zaak [C-278/20](#) – Commissie/ Spanje – **Grote Kamer – [ECLI:EU:C:2021:996](#) – [conclusie](#)**

Aansprakelijkheid staat voor schade ten gevolge van schendingen Unierecht – Grenzen aan autonomie lidstaat bij vaststellen voorwaarden - Doeltreffendheidsbeginsel

De A-G geeft het Hof in overweging: Spanje is tekortgeschoten in de verplichtingen die op deze lidstaat rusten krachtens het doeltreffendheidsbeginsel, dat grenzen stelt aan de procedurele autonomie waarover de lidstaten beschikken wanneer zij de voorwaarden vaststellen waaronder zij aansprakelijk zijn voor schade die particulieren lijden wegens schending van het Unierecht, door het vaststellen en handhaven van verschillende artikelen uit de Spaanse wet.

GERECHT EU – ARREST – 8 december 2021 – zaak [T-127/19](#) – Dyson e.a. / Commissie – [ECLI:EU:T:2021:870](#) – [persbericht](#) – [arrest](#)

Energieverbruik van cyclonische stofzuigers zonder zak

Richtlijn 2010/30/EU. Verordening (EU) nr. 665/2013. Het Gerecht wijst de vordering van Dyson tot vergoeding van vermeende schade af. Door gebruik te maken van de gestandaardiseerde testmethode voor lege recipiënten heeft de Commissie de grenzen van haar beoordelingsvrijheid niet kennelijk en ernstig genegeerd en evenmin een voldoende gekwalificeerde schending van de beginselen van gelijke behandeling en behoorlijk bestuur begaan.

NOOT – bij conclusie HvJ 25 november 2021, C-161/20 (International Maritime Organization (IMO))

- AG: besluit om EU-voorzitterschap namens lidstaten en Commissie een voorstel in te laten dienen bij een internationale organisatie kan rechtmatig zijn (ECER)
- The external representation of the European Union in the International Maritime Organization: A Question of Labelling rather than of EU Competence (EU law analysis)

NOOT – bij HvJ 6 oktober 2021, opinion 1/19

- Opinion 1/19: no common accord among the Member States required for the Council to conclude a mixed agreement (European law blog)
- Not Above the Law (verfassungsblog)

EUROPESE COMMISSIE

Europese Commissie sluit ingebrekestellingsprocedure tegen Duitsland over vermeende schending van het beginsel van voorrang van EU-recht (ECER)

OVERIG

- Are "sovereign" decisions by Member States really above the law? Can Member States' decisions on the seats of EU agencies be challenged? (EU law analysis)
- Is the Passenger Name Record Directive Valid? Opinion on the pending CJEU case (EU law analysis)

IPR

HvJ – ARREST – 9 december 2021 – zaak C-242/20 – HRVATSKE ŠUME – Kroatië – ECLI:EU:C:2021:985 – conclusie – arrest

Bevoegdheid - Vordering tot terugbetaling wegens ongerechtvaardigde verrijking

Verordening (EG) nr. 44/2001 (Brussel I). De vragen zijn gesteld in het kader van een geding tussen HRVATSKE ŠUME, een vennootschap naar Kroatisch recht, en BP EUROPA SE, een te Hamburg (Duitsland) gevestigde vennootschap, betreffende een geldsom waarop beslag is gelegd op de bankrekening van eerstgenoemde vennootschap en die aan laatstgenoemde vennootschap is overgemaakt in het kader van een tenuitvoerleggingsprocedure. Aangezien die procedure nadien ongeldig is verklaard, vordert verzoekster in het hoofdgeding de teruggave van de betrokken geldsom wegens ongerechtvaardigde verrijking.

In het inleidende stadium waarin het hoofdgeding zich bevindt, dient de verwijzende rechter te achterhalen of de Kroatische gerechten bevoegd zijn om op die vordering tot teruggave uitspraak te doen, dan wel of die vordering moet worden ingesteld bij de Duitse gerechten, die de gerechten zijn van de lidstaat waar BP EUROPA is gevestigd. Het hof oordeelt aan de hand van de gestelde vragen dat de Kroatische rechter niet bevoegd is op grond van artikel 5 (onrechtmatige daad) en evenmin op grond van artikel 22 (tenuitvoerlegging van beslissing) van de verordening. Het hof overweegt nog dat, indien de vordering uit ongerechtvaardigde verrijking niet nauw samenhangt met een eerder bestaande contractuele band, deze volgens de algemene regel van artikel 2, lid 1, van de verordening onder de bevoegdheid van de gerechten van de lidstaat van de woonplaats van de verweerder valt.

Hof: Artikel 22, punt 5, van verordening (EG) nr. 44/2001 moet aldus worden uitgelegd dat een vordering tot terugbetaling wegens ongerechtvaardigde verrijking niet onder de exclusieve

bevoegdheid in deze bepaling valt, ook al is deze vordering ingesteld omdat de termijn waarbinnen de in een procedure van gedwongen tenuitvoerlegging onterecht betaalde sommen in het kader van dezelfde procedure kunnen worden teruggevorderd, is verstreken.

Artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001 moet aldus worden uitgelegd dat een vordering tot terugbetaling wegens ongerechtvaardigde verrijking niet onder de bevoegdheidsgrond van deze bepaling valt.

- E** CJEU on action for unjust enrichment under Brussels I Regulation in the case HRVATSKE ŠUME, C-242/20 ([conflict of laws](#))
- E** The CJEU in Hrvatske Šume on contract or tort re claims of unjust enrichment. Confirmation that not all claims need to be either one or the other. ([GAVL](#))

HvJ – ARREST – 9 december 2021 – zaak C-708/20 – BT – Verenigd Koninkrijk – ECLI:EU:C:2021:986 – geen conclusie – [arrest](#)

Bevoegdheid in verzekeringszaken – Ongeval in een gehuurde woning in een andere lidstaat

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Het betreft een geding tussen B.T., met woonplaats in het VK, enerzijds en Seguros Catalana Occidente, gevestigd te Spanje, en E.B., met woonplaats te Ierland, anderzijds over een verzoek van B.T. om vergoeding van de schade die zij heeft geleden als gevolg van een ongeval in een onroerende zaak te Spanje die toebehoort aan E.B. De Britse rechter stelt vragen over zijn bevoegdheid.

Hof: Artikel 13, lid 3, van verordening (EU) nr. 1215/2012, moet aldus worden uitgelegd dat het gerecht van de lidstaat waarin de getroffen woonplaats heeft, zich in geval van een rechtstreekse vordering van deze persoon tegen een verzekeraar overeenkomstig artikel 13, lid 2, niet op grond van artikel 13, lid 3, tevens bevoegd kan verklaren om te beslissen op een vordering tot schadevergoeding die tegelijkertijd door de getroffen is ingesteld tegen de verzekeringnemer of de verzekerde met woonplaats in een andere lidstaat die niet door de verzekeraar in het geding is geroepen.

- E** CJEU Rules on jurisdiction in actions brought by the injured party against the insurer and the insured (BT v Seguros Catalana Occidente, EB, Case C-708/20) ([conflict of laws](#))
- E** The CJEU holds back on vis attractiva securalia in Betty Tattersal (re: the insurance Section). ([GAVL](#))

HvJ – ARREST – 21 december 2021 – zaak C-251/20 – Gtflix Tv – Frankrijk – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:1036 – persbericht – [conclusie](#) – [arrest](#)

Verspreiding van smadelijke uitlatingen op internet – Bevoegdheid inzake schadevordering - Plaats waar de schade is ingetreden

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Het verzoek is ingediend in het kader van een geschil tussen Gtflix Tv, een in Tsjechië gevestigde onderneming die content voor volwassenen produceert, en D.R., een in Hongarije gevestigde regisseur, producent en distributeur van pornografische films, met betrekking tot een schadevergoeding voor beweerdelijk smadelijke uitlatingen die door D.R. op verschillende websites en fora zijn gepost. Het Hof oordeelt dat de vergoeding van de schade die wordt veroorzaakt door smadelijke uitlatingen op internet kan worden gevorderd op het grondgebied van een lidstaat bij de gerechten van die lidstaat. Deze bevoegdheid is slechts afhankelijk van de voorwaarde dat de inbreukmakende content op dat grondgebied toegankelijk is of is geweest.

Hof: Artikel 7, punt 2, van verordening (EU) nr. 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een persoon die meent dat zijn rechten zijn geschonden door de verspreiding van smadelijke uitlatingen op internet en die zowel rectificatie van de gegevens en verwijdering van de hem betreffende onlinecontent vordert als vergoeding van de daaruit voortvloeiende schade, bij de gerechten van elke lidstaat op het grondgebied waarvan die uitlatingen toegankelijk zijn of zijn

geweest, een vordering tot vergoeding van de in de lidstaat van het aangezochte gerecht geleden schade kan instellen, ook al zijn die gerechten niet bevoegd om kennis te nemen van de vordering tot rectificatie en verwijdering.

- 📌 CJEU on mosaic approach and jurisdiction for action on compensation for damage resulting from an online publication under Article 7(2) of the Brussels I bis Regulation in the case Gtflix Tv, C-251/20 ([conflict of laws](#))
- 📌 Ask me no questions, and I'll tell you no lies. The CJEU on internet (libel) jurisdiction in Gtflix. ([GAVL](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 16 december 2021 – zaak C-568/20 – H Limited – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2021:1026 – [conclusie](#)

Certificaat waaruit de uitvoerbaarheid van de beslissing blijkt – Gronden tot weigering van de tenuitvoerlegging – Strijdigheid met de openbare orde van de aangezochte lidstaat

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Na de afgifte, door het gerecht van de lidstaat van herkomst, van het certificaat bedoeld in artikel 53 van Verordening (EU) nr. 1215/2012 waaruit de uitvoerbaarheid van de gegeven beslissing en de toepasselijkheid van deze verordening blijkt, kan het gerecht van de aangezochte lidstaat bij wie een verzoek tot weigering van de tenuitvoerlegging van deze beslissing is ingediend door de persoon tegen wie tenuitvoerlegging wordt gevraagd, dit toewijzen op grond van een onjuiste beoordeling van de toepasselijkheid van die verordening, zodat voor zover de voor het gerecht van de lidstaat van herkomst gevolgde procedure tot doel had uitvoerbaar te verklaren beslissingen die in een derde staat zijn geweest?

A-G geeft het Hof in overweging: De artikelen 45 en 46 van Verordening (EU) nr. 1215/2012 moeten aldus worden uitgelegd dat de aangezochte lidstaat bij wie een verzoek tot weigering van tenuitvoerlegging is ingediend, dit kan inwilligen op grond van het feit dat de beslissing en het certificaat, bedoeld in artikel 53 van deze verordening, genomen door de rechtbank van de lidstaat van herkomst in strijd zijn met de openbare orde van de aangezochte lidstaat indien de ingeroepen rechtsdwaling een kennelijke schending vormt van een rechtsregel die essentieel wordt geacht in de rechtsorde van de Unie en dus in die van deze staat. Dit is het geval bij een fout die van invloed is op de toepassing van artikel 2, onder a), en van artikel 39 van die verordening, op grond waarvan de beslissing waarvan de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, in een lidstaat moet worden gegeven. Bij de toetsing van het mogelijke bestaan van een kennelijke schending van de openbare orde in de aangezochte staat, als gevolg van het negeren van een materiële of procedurele regel van het recht van de Unie, moet de rechter van die staat rekening houden met het feit dat, behalve in bijzondere omstandigheden waardoor het te moeilijk of onmogelijk is om rechtsmiddelen in de lidstaat van herkomst aan te wenden, individuen alle beschikbare rechtsmiddelen in die lidstaat moeten gebruiken om een dergelijke schending stroomopwaarts te voorkomen. [niet officiële vertaling].

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 21 oktober 2021 (23.12.21 ECER) - [C-685/21 - Stadtverkehr Lindau*](#)

Verkeersongeval - Begrip verzekeraar – Vrijgestelde van WA-verzekering

Verordening (EU) nr. 1215/2012 (Brussel I bis-verordening). Richtlijn 2009/103/EG. Verzoekster, die in het rechtsgebied van de rechter in eerste aanleg woont, is op 30-07-2019 in Duitsland zwaargewond geraakt bij een ongeval met een aan verweerster toebehorende bus. Verweerster is een gemeentelijk vervoerbedrijf dat krachtens de Duitse wet op de verplichte verzekering (dPflVG) is vrijgesteld van de verplichting om een verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid af te sluiten. Verzoekster vordert schadevergoeding van verweerster. Het geding betreft de vraag of de Oostenrijkse gerechten internationaal bevoegd zijn.

Is een onderneming die weliswaar geen verzekeringsonderneming is, maar wegens een afwijking van de verzekeringsplicht op dezelfde wijze als een verzekeraar overeenkomstig de verzekeringsregelgeving aansprakelijk is voor de schade die door de haar toebehorende motorvoertuigen is veroorzaakt, een verzekeraar in de zin van de Brussel I bis-verordening?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 13 oktober 2021 (ECER 8.12.21) – C-632/21 – Diamond Resorts Europe e.a.

Verbintenissen uit overeenkomst – Onroerende goederen – Toepasselijkheid

Verordening (EG) nr. 593/2008. Verdrag van Rome inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst. Bij de verwijzende rechter is een vordering ingesteld tot nietigverklaring van twee overeenkomsten tussen de Engelse onderneming DIAMOND RESORTS EUROPE LIMITED (filiaal in Spanje) en de verzoekers (met de Britse nationaliteit) in het geding. De overeenkomsten hebben betrekking op de aankoop van punten die kunnen worden ingezet om gebruik te maken van een onroerend goed, namelijk de accommodatie van een club, die eigendom is van verweerster.

Gezien het feit dat het Verdrag van Rome van toepassing was ten tijde van de sluiting van de overeenkomst van 2008, vraagt de verwijzende rechter zich af of de Rome I-verordening van toepassing is op overeenkomsten die vóór de inwerkingtreding van die verordening zijn gesloten, dan wel of de eerdere regeling wordt gehandhaafd. Gelet op het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie betwijfelt de verwijzende rechter bovendien of het Unierecht nog steeds van toepassing is op onderdanen van die staat. Vraag is onder meer of het Verdrag van Rome van 1980 of verordening nr. 593/2008 van toepassing zijn op overeenkomsten waarbij beide partijen onderdanen van het Verenigd Koninkrijk zijn?

RECHTSPRAAK (LID)STATEN

- Bitar v Banque Libano-Francaise. A reminder that, under (acquired) EU law, one must not be domiciled in the EU for one to ‘direct’ one’s activities here and so trigger the consumer section. ([GAVL](#))
- Paris Court of Appeal reverses ruling on arbitrators’s liability: holds it falls outside Brussels Ia. ([GAVL](#))

NOOT – bij HvJ 2 augustus 2021, C-262/21 PPU (A t. B)

CJEU Rules on the interplay between Brussels IIA and Dublin III ([conflict of laws](#))

NOOT – bij HvJ conclusie 28 oktober 2021, C-498/20 Z.K.

Sánchez-Bordona AG in ZK v BMA on applicable law for the Peeters Gatzen insolvency suit. Includes important suggestions for the corporate life (lex societatis) exception and duty of care. ([GAVL](#))

OVERIG

The Tango Between Brussels Ibis Regulation and Rome I Regulation under the Beat of Package Travel Directive ([conflict of laws](#))

Kansspelen

PREJUDICIËLE VERWIJZING - België – 8 november 2021 (ECER 22.12.21) - [C-695/21](#) – [Recreatieprojecten Zeeland e.a.*](#)

Kanspelinrichtingen – Verbod op reclame

Artikel 56 VWEU. Verzoeksters in de zaken zijn uitbaters van een kanspelinrichting. Verweerster is de Belgische staat. Elk van de voormelde kanspelinrichtingen is gevestigd in Nederland. Op Belgisch grondgebied is er door middel van fysieke dragers reclame gemaakt voor de inrichtingen. Aan verzoeksters is door de kansspelcommissie, zijnde een orgaan van verweerster in toepassing van de Kansspelwet een administratieve geldboete opgelegd, wegens inbreuken die door hen zouden zijn gemaakt.

De vraag rijst naar het al dan niet discriminatoir karakter van een nationale wettelijke regeling waarbij, aan een beperkt en gecontroleerd aantal- uitsluitend binnenlandse - kanspelinrichtingen een uitzondering wordt toegestaan op het algemene reclameverbod in België betreffende hun activiteiten, terwijl het voor alle in een andere EU-lidstaat gevestigde gelijkaardige inrichtingen zonder onderscheid onmogelijk is een dergelijke uitzondering te bekomen.

Landbouw en visserij

HvJ – ARREST – 16 december 2021 – zaak C-225/20 – Euro Delta Danube – Roemenië – [ECLI:EU:C:2021:1021](#) – geen conclusie – arrest

GLB - Areaalgebonden steun - Te hoge aangifte – Administratieve sancties

Gedelegeerde verordening (EU) nr. 640/2014. Verordening (EU) nr. 1306/2013. Gedelegeerde verordening (EU) 2016/1393. De zaak gaat over de weigering om een enkele areaalbetaling aan Euro Delta Danube toe te kennen.

Hof: Artikel 2, lid 1, punt 23, en artikel 19, leden 1 en 2, van gedelegeerde verordening (EU) nr. 640/2014, moeten aldus worden uitgelegd dat zij in het kader van de regeling inzake een enkele areaalbetaling niet voorschrijven dat een aanvrager van landbouwsteun administratieve sancties worden opgelegd voor een te hoge aangifte indien die aanvrager arealen die hem in concessie zijn gegeven voor viskweek, zonder instemming van de concessiegever met een wijziging van het gebruik van die arealen, voor landbouwdoeleinden benut, voor zover deze steunaanvrager wat die arealen betreft over een toereikende autonomie voor de uitoefening van zijn landbouwactiviteiten beschikt.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Letland – 5 november 2021 (ECER 13.12.21) – [C-668/21](#) – [Druvnieks*](#)

Steunmaatregelen – Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling - Faillissement

Verordening 1306/2013. Verordening (EU) 702/2014. Beroep tegen een besluit tot afwijzing van een projectaanvraag voor steun in het kader van het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling. De afwijzing was mede gebaseerd op het feit dat de eigenaar van de verzoekende vennootschap tevens eigenaar was van een andere vennootschap, die insolvent was verklaard.

De vraag is o.a. of het gerechtvaardigd is om artikel 60 van verordening 1306/2013 toe te passen, wanneer een andere vennootschap die eigendom is van de eigenaar van de vennootschap die de steunmaatregel aanvraagt, een onregelmatigheid heeft begaan waarvan de financiële gevolgen niet zijn opgeheven, en de aanvragende vennootschap in feite de landbouwactiviteit van die andere vennootschap heeft overgenomen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 8 november 2021 ECER 15.12.21) – C-688/21 – Confédération paysanne e.a.

Genetische modificatie – Mutagenese – Volksgezondheid - Milieu

Richtlijn 2001/18/EG. Verzoeksters (een Franse landbouworganisatie en acht verenigingen die zich inzetten voor de bescherming van het milieu) hebben de verwijzende rechter verzocht over te gaan tot nietigverklaring van het impliciete besluit van de minister-president tot afwijzing van hun verzoek dat met name strekt tot intrekking van een artikel uit het milieuwetboek, waarbij mutagenese wordt uitgesloten van de definitie van technieken die leiden tot genetische modificatie.

Vraag is o.a. of om binnen de mutagenesetechnieken of -methoden, de technieken of methoden te kunnen onderscheiden die traditioneel in een aantal toepassingsgevallen zijn gebruikt en die hun veiligheid reeds hebben bewezen, alleen de methode waarmee mutagenese het genmateriaal van het organisme wijzigt, in aanmerking moet worden genomen, of dient daarvoor rekening te worden gehouden met alle door het gebruikte procedé verkregen varianten van het organisme, waaronder ook somaclonale varianten, die de volksgezondheid en het milieu kunnen schaden?

OVERIG

Kan een stilgevallen veehouderij via de Dienstenrichtlijn een vergunning afdwingen voor een herstart? ([omgevingsweb](#))

LHBT-rechten

EHRM – ARREST – 16 december 2021 – Women’s Initiatives Supporting Group e.a. t. Georgië - persbericht – arrest - 73204/13 - 74959/13 - ECLI:CE:ECHR:2021:1216JUD007320413

Ongekend geweld tegen LHBT-demonstranten met medeweten van de staat

Artikel 3 EVRM. Artikel 11 EVRM. Artikel 14 EVRM. Klagers zijn 35 Georgische staatsburgers en twee niet-gouvernementele organisaties opgericht ten behoeve van de rechten van lesbiennes, homoseksuele, biseksuelen en transgenders in Georgië. Klagers namen in april/mei 2013 contact op met de nationale autoriteiten om hen tijdens de bijeenkomst ter gelegenheid van de Internationale Dag tegen Homofobie op 27 mei 2013 te beschermen tegen radicale groepen. De nationale autoriteiten gaven garanties om de veiligheid van de deelnemers te beschermen. Op de bewuste dag troffen de klagers een groep van 35.000 a 40.000 tegendemonstranten. De menigte werd gescheiden door metalen hekken en enkele ongewapende politieagenten. Er was geen oproerpolitie en uiteindelijk braken de tegendemonstranten door de afscherming. De klagers werden aangevallen, bekogeld en moesten wegvluchten en schuilen voor de tegendemonstranten. De nationale autoriteiten stelden een onderzoek in dat leidde tot twee reeksen strafrechtelijke procedures, waarvan één procedure nog loopt en de ander resulteerde in een administratieve boete voor enkele tegendemonstranten.

De klagers doen een beroep op artikel 3 en artikel 14 van het EVRM en klagen over het feit dat de autoriteiten hadden nagelaten hen te beschermen ondanks dat zij zich bewust waren van de extreme homofobie die in Georgië heerst. Klagers zijn van mening dat duidelijk sprake is van medeplichtigheid van de staat aan de vijandigheid van de tegendemonstranten. Daarnaast was het strafrechtelijke onderzoek niet effectief geweest. Tevens klagen de klagers met een beroep op artikel 11 en 14 van het EVRM erover dat de politie heeft nagelaten maatregelen te nemen om de homofobe en transfobe agressie en de verstoring van hun vreedzame bijeenkomst te voorkomen.

Het Hof is van oordeel dat er sprake is van een schending van artikel 3 in samenhang met artikel 14 EVRM. Klagers hebben geen lichamelijk letsel opgelopen, maar zijn wel in een situatie van

intense angst en emotionele nood gebracht. Die situatie is niet verenigbaar met respect voor hun menselijke waardigheid. Het Hof trekt de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de nationale autoriteiten in twijfel en merkt op dat het strafrechtelijke onderzoek door de eenheid werd uitgevoerd die eveneens verantwoordelijk was voor het waarborgen van de veiligheid van de klagers. Daarnaast hebben twee afzonderlijk geopende strafzaken geen resultaten opgeleverd. Het hof is, mede gelet op de vijandigheid tegen de LHBT-gemeenschap in Georgië in die tijd, van oordeel dat absoluut noodzakelijk was dat de nationale autoriteiten onderzoek deden naar de mogelijkheid dat discriminatie een rol speelde bij de gepleegde strafbare feiten. Dit hebben zij nagelaten. Tevens is het Hof van oordeel dat de nationale autoriteiten er nooit prioriteit van hebben gemaakt om doeltreffende maatregelen te nemen om de klagers te beschermen, terwijl zij wel op de hoogte hadden moeten zijn van de verbonden risico's. Dit verzuim wordt verergerd door bewijs van officiële medeplichtigheid en zelfs actieve deelname aan individuele vooroordelen. Dit blijkt uit videobeelden waarop te zien is dat de politie niet alleen niet reageert op het moment dat de tegendemonstranten door de afzettingen beginnen te breken, maar deze zelfs openen. Daarmee is sprake van een verdere schending van artikel 3 in samenhang met artikel 14 EVRM.

Tot slot hebben de nationale autoriteiten hun rol enkel beperkt tot het ontwerpen van een verspreidingsplan, maar de benodigde middelen zijn nooit in de planning geëvalueerd. Daarmee is volgens het Hof tevens sprake van een schending van artikel 11 en 14 EVRM.

EHRM – ARREST – 14 december 2021 - Genderdoc-M en M.D. t. Moldavië – persbericht - arrest - 23914/15 - ECLI:CE:ECHR:2021:1214JUD002391415

Failure to conduct an investigation into homophobic hate crime in Moldova violates the ECHR (ECHRSO)

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 9 december 2021 – S.H. t. Polen – persbericht – beslissing – 56846/15 en 56849/15 - ECLI:CE:ECHR:2021:1116DEC005684615

Staatsburgerschap van kinderen geboren via draagmoederschap – Juridische ouders zelfde geslacht

Samenvatting onder: Familierecht

HvJ – ARREST – 14 december 2021 – zaak C-490/20 – Stolichna obshtina, rayon „Pancharevo“ (V.M.A.) – Bulgarije – **Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:1008 – persbericht – conclusie – arrest**

Huwelijkspartners gelijk geslacht – Geboorteakte kind

Artikelen 20 en 21 VWEU. Is een EU-lidstaat (in casu Bulgarije) verplicht om personen van hetzelfde geslacht te vermelden als ouders in de geboorteakte van hun kind (zonder precisering of één van hen de biologische ouder is)? De ouders zijn gehuwd in Spanje, en hebben respectievelijk de Britse en de Bulgaarse nationaliteit.

Het Hof oordeelt dat als het gaat om een minderjarig kind dat Unieburger is en wiens door de gastlidstaat opgestelde geboorteakte twee personen van hetzelfde geslacht als ouders aanwijst, de lidstaat waarvan hij onderdaan is, verplicht is om hem een identiteitskaart of een paspoort te verstrekken zonder te vereisen dat zijn nationale autoriteiten eerst een geboorteakte opstellen. Deze lidstaat is tevens verplicht om het door de gastlidstaat afgegeven document te erkennen waarmee dat kind met elk van zijn beide ouders het recht kan uitoefenen om vrij op het grondgebied van de Unie te reizen en te verblijven.

Hof: Artikel 4, lid 2, VEU, de artikelen 20 en 21 VWEU en de artikelen 7, 24 en 45 van het Handvest EU, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 3, van richtlijn 2004/38/EG moeten aldus worden uitgelegd dat, met betrekking tot een minderjarig kind dat Unieburger is en wiens door de

bevoegde autoriteiten van het gastland afgegeven geboorteakte twee personen van hetzelfde geslacht als ouders aanwijst, de lidstaat waarvan dit kind onderdaan is, verplicht is om, ten eerste, het kind een identiteitskaart of een paspoort te verstrekken zonder te vereisen dat door de nationale autoriteiten van deze lidstaat eerst een geboorteakte wordt opgesteld en om, ten tweede, net als elke andere lidstaat, het door het gastland afgegeven document te erkennen waarmee dat kind met elk van zijn beide ouders zijn recht kan uitoefenen om vrij op het grondgebied van de lidstaten te reizen en te verblijven.

- 🇪🇺 EU-Hof oordeelt over de effectieve uitoefening van het recht op vrij verkeer door regenbooggezinnen ([ECER](#))
- 🇪🇺 Court of Justice of the EU on the recognition of parentage ([conflict of laws](#))
- 🇪🇺 The Cross-Border Recognition of the Parent-Child Relationship in Rainbow Families under EU Law: A Critical View of the ECJ's V.M.A. ruling ([European law blog](#))

EHRM – factsheets en guides

- [Homosexuality: criminal aspects](#) (juni 2014)
- [Sexual orientation issues](#) (september 2021)

Luchtvaart (c)

HvJ – ARREST – 21 december 2021 – gevoegde zaken C-146/20, C-188/20, C-196/20 en C-270/20 – Azurair e.a. – Oostenrijk en Duitsland – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:1038 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Luchtvaartclaim - Vervroeging vertrektijd - Touroperator - Informatieplicht

Verordening (EG) nr. 261/2004. De vragen gaan over de rechten van de passagier in verband met onder meer een touroperator die niet verbonden is aan de luchtvaartmaatschappij, de mogelijkheid van compensatie in geval van vervroeging van de vertrektijd van een vlucht en, tot slot, de draagwijdte van de verplichting die op elke luchtvaartmaatschappij rust om de passagiers te informeren over hun rechten.

Hof: Artikel 3, lid 2, onder a), van verordening (EG) nr. 261/2004 moet aldus worden uitgelegd dat de passagier beschikt over een „bevestigde boeking” in de zin van die bepaling, wanneer de touroperator die een overeenkomst met deze passagier heeft gesloten, hem een „ander bewijs” verstrekt in de zin van artikel 2, onder g), van die verordening waarmee de toezegging wordt gedaan om deze passagier te vervoeren met een bepaalde vlucht die is aangeduid met de plaats van vertrek, de bestemming, de vertrek- en aankomsttijden en het vluchtnummer, en dat dit zelfs geldt wanneer deze touroperator van de betrokken luchtvaartmaatschappij geen bevestiging van de vertrek- en aankomsttijden van deze vlucht heeft ontvangen.

Artikel 2, onder b), van verordening nr. 261/2004 moet aldus worden uitgelegd dat een luchtvaartmaatschappij ten aanzien van een passagier kan worden aangemerkt als „luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert” in de zin van die bepaling als die passagier met een touroperator een overeenkomst heeft gesloten voor een specifieke vlucht van die luchtvaartmaatschappij, zonder dat die luchtvaartmaatschappij het vluchtschema heeft bevestigd of zonder dat de touroperator voor deze passagier een stoel heeft gereserveerd bij diezelfde luchtvaartmaatschappij.

Artikel 2, onder h), artikel 5, lid 1, onder c), en artikel 7, lid 1, tweede volzin, en lid 2, van verordening nr. 261/2004 moeten aldus worden uitgelegd dat de geplande aankomsttijd van een vlucht in de zin van deze bepalingen voor de toepassing van de krachtens artikel 7 van deze verordening verschuldigde compensatie kan blijken uit een „ander bewijs” in de zin van artikel 2, onder g), van die verordening dat een touroperator aan een passagier heeft verstrekt.

Artikel 2, onder l), en artikel 5, lid 1, van verordening nr. 261/2004 moeten aldus worden uitgelegd dat een vlucht wordt geacht te zijn „geannuleerd” wanneer de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert deze vlucht met meer dan één uur vervroegt.

Artikel 7, lid 2, van verordening nr. 261/2004 moet aldus worden uitgelegd dat het niet van toepassing is op een situatie waarin de aankomsttijd van een vervroegde vlucht binnen de in die bepaling gestelde grenzen valt.

Artikel 5, lid 1, onder a), en artikel 8, lid 1, onder b), van verordening nr. 261/2004 moeten aldus worden uitgelegd dat de aan de passagier vóór het begin van de reis over de vervroeging van de vlucht verstrekte informatie een aanbod voor een „alternatief reisplan” in de zin van die laatste bepaling kan vormen.

Artikel 14, lid 2, van verordening nr. 261/2004 moet aldus worden uitgelegd dat de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, verplicht is om de luchtreiziger te informeren over de exacte naam en het exacte adres van het bedrijf waarbij hij op grond van artikel 7 van die verordening compensatie kan vorderen en over de stukken die hij in voorkomend geval bij zijn compensatieverzoek moet voegen, zonder dat deze luchtvaartmaatschappij evenwel verplicht is om de luchtreiziger in kennis te stellen van het exacte compensatiebedrag dat hij eventueel kan verkrijgen op grond van artikel 7 van die verordening.

HvJ – ARREST – 21 december 2021 – zaak C-395/20 – Corendon Airlines – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:1041 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Luchtvaartclaim - Uitstel vertrektijd minder dan drie uur

Verordening (EG) nr. 261/2004.

Hof: Artikel 2, onder l), en artikel 5, lid 1, van verordening (EG) nr. 261/2004 moeten aldus worden uitgelegd dat een vlucht niet wordt geacht te zijn „geannuleerd” in de zin van die bepalingen wanneer de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de vertrektijd van deze vlucht met minder dan drie uur uitstelt, zonder de vlucht anderszins te wijzigen.

HvJ – ARREST – 21 december 2021 – zaak C-263/20 – Airhelp – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2021:1039 – [persbericht](#) - [conclusie](#) – [arrest](#)

Vervroeging vertrektijd vlucht - Tijdig in kennisstellen annulering

Verordening (EG) nr. 261/2004. De zaak gaat over de weigering om luchtreizigers te compenseren voor de vervroeging van hun vlucht.

Hof: Artikel 2, onder l), en artikel 5, lid 1, onder c), van verordening (EG) nr. 261/2004 moeten aldus worden uitgelegd dat een vlucht wordt geacht te zijn „geannuleerd” wanneer de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert deze vlucht met meer dan één uur vervroegt.

De vraag of is voldaan aan de verplichting om luchtreizigers tijdig in kennis te stellen van de annulering van hun vlucht, moet uitsluitend worden beoordeeld aan de hand van artikel 5, lid 1, onder c), van verordening nr. 261/2004, gelezen in samenhang met artikel 5, lid 4, van deze verordening.

Artikel 5, lid 1, onder c), i), van verordening nr. 261/2004 moet aldus worden uitgelegd dat de passagier die een vlucht heeft geboekt via een tussenpersoon, wordt geacht niet te zijn geïnformeerd over de annulering van deze vlucht wanneer de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de informatie over deze annulering weliswaar ten minste twee weken vóór de geplande vertrektijd heeft meegedeeld aan deze tussenpersoon, door wiens tussenkomst de luchtvervoerovereenkomst met deze passagier is gesloten, maar de betrokken tussenpersoon de passagier niet binnen de in die bepaling gestelde termijn in kennis heeft gesteld van deze annulering en die passagier deze tussenpersoon niet uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven om de informatie te ontvangen die wordt meegedeeld door de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert.

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 9 december 2021 – zaak C-561/20 – United Airlines – België – ECLI:EU:C:2021:994 – [conclusie](#)

Luchtvaartclaim– Vertraging vlucht vanuit Brussel in vluchtsegment Verenigde Staten

Verordening (EG) nr. 261/2004. Een vlucht van Brussel met eindbestemming San José (VS) via New York kwam aan met een vertraging van 22u. Valt dit onder verordening 261/2004 en hebben de passagiers recht op een financiële compensatie, nu de luchtvaartmaatschappij (United Airlines) stelt dat de vertraging is te wijten aan technische problemen die zijn opgetreden met betrekking tot het vluchtsegment New York - San José?

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 3, lid 1, onder a), en artikel 7 van verordening (EG) nr. 261/2004 moeten aldus worden uitgelegd dat in het kader van twee rechtstreeks aansluitende vluchten waarvoor één boeking is gemaakt, met vertrek vanaf een luchthaven op het grondgebied van een lidstaat, een tussenlanding op een luchthaven in een derde land en als eindbestemming een andere luchthaven in dat derde land, een passagier die de eindbestemming bereikt met een vertraging van drie uur of meer die is ontstaan op de tweede vlucht die, net als de eerste vlucht, is uitgevoerd door een niet-communautaire luchtvaartmaatschappij, zijn schadevordering uit hoofde van deze verordening kan richten tegen deze laatste maatschappij wanneer de enkele boeking is gemaakt bij een communautaire luchtvaartmaatschappij die zelf concreet geen van die vluchten heeft uitgevoerd.

Artikel 3, lid 1, onder a), en artikel 7 van verordening nr. 261/2004 moeten aldus worden uitgelegd dat het antwoord op de eerste vraag niet in strijd is met het aan het internationaal gewoonterecht ontleende beginsel van de uitsluitende en volledige soevereiniteit van een staat over zijn luchtruim, zodat dit beginsel de geldigheid van die verordening niet kan aantasten.

 (Not)Dashing through the snow - AG Athanasios Rantos on delayed flights in United Airlines (C-561/20) ([ECLB](#))

OVERIG

- Is the Passenger Name Record Directive Valid? Opinion on the pending CJEU case (EU law analysis)
- The European PNR framework and the changing landscape of EU-security ([verfassungsblog](#))

WIKI

 [Wiki luchtvaartclaims](#)

Mededinging

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 9 december 2021 – zaak C-377/20 – Servizio Elettrico Nazionale e.a. – Italië – ECLI:EU:C:2021:998 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Misbruik van machtspositie

Artikel 102 VWEU. In casu gaat het om de openstelling van het marktaanbod van energie in Italië en een vermeende strategie die wordt uitgevoerd door drie ondernemingen van de ENEL SpA-groep (de gevestigde exploitant) die er in wezen op gericht was het voor concurrenten moeilijker te maken om de markt te betreden. Meer in het bijzonder zou deze strategie hebben bestaan in het discriminerende gebruik van gegevens met betrekking tot klanten op de beschermde markt, die vóór de liberalisering beschikbaar waren bij SEN, een van de bedrijven van de ENEL-groep, in zijn hoedanigheid van beheerder van deze markt. Het nagestreefde doel zou zijn geweest om deze gegevens te gebruiken om commerciële aanbiedingen te doen aan klanten van die markt om dit klantenbestand binnen de ENEL-groep te kanaliseren, namelijk van SEN naar de

dochteronderneming van de groep die actief is op de vrije markt, namelijk Enel Energia. Hierdoor zou het massale vertrek van deze klantenkring naar derde leveranciers kunnen worden vermeden, met het vooruitzicht van de afschaffing van de beschermde markt.

A-G Rantos formuleert de criteria om een uitsluitingspraktijk te kwalificeren als misbruik van een machtspositie. Een gevestigde exploitant mag handelingen verrichten om zijn klanten te behouden, zelfs in het kader van een liberaliseringsproces, maar mag geen toevlucht nemen tot praktijken die, door gebruik te maken van de voordelen die voortvloeien uit het wettelijk monopolie, uitsluitingseffecten kunnen hebben voor nieuwe concurrenten. [niet officiële vertaling uit het Frans]

Mensenhandel

CONSULTATIE

Bestrijding van mensenhandel – herziening van de EU-regels, Raadplegingsperiode 14 december 2021 - 22 Maart 2022 ([EC](#))

Milieu, natuur, duurzame energie

HvJ – ARREST – 16 december 2021 – zaak C-575/20 – Apollo Tyres – Hongarije – ECLI:EU:C:2021:1024 – geen conclusie – [arrest](#)

Broeikasgasemissierechten - Installaties voor het verbranden van brandstoffen –Totaal nominaal thermisch ingangsvermogen

Richtlijn 2003/87/EG. De zaak gaat over een geldboete die is opgelegd voor het uitstoten van broeikasgassen zonder over een emissievergunning te beschikken.

Hof: Punt 3 van bijlage I bij richtlijn 2003/87/EG, moet aldus worden uitgelegd dat het totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van een installatie moet worden berekend door de maximale nominale thermische ingangsvermogens van de technische eenheden die deel uitmaken van die installatie bij elkaar op te tellen, tenzij de door de exploitant aan het maximaal nominaal thermisch ingangsvermogen van een dergelijke eenheid gestelde beperkingen permanent zijn en de voor de toewijzing van emissierechten bevoegde nationale autoriteit zowel het bestaan van deze beperkingen als het permanente karakter ervan daadwerkelijk kan controleren.

HvJ – ARREST – 21 december 2021 – zaak C-524/20 – VÍTKOVICE STEEL – Tsjechië – ECLI:EU:C:2021:1048 – geen conclusie – [arrest](#)

Broeikasgasemissierechten - Productbenchmark

Richtlijn 2003/87/EG. Besluit 2011/278/EU. Besluit 2013/448/EU. De zaak gaat over de weigering om kosteloos emissierechten toe te wijzen voor de periode 2013-2020 voor de exploitatie in Tsjechië van een onder de naam Ocelárna I bekende staalfabriek.

Hof: Artikel 1, lid 1, en lid 2, derde alinea, van besluit 2013/448/EU staat niet toe dat op basis van een nieuwe aanvraag van de Tsjechische Republiek aan de installatie in het hoofdgeding kosteloos emissierechten kunnen worden toegewezen uit hoofde van de „productbenchmark” voor vloeibaar ruwijzer, ook al zijn een dubbeltelling van de emissies en een dubbele toewijzing van emissierechten uitgesloten.

GERECHT EU – ARREST – 15 december 2021 – zaak T-569/20 – Stichting Comité N 65 Ondergronds Helvoirt / Commissie – Nederland - ECLI:EU:T:2021:892 – arrest

Luchtkwaliteit - Verzoek tot interne herziening - Aarhus

Verordening (EG) nr. 1367/2006. Verzoekster, Stichting Comité N65 Ondergronds Helvoirt, is een actiecomité dat op 2 maart 2011 is opgericht naar aanleiding van de presentatie door een aantal gemeenten van hun visie op de regionale weg N65 en omgeving.

Na op nationaal niveau verschillende bestuurlijke en gerechtelijke procedures te hebben ingeleid, heeft verzoekster bij de Europese Commissie een klacht ingediend tegen Nederland. Verzoekster was van mening dat de wijze waarop de Nederlandse autoriteiten de luchtkwaliteit rond de regionale weg N65 hadden gecontroleerd en beoordeeld in strijd was met richtlijn 2008/50/EG. Voorts meende zij dat de Commissie de bepaling volgens welke de metingen van de luchtkwaliteit niet op meer dan 10 meter van de wegrand mogen worden uitgevoerd, onjuist heeft uitgelegd. De Commissie heeft verzoekster meegedeeld dat zij had besloten het klachtdossier zonder verder gevolg af te sluiten. Verzoekster heeft vervolgens een verzoek tot interne herziening ingediend krachtens artikel 10 van verordening (EG) nr. 1367/2006. De Commissie het verzoek tot interne herziening niet-ontvankelijk verklaard. Verzoekster heeft bij het Gerecht beroep ingesteld tot nietigverklaring van het bestreden besluit.

De Commissie is in deze zaak ondersteund door Nederland. De Commissie en Nederland verzoeken het Gerecht het beroep te verwerpen. Het Gerecht verwerpt het beroep.

EUROPESE COMMISSIE

- Europese Commissie presenteert voorstel voor een herziening van de verordening inzake de overbrenging van afvalstoffen. ([BS-09-12-2021](#))
- Mededeling van de Commissie Richtsnoeren inzake de strikte bescherming van diersoorten van communautair belang uit hoofde van de habitatrichtlijn 2021/C 496/01, *PB C 496 van 9.12.2021*
- Europese Commissie stelt nieuwe regels voor om de strijd tegen milieucriminaliteit op te voeren ([ECER](#))

OVERIG

- Heeft de strafbaarstelling van "ecocide" toekomst?. ([BS-21-12-2021](#))
- The Second Anniversary of the Urgenda Climate Ruling: A Day to Celebrate? ([strasbourgobservers](#))
- Nieuwe richtsnoeren voor staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie goedgekeurd ([ECER](#))
- Nieuwe richtsnoeren van de Europese Commissie voor de bescherming van bepaalde diersoorten ([ECER](#))

EHRM - factsheets en guides

- 🔗 [Environment](#) (juli 2021)
- 🔗 [Guide sur la jurisprudence de la Convention européenne des droits de l'homme - Environnement](#) (augustus 2021)

Ne bis in idem

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 25 november 2021 – Alves de Oliveira t. Frankrijk - persbericht 16.12.21 - beslissing - 23612/20 - ECLI:CE:ECHR:2021:1125DEC002361220

Combinatie van strafrechtelijke sancties en fiscale sancties bij veroordeling mensenhandel en witwassen: kennelijk ongegrond.

Artikel 1 Protocol 1. Artikel 4 Protocol 7. De klager is veroordeeld voor het witwassen van geldbedragen en mensenhandel tot vier jaar gevangenisstraf. Als aanvullende sanctie werd een aantal van zijn eigendommen in beslag genomen, evenals geldsommen op verschillende bankrekeningen en op de bankrekeningen van zijn drie kinderen. Het Hof van Cassatie heeft het door klager ingediende cassatieberoep niet-ontvankelijk verklaard.

Zich baserend op artikel 1 van Protocol nr. 1 klaagt klager dat hij van onroerende zaken is onteigend en dat de omvang van de confiscatie onevenredig was aan de betreffende opbrengst. Op grond van artikel 4 van Protocol nr. 7 voert klager aan dat hij verschillende keren is gestraft voor min of meer dezelfde feiten, waarbij hij klaagde dat, naast de veroordeling tot vier jaar gevangenisstraf, een bedrag van 100.000 euro in beslag is genomen en hij is onderworpen aan een belastingherziening.

Het Hof oordeelt dat de inmenging van de autoriteiten op de eigendomsrechten van klager bij wet was voorzien, dat bij beide strafbare feiten een openbaar belang werd nagestreefd, dat het niet onevenredig was en dat in de onderhavige zaak een billijk evenwicht was gevonden, rekening houdend met de omvang en ernst van de gepleegde strafbare feiten en van het geheel van de goederen van de klager. De klacht wordt als kennelijk ongegrond afgewezen.

De strafrechtelijke sancties, die tegelijkertijd door één rechtbank waren opgelegd, hadden geen betrekking op identieke feiten of feiten die in wezen als hetzelfde kunnen worden beschouwd. Deze combinatie van strafrechtelijke sancties heeft niet tot een onevenredig resultaat geleid. In die omstandigheden heeft het Hof, voor zover klager de nationale rechtsmiddelen heeft uitgeput, geen duidelijke schending van artikel 4 van Protocol nr. 7 geconstateerd. Wat betreft de fiscale boetes die zijn opgelegd na een belastingherziening, had klager alleen de huurinkomsten betwist die als berekeningsgrondslag waren genomen. Onder verwijzing naar zijn jurisprudentie herhaalt het Hof zijn bevinding van *Ponsetti en Chesnel v. Frankrijk* dat strafrechtelijke procedures voor belastingfraude en administratieve procedures over de grondslag van beoordeling, samen met de bijbehorende straffen, niet tegen hetzelfde strafbare feit zijn gericht, zodat er geen sprake is van schending van artikel 4 van Protocol nr. 7 EVRM.

HvJ – ARREST – 16 december 2021 – zaak C-203/20 – A.B. e.a. – Slowakije – ECLI:EU:C:2021:1016 – persbericht – conclusie – arrest

Ne bis in idem – EAB – Amnestieregeling

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Artikelen 50 en 51 Handvest EU. Richtlijn 2012/13/EU. Een Slowaakse rechter is voornemens een Europees aanhoudingsbevel uit te vaardigen tegen een Slowaaks onderdaan. De daaraan ten grondslag liggende strafprocedure was echter aanvankelijk beëindigd op grond van een amnestieregeling en werd pas heropend na intrekking van deze amnestieregeling. De vraag is of het beginsel ne bis in idem (artikel 50 Handvest EU) zich verzet tegen de uitvaardiging van het Europees aanhoudingsbevel.

Het Hof oordeelt dat het ne bis in idem-beginsel niet uitsluit dat een Europees aanhoudingsbevel wordt uitgevaardigd tegen personen die ervan worden beschuldigd de zoon van een voormalige Slowaakse president te hebben ontvoerd. De beëindiging van de strafvervolgung door middel van amnestie en de intrekking van die amnestie sluiten niet uit dat een aanhoudingsbevel wordt uitgevaardigd, aangezien de nationale gerechtelijke autoriteiten zich nog niet hebben uitgesproken over de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de verdachten.

Hof: Artikel 50 Handvest EU verzet zich niet tegen de uitvaardiging van een Europees aanhoudingsbevel tegen een persoon wiens strafrechtelijke vervolging aanvankelijk bij een definitieve rechterlijke beslissing is beëindigd op grond van een amnestieregeling en is hervat na de vaststelling van een wet waarbij die amnestieregeling is ingetrokken en die rechterlijke beslissing nietig is verklaard, voor zover laatstgenoemde beslissing werd vastgesteld vóór enige beoordeling van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de betrokkene.

Richtlijn 2012/13/EU is niet van toepassing op een wetgevingsprocedure tot intrekking van een amnestieregeling, noch op een gerechtelijke procedure die ertoe strekt te toetsen of die intrekking in overeenstemming is met de nationale grondwet.

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 9 december 2021 – zaak C-570/20 – Direction départementale des finances publiques de la Haute-Savoie – Frankrijk – ECLI:EU:C:2021:992 – [conclusie](#)

Ne bis in idem - Cumulatie administratieve en strafrechtelijke sancties

Richtlijn 2006/112/EG. Artikelen 50 en 52 Handvest EU. In de arresten Menci en Garlsson Real Estate e.a. heeft het Hof de voorwaarden uiteengezet waaraan een nationale regeling moet voldoen om overeenkomstig artikel 52, lid 1, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”) beperkingen te kunnen stellen aan het grondrecht om niet tweemaal voor dezelfde feiten te worden gestraft, dat door artikel 50 Handvest EU wordt gewaarborgd.

In het onderhavige verzoek vraagt de Cour de cassation (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Frankrijk) zich af of de nationale regeling waarop hij zijn uitspraak moet baseren in overeenstemming is met de doctrine van het Hof, met name wat betreft: de duidelijkheid en de nauwkeurigheid van de bepalingen die cumulatie van vervolgingsmaatregelen en sancties mogelijk maken, en de evenredigheid tussen de ernst van het gepleegde delict enerzijds en de zwaarte van het geheel van de gecumuleerde sancties anderzijds.

A- G geeft het Hof in overweging: Artikel 50 Handvest EU moet aldus worden uitgelegd dat:

– het zich niet verzet tegen een nationale regeling die cumulatie van administratieve en strafrechtelijke vervolgingsmaatregelen en sancties toestaat in gevallen die zijn omschreven aan de hand van duidelijke en nauwkeurige criteria die bij wet zijn vastgesteld en in de rechtspraak afdoende zijn gepreciseerd;

– het zich verzet tegen een nationale regeling waarmee niet kan worden toegezien op de vereiste evenredigheid tussen de ernst van de inbreuk enerzijds en de zwaarte van het geheel van de gecumuleerde sancties anderzijds, ongeacht of het gaat om administratieve financiële sancties van materieel strafrechtelijke aard of om vrijheidsstraffen.

B Cumulatie van sancties onder voorwaarden niet in strijd met EU-recht. ([VN-Vandaag-2021/2965](#))

NOOT – bij Parket bij de Hoge Raad 30 november 2021, [ECLI:NL:PHR:2021:1115](#)

Conclusie AG: Boete aan rechtspersoon én feitelijk leidinggevende mag, behalve als daarmee hetzelfde “vermogensrechtelijke belang” wordt geraakt. ([BS-06-12-2021](#))

NOOT – bij EHRM 31 augustus 2021, [Bragi Guðmundur Kristjánsson t. IJsland](#)

EHRM neemt schending ne bis in idem beginsel aan na naheffing en strafrechtelijke veroordeling n.a.v. onregelmatigheden in belastingaangiften. ([BS-23-12-2021](#))

EHRM – factsheets en guides

- [Right not to be tried or punished twice](#) (juli 2021)
- [Guide on Article 4 of Protocol No. 7 to the ECHR – right not to be tried or punished twice](#) (30 april 2021)

Onderwijs

EHRM – factsheets en guides

- [Guide on Article 2 of Protocol No. 1 to the ECHR – right to education](#) (augustus 2021)

Overlevering en uitlevering

HvJ – ARREST – 16 december 2021 – zaak C-203/20 – A.B. e.a. – Slowakije – ECLI:EU:C:2021:1016 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Samenvatting onder: [Ne bis in idem](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 16 december 2021 – gevoegde zaken C-562/21 PPU en C-563/21 PPU – Openbaar Ministerie – Nederland – [Rechtbank Amsterdam](#) (RK 21/2797) en [Rechtbank Amsterdam](#) (RK 21/3635) – **Grote Kamer** – ECLI:EU:C:2021:1019 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

EAB – Rechtsstaat Polen – Gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Artikel 47 Handvest EU. De Rechtbank Amsterdam stelt het Hof vragen over de overlevering op grond van een Europees aanhoudingsbevel (EAB) van een Poolse onderdaan naar Polen. De Rechtbank wenst te vernemen welke toets een uitvoerende rechterlijke autoriteit die moet oordelen over de tenuitvoerlegging van een EAB dat strekt tot uitvoering van een vrijheidsbenemende straf of maatregel moet aanleggen om te bepalen of in de uitvaardigende lidstaat het recht op een “gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld” is geschonden.

De onderhavige zaken spelen tegen de achtergrond van de recente ontwikkelingen en hervormingen van het Poolse gerechtelijk apparaat, die het Hof ertoe hebben gebracht om – in wezen – te verklaren dat verschillende door de Poolse wetgever ingevoerde bepalingen onverenigbaar zijn met het Unierecht en dat Polen de krachtens het Unierecht op haar rustende verplichtingen in meerdere opzichten niet is nagekomen. In dit verband bezorgt het recente arrest van de Trybunał Konstytucyjny (grondwettelijk hof, Polen) van 7 oktober 2021 (K 3/21) (de verwijzende rechter nog meer hoofdbreken).

De A-G verduidelijkt de criteria aan de hand waarvan een uitvoerende rechterlijke autoriteit het gevaar van eventuele inmenging van de uitvoerende macht in de zaken van de gezochte personen kan beoordelen. Twijfel over de daadwerkelijke invloed van de deelname van onregelmatig benoemde rechters aan het proces volstaat niet om aan te tonen dat er daadwerkelijk sprake is van gevaar voor schending van het grondrecht van de gezochte persoon op een onafhankelijk gerecht.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 1, leden 2 en 3, van kaderbesluit 2002/584/JBZ moet aldus worden uitgelegd dat wanneer de uitvoerende rechterlijke autoriteit die heeft te beslissen over de overlevering van een persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel (EAB) is uitgevaardigd met het oog op strafvervolging of uitvoering van een vrijheidsbenemende straf, over gegevens beschikt die erop wijzen dat er een reëel gevaar dreigt dat het grondrecht op een eerlijk proces, zoals gewaarborgd door artikel 47, tweede alinea, Handvest EU, wordt geschonden wegens structurele of fundamentele gebreken wat de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht van de uitvaardigende lidstaat betreft, die autoriteit concreet en nauwkeurig moet nagaan of er, gelet op de persoonlijke situatie van de betrokkene, de aard van het strafbare feit waarvoor hij

wordt vervolgd en de feitelijke context die aan het EAB ten grondslag liggen, en rekening houdend met de inlichtingen die de uitvaardigende lidstaat op grond van artikel 15, lid 2, van dat kaderbesluit heeft verstrekt, zwaarwegende en op feiten berustende gronden bestaan om aan te nemen dat genoemde persoon een dergelijk gevaar zal lopen in geval van overlevering aan die lidstaat.

In dit verband ontslaan de omstandigheden dat er een reëel gevaar dreigt dat de betrokkene na diens overlevering wordt berecht door een gerecht dat niet vooraf bij wet is ingesteld of dat het niet mogelijk is om de samenstelling vast te stellen van de rechterlijke instanties die hem zullen berechten, alsook het ontbreken van een doeltreffende voorziening in rechte om de rechtsgeldigheid van de benoeming van de betrokken rechters te betwisten, de verwijzende rechter niet van de verplichting om het concrete gevaar van schending van het recht op een eerlijk proces te beoordelen aan de hand van voornoemde criteria.

Het is meer bepaald aan de verwijzende rechter om, in het licht van deze criteria en rekening houdend met de ontwikkelingen in de toestand van het gerechtelijk apparaat van de uitvaardigende lidstaat, na te gaan of de gezochte persoon na diens overlevering het gevaar loopt dat zijn recht op een eerlijk proces wordt aangetast door inmenging van de uitvoerende macht in de bevoegde rechterlijke instanties, gelet op het mogelijke ontbreken van enige doeltreffende voorziening in rechte om op te komen tegen de onregelmatige benoeming van de rechter of rechters die zijn zaak hebben behandeld of bevoegd zijn daarvan kennis te nemen, alsook gelet op constitutionele rechtspraak die het primaat van het Unierecht in twijfel trekt en dit ontbreken derhalve niet kan ondervangen.

 [Das Damoklesschwert über der europäischen Rechtsordnung \(verfassungsblog\)](#)

EHRM factsheet

 [Extradition and life imprisonment \(juni 2018\)](#)

Prejudiciële procedure HvJ

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 16 december 2021 – zaak C-453/20 – CityRail – Tsjechië – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:1018 – [conclusie](#)

Begrip nationale rechterlijke instantie – Criteria – Toezichthoudende instantie voor de spoorwegsector - Begrip goederenperrons - Heffingen spoorweginfrastructuur

Samenvatting onder: [vervoer](#)

NOOT – bij HvJ 23 november 2021, [C-564/19 \(I.S.\)](#)

EU-Hof: een hogere nationale rechter kan lagere rechter niet belemmeren om prejudiciële vragen aan het EU-Hof te stellen ([ECER](#))

Wiki

 [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#)

Privacy en persoonsgegevens

EHRM – ARREST – 7 december 2021 – Daneş e.a. t. Roemenië – [persbericht](#) – [arrest](#) – [44332/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:1207JUD004433216

Bekritiserend artikel - Algemeen belang - Geen strijd met artikel 8 EVRM

Artikel 8 EVRM. De zaak betreft de afwijzing van civiele vorderingen van de klagers, leden van de directie van de Nationale Orde van Veterinaire Chirurgen van Roemenië, tegen een journalist en een lokaal weekblad, met het oog op de bescherming van hun reputatie na de publicatie van een artikel dat hen bekritiseerde.

Het Hof overweegt dat het doel van het artikel was om het gevaar voor de gezondheid van de consument uiteen te zetten bij het gebruik van niet-voorgescreven dierenantibiotica, evenals de directe betrokkenheid van de klagers bij het op de markt brengen van die dierenantibiotica. Het Hof merkt daarbij op dat reeds een publieke discussie bestond over de verkoop van vlees dat ongeschikt is voor consumptie, toen het betreffende artikel werd gepubliceerd. Het Hof is van mening dat de onderwerpen die in het artikel aan bod komen, vragen van algemeen belang betreffen, die verband houden met de bescherming van de publieke gezondheid. Het Hof herhaalt dat, overeenkomstig de positieve verplichtingen van de autoriteiten op grond van artikel 8 EVRM, het publiek toegang moet hebben tot informatie die hen in staat stelt de risico's in te schatten waaraan zij worden blootgesteld. Het Hof concludeert dat de publicatie van het omstreden artikel kan worden gezien als een bijdrage aan de berichtgeving over een onderwerp van algemeen belang. Daarbij oordeelt het Hof dat de nationale rechtbanken een billijk evenwicht hebben gevonden tussen het recht op privéleven van de klagers en het recht van de auteur van het artikel op vrijheid van meningsuiting. Artikel 8 EVRM is niet geschonden.

HvJ – CONCLUSIE A-G RICHARD DE LA TOUR – 2 december 2021 – zaak C-319/20 – Facebook Ireland – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:979 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Facebook – Procesbevoegdheid consumentenbeschermingsvereniging – Representatieve vordering tegen inbreuk op AVG

Verordening (EU) 2016/679. Het betreft een geschil tussen de Duitse federale vereniging van consumentenbeschermingsorganisaties (Bundesverband) en Facebook Ireland, gevestigd in Ierland. Het Bundesverband beticht Facebook ervan de Duitse wetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens te schenden, hetgeen tegelijkertijd een oneerlijke handelspraktijk, een schending van een consumentenbeschermingswet en een schending van het verbod op de toepassing van ongeldige algemene voorwaarden vormt.

Het Hof wordt verzocht om uitlegging van artikel 80, lid 2, van verordening 2016/679, teneinde vast te stellen of die bepaling zich ertegen verzet dat verenigingen die consumentenbelangen behartigen na de inwerkingtreding van deze verordening de bij het nationale recht aan hen verleende bevoegdheid behouden om gedragingen te doen staken die een schending vormen zowel van de bij voornoemde verordening verleende rechten, als van regelingen die de bescherming van de consumentenrechten en de bestrijding van oneerlijke handelspraktijken beogen. Voor zover het Hof reeds heeft verklaard dat een dergelijke procesbevoegdheid verenigbaar is met richtlijn 95/46/EG, moet het zich nu uitspreken over de vraag of de rechtstoestand op dit vlak al dan niet is gewijzigd door verordening 2016/679.

Volgens de A-G kunnen lidstaten verenigingen voor consumentenbescherming toestaan om representatieve vorderingen in te stellen tegen inbreuken op de bescherming van persoonsgegevens. Die acties moeten gebaseerd zijn op inbreuken op rechten die de betrokkenen rechtstreeks ontnemen aan de AVG.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 80, lid 2, van verordening (EU) 2016/679 staat niet in de weg aan een nationale regeling die verenigingen die consumentenbelangen behartigen toestaat in rechte op te treden tegen degene van wie wordt vermoed dat hij inbreuk maakt op de bescherming van persoonsgegevens en waarbij deze verenigingen zich beroepen op het verbod op oneerlijke handelspraktijken, een inbreuk op de consumentenbeschermingswet of het verbod

op de toepassing van ongeldige algemene voorwaarden, wanneer de representatieve vordering in kwestie tot doel heeft de rechten te doen eerbiedigen die personen wier gegevens worden verwerkt rechtstreeks aan die verordening ontlelen.

- E** Conclusie A-G: consumentenorganisatie mag vorderingen instellen. ([IEF20372](#))
- E** Consumer law and the GDPR: Case C-319/20 Facebook Ireland - Opinion of the Advocate General ([EU law analysis](#))
- E** Consumer organisations may bring proceedings to defend collective interests of consumers based on the GDPR, if national law so states: AG opinion in C-319/20, Facebook Ireland ([ECLB](#))
- E** Facebook: latest EU court case shows how Europe is clamping down on big tech ([Informs](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 9 december 2021 – zaak C-184/20 – Vyriausioji tarnybinės etikos komisija – Litouwen – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:991 – conclusie

AVG - Publicatie persoonsgegevens uit belangenopgaven – Transparantie bij gebruik van overheidsmiddelen – Voorkoming belangenconflicten en corruptie in openbare sector

Richtlijn 95/46/EG. Verordening (EU) 2016/679. De onderhavige zaak heeft met name betrekking op de vraag of de verwerking van persoonsgegevens waarbij een deel van de inhoud van belangenopgaven wordt geplaatst op de website van de overheidsinstantie die verantwoordelijk is voor de verzameling van en de controle op die opgaven, verenigbaar is met het Unierecht. Tevens is deze zaak van belang omdat het Hof in de gelegenheid wordt gesteld de draagwijdte te verduidelijken van het begrip „bijzondere categorieën van persoonsgegevens”, de zogenaamde gevoelige persoonsgegevens.

A-G geeft het Hof in overweging: De artikelen 6 en 7 van richtlijn 95/46/EG, alsook de artikelen 5 en 6 van verordening (EU) 2016/679, gelezen in samenhang met de artikelen 7 en 8 Handvest EU, verzetten zich tegen een nationale regeling volgens welke een deel van de persoonsgegevens uit de belangenopgave die moet worden ingediend door elk hoofd van een overheidsinstelling die overheidsmiddelen ontvangt, dient te worden gepubliceerd op de website van de overheidsinstantie die belast is met de verzameling van die opgaven en de controle op de inhoud ervan, wanneer een dergelijke maatregel niet passend en noodzakelijk is ter verwezenlijking van de doelstellingen die erin bestaan belangenconflicten en corruptie in de openbare sector te voorkomen, de garanties voor integriteit en onpartijdigheid van de beleidsmakers te verhogen en het vertrouwen van de burger in het overheidsoptreden te versterken.

Artikel 8, lid 1, van richtlijn 95/46 en artikel 9, lid 1, van verordening 2016/679, gelezen in samenhang met de artikelen 7 en 8 Handvest EU, moeten aldus worden uitgelegd dat de publicatie van de inhoud van belangenopgaven op de website van de overheidsinstantie die belast is met de verzameling van die opgaven en de controle op de inhoud ervan, waardoor gevoelige gegevens als bedoeld in die eerste twee artikelen indirect openbaar kunnen worden gemaakt, valt onder de verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens.

RECHTSPRAAK NL – Hoge Raad - 3 december 2021 - ECLI:NL:HR:2021:1814

AVG – Grondslag kredietregistratiestelsel

Prejudiciële vragen (art. 392 Rv). Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Rechtsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens in het kredietregistratiestelsel van het BKR; art. 6 lid 1, onder c, AVG (wettelijke grondslag) of art. 6 lid 1, onder f, AVG (ter behartiging van gerechtvaardigde belangen van de verwerker)? Recht op gegevenswissing (art. 17 AVG); recht van bezwaar (art. 21 AVG)?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 27 april 2021 (ECER 2.12.21) – C-560/21 – Kisa

Functionaris gegevensbescherming – Ontslag – Onverenigbaarheid met beroepsactiviteit

Verordening (EU) 2016/679. Geschil over het ontslag van verzoeker, die bij verweerder op de afdeling belastingen werkzaam was als applicatie-adviseur en tevens was benoemd tot functionaris voor de gegevensbescherming. Ontslaggrond was dat de werkzaamheden als functionaris gegevensbescherming in strijd waren met zijn beroepsactiviteiten.

Staat artikel 38, lid 3, tweede volzin, van verordening (EU) 2016/679 (algemene verordening gegevensbescherming) in de weg aan een bepaling van nationaal recht, die het ontslag van de functionaris voor gegevensbescherming door de verwerkingsverantwoordelijke, die zijn werkgever is, afhankelijk stelt van de daarin gestelde voorwaarden, ongeacht of dit ontslag verband houdt met de uitvoering door de functionaris van zijn taken?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 9 augustus 2021 (ECER 3.12.21) – C-487/21 – Österreichische Datenschutzbehörde et CRIF

Gegevensbescherming - Verstrekking persoonsgegevens – Kopie persoonsgegevens

Verordening (EU) 2016/679. Verzoeker heeft een kredietinformatiebureau om inzage in persoonsgegevens en om toezending van een kopie van de ten aanzien van zijn persoon verwerkte gegevens gevraagd. De gegevens zijn gedeeltelijk verstrekt, namelijk de opgeslagen gegevens werden in een tabel weergegeven. Andere bescheiden zijn niet verstrekt. Verzoeker heeft hierover een klacht ingediend bij de autoriteit voor de gegevensbescherming.

Vraag is onder andere of met het begrip „kopie” in artikel 15, lid 3, van verordening (EU) 2016/679 een fotokopie, een facsimile of een elektronische kopie van een (elektronisch) gegeven wordt bedoeld, of valt daar, uitgaande van de omschrijving van dit begrip in Duitse, Franse en Engelse woordenboeken, ook een „Abschrift”, een „double” („duplicata”) of een „transcript” onder?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 26 augustus 2021 (ECER 21.12.21) – C-667/21 - Krankenversicherung Nordrhein*

Medische gegevens - Arbeidsongeschiktheid werknemer

Verordening (EU) 2016/679. Het betreft een geding tussen verzoeker en zijn werkgever, een medische dienst van een zorgverzekeraar (MDK). Met zijn eerste vraag wenst de verwijzende rechter te vernemen of artikel 9, lid 2, onder h), AVG aldus moet worden uitgelegd dat een MDK gegevens over gezondheid van zijn werknemer, die een voorwaarde voor de beoordeling van de arbeidsgeschiktheid van die werknemer vormen, niet mag verwerken. Aangezien de door verweerder verwerkte gegevens over gezondheid in de zin van artikel 9, lid 1, AVG zijn, moet allereerst worden onderzocht of de gegevensverwerking in het kader van het opstellen en opslaan van het deskundigenadvies reeds op grond van artikel 9, lid 1, AVG verboden is. Dit zou het geval zijn indien geen van de in artikel 9, lid 2, AVG genoemde uitzonderingen van toepassing is. De tweede vraag rijst alleen indien het Hof de eerste vraag ontkennend beantwoordt. In dat geval moet worden verduidelijkt welke eisen in het kader van de gegevensverwerking moeten worden gesteld aan de gegevensbescherming. Daarnaast moet ook worden verduidelijkt of de toelaatbaarheid respectievelijk de rechtmatigheid van de verwerking van gezondheidsgegevens tevens ervan afhangt of aan ten minste een van de in artikel 6, lid 1, AVG genoemde voorwaarden is voldaan.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 23 april 2021 (ECER 10.12.21) – C-306/21 – Koalitsia „Demokraticzna Bulgaria - Obedinenie“

Verkiezingen – AVG – Verwerking persoonsgegevens

Verordening (EU) 2016/679. Cassatieberoep van de Commissie voor de bescherming van persoonsgegevens van de Republiek Bulgarije en de Centrale Kiescommissie van de Republiek Bulgarije tegen de uitspraak van de bestuursrechter in eerste aanleg, waarbij hun gemeenschappelijke richtsnoeren voor de verwerking en de bescherming van persoonsgegevens in het kader van het verkiezingsproces nietig waren verklaard na een beroep van de coalitie „Democratisch Bulgarije – samenwerkingsverband“, die de rechtmatigheid betwistte van de richtsnoeren met betrekking tot zowel de vaststelling van de verkiezingsuitslagen als de rechten van de aanhangers, waarnemers en vertegenwoordigers van de kandidaten in verband met de verwerking van persoonsgegevens.

Staat artikel 2, lid 2, onder a), van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) in de weg aan de toepassing van deze verordening op een ogenschijnlijk zuiver interne situatie, zoals het houden van verkiezingen voor het nationaal parlement, wanneer de persoonsgegevens van personen – burgers van de Europese Unie – het voorwerp van bescherming zijn en de gegevensverwerkingsactiviteiten niet beperkt zijn tot het verzamelen van gegevens in het kader van de betrokken activiteit?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Litouwen – 22 oktober 2021 (ECER 21.12.21) – C-683/21 – Nacionalinis visuomenės sveikatos centras*

Verwerkingsverantwoordelijke – Gegevensbescherming – Ontwikkeling applicatie

Verordening (EU) 2016/679. Besluit tot oplegging van een administratieve boete door de toezichthouder voor gegevensbescherming aan het nationaal centrum voor volksgezondheid van het ministerie voor volksgezondheid en een bedrijf dat een applicatie heeft ontwikkeld voor de registratie en controle van gegevens betreffende personen die in contact zijn geweest met dragers van COVID-19. De toezichthouder heeft vastgesteld dat er persoonsgegevens zijn verzameld door de applicatie en heeft het nationaal centrum voor volksgezondheid en het bedrijf aangemerkt als verwerkingsverantwoordelijken. In beroep bestrijden beide partijen dat zij de verwerkingsverantwoordelijke zijn.

De vraag is o.a. of het begrip „verwerkingsverantwoordelijke” ruim uitgelegd dient te worden, namelijk of een persoon die slechts de doelstellingen en de middelen van gegevensverwerking heeft vastgesteld beschouwd moet worden als verwerkingsverantwoordelijke van persoonsgegevens, dan wel of dat dit begrip strikter moet worden uitgelegd, waarbij rekening wordt gehouden met de procedure voor de organisatie van de overheidsopdracht en het resultaat daarvan.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 1 september 2021 (ECER 24.12.21) – C-548/21 - Bezirkshauptmannschaft Landeck*

Opsporing strafbare feiten - Toegang tot door communicatiediensten bewaarde persoonsgegevens – Ernstige criminaliteit - Waarborgen - Prokuratuur

Richtlijn 2002/58/EG. Artikelen 7 en 8 Handvest EU. Het Hof heeft in haar rechtspraak geoordeeld dat op het gebied van het voorkomen, onderzoeken, opsporen en vervolgen van strafbare feiten alleen de bestrijding van zware criminaliteit kan rechtvaardigen dat overheidsinstanties toegang krijgen tot door aanbieders van communicatiediensten bewaarde persoonsgegevens. Het Hof heeft deze uitlegging echter gemotiveerd met de overweging dat de nagestreefde doelstelling in verhouding moet staan tot de ernst van de inmenging in de betreffende grondrechten, aangezien het evenredigheidsbeginsel impliceert dat ernstige inmenging slechts kan worden gerechtvaardigd door de doelstelling om – eveneens „ernstige” –

criminaliteit te bestrijden. Derhalve moet allereerst worden uitgemaakt of in casu, gelet op de omstandigheden van de onderhavige zaak, de inmenging in de door de artikelen 7 en 8 van het Handvest gewaarborgde grondrechten die zou voortvloeien uit het feit dat aan de recherche toegang wordt verleend tot de in het hoofdgeding aan de orde zijnde gegevens, als „ernstig” moet worden beschouwd. Ten tweede stelt de verwijzende rechter dat het van wezenlijk belang is dat de toegang van de bevoegde nationale instanties tot de bewaarde gegevens wordt onderworpen aan een voorafgaande toetsing door een rechterlijke instantie of door een onafhankelijke bestuurlijke entiteit, om te waarborgen dat deze voorwaarden in de praktijk ten volle in acht worden genomen. Ten slotte rijzen er ernstige bezwaren tegen de nationale regeling (§ 18 juncto § 99, lid 1, StPO), vooral ook met het oog op een eerlijke behandeling, die door het beginsel van wapengelijkheid in de zin van artikel 47 van het Handvest wordt gewaarborgd. Aangezien geen proces-verbaal van de ambtshandeling is opgemaakt en deze ook niet op een andere wijze is gedocumenteerd, zijn er geen vaststaande feiten waarop een betrokkene zijn beroep kan baseren. Dit lijkt echter niet verenigbaar met het beginsel van wapengelijkheid.

NOOT – bij EHRM 9 november 2021, Willems t. Nederland

Bosphorus presumption applicable to the storing of biometric data on a passport: decision of the ECHR in the case of Willems v. the Netherlands (Johan Callewaert)

NOOT – bij EHRM 25 November 2021, Biancardi t. Italië

- The European Court of Human Rights and the right to erase history – Andrea Monti (Informs)
- Case Law, Strasbourg: Biancardi v. Italy, Newspaper right to be forgotten order did not breach Article 10 – Hugh Tomlinson QC (Informs)

EDPB

- Guidelines 01/2021 on Examples regarding Personal Data Breach Notification (EDPB)
- Exploring the Awkward Secret of Data Transfer Regulation: the EDPB Guidelines on Article 3 and Chapter V GDPR (European law blog)
- GDPR Transfer Rules vs Rules on Territorial Scope: A Critical Reflection on Recent EDPB Guidelines from both EU and International Trade Law Perspectives (European law blog)

OVERIG

- Politiek akkoord bereikt over het voorstel voor een EU-verordening over datagovernance (ECER)
- Invalid consent and illegal sharing of sensitive data - € 6.5 million fine imposed by the Norwegian DPA on Grindr LLC (ECLB)
- On Facial Recognition Technology in Schools, Power Imbalance and Consent: European Data Protection Authorities Should Reexamine their Approach (EU law analysis)
- Twitter has banned posting of images of people without their consent: here's why that's a good thing – Holly Hancock (Informs)
- Europese privacytoezichthouders willen verbod op het online volgen van mensen (NJB)
- The European PNR framework and the changing landscape of EU-security (verfassungsblog)

Wiki

- Wiki AVG

EHRM - factsheets en guides

- [Guide to the case-law of the of the ECHR on data protection \(april 2021\)](#)
- [EHRM Factsheet Personal data protection \(mei 2021\)](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces

EHRM – ARREST – 14 december 2021 - Melgarejo Martinez de Abellanos t. Spanje – persbericht – arrest – 11200/19 - ECLI:CE:ECHR:2021:1214JUD001120019

Schending artikel 6 EVRM – Belastingenschuld – Oorspronkelijke belastingenschuld nietig verklaard bijkomende kosten en rente niet

Artikel 6 EVRM. Klager is een Spaans onderdaan. In 2005 zijn de Spaanse belastingautoriteiten begonnen met het innen van een belastingenschuld door beslag te leggen op eigendommen van klager voor een bedrag van EUR 296.031. Dit bedrag was opgebouwd uit de oorspronkelijke belastingenschuld en bijkomende kosten en rente als gevolg van de te late betaling van de belastingenschuld door klager.

Klager heeft vervolgens bij de Spaanse belastingautoriteiten bezwaar gemaakt tegen zowel de oorspronkelijke belastingenschuld als de bijkomende kosten als gevolg van de late betaling. De klacht ten aanzien van de oorspronkelijke belastingenschuld is toegelaten en deze belastingenschuld is vervolgens nietig verklaard. De klacht ten aanzien van de bijkomende kosten werd afgewezen. Tegen deze afwijzing is klager in beroep gekomen. Dit beroep is vervolgens eveneens afgewezen. In deze uitspraak is niet ingegaan op het standpunt van klager aangaande de afhankelijkheid van de bijkomende kosten en de oorspronkelijke belastingenschuld en dat met de vernietiging van de oorspronkelijke belastingenschuld tevens de bijkomende kosten nietig verklaard dienen te worden. Klager klaagt nu bij het EHRM onder andere dat sprake is van schending van artikel 6 EVRM nu niet op zijn 'afhankelijkheidsverweer' is ingegaan.

Het hof overweegt dat inderdaad sprake is van schending van art. 6 EVRM nu door de Spaanse belastingautoriteiten niet is onderbouwd waarom, ondanks de verbondenheid van de bijkomende kosten met de oorspronkelijke belastingenschuld, de procedure aangaande deze bijkomende kosten doorgang kon vinden terwijl de onderliggende belastingenschuld inmiddels was vernietigd.

HvJ – ARREST – 21 december 2021 – zaak C-497/20 – Randstad Italia – Italië – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:1037 – persbericht – conclusie – arrest

Aanbestedingen – Doeltreffende voorziening in rechte – Toegang tot beroepsprocedures – Beroep tot nietigverklaring van een besluit tot gunning van een overheidsopdracht – Rechtspraak van het Grondwettelijk Hof die zaken beperkt waarin cassatieberoep kan worden ingesteld

Samenvatting onder: [Aanbesteding en overheidsopdrachten](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel recht

EHRM – ARREST – 2 december 2021 – Jallow t. Noorwegen – persbericht – arrest – 36516/19 - ECLI:CE:ECHR:2021:1202JUD003651619

Digitaal volgen van rechtszaak terwijl klager fysiek aanwezig wilde zijn levert geen schending op

Artikel 6 EVRM. Artikel 8 EVRM. Klager woont in Gambia. Zijn ex-vrouw woonde met zijn kind in Noorwegen. Klager heeft het kind hoogstens tweemaal ontmoet. De ex-vrouw, die als enige het ouderlijk gezag had, is in juni 2017 overleden. Klager heeft een aanvraag ingediend voor een Schengenvizum om bij de terechtzitting over het ouderlijk gezag aanwezig te zijn, maar dit werd afgewezen. De rechtbank heeft het verzoek van klager om het ouderlijk gezag aan hem toe te

kennen, afgewezen en klager is daarvan in beroep gegaan. Klager heeft opnieuw een Schengenvisum aangevraagd en ging nogmaals in beroep tegen de beslissing om geen visum te verstrekken. Het Hooggerechtshof overwoog dat deelname via Skype niet optimaal zou zijn en verzocht Vreemdelingenzaken klager toe te laten. Vreemdelingenzaken weigerde dit. Het Hooggerechtshof oordeelde vervolgens dat, hoewel het volgen van de procedure via Skype geen perfecte oplossing was, dit onder de omstandigheden acceptabel was. Het was in het belang van het kind dat de zaak zo snel mogelijk werd geregeld en de raadvrouw van klager zou aanwezig zijn om zijn belangen te beschermen. Het Hooggerechtshof kende wederom geen ouderlijk gezag toe aan klager.

Het Hof overweegt als volgt. Alhoewel klager het niet eens was met de voortgang van de zaak zonder dat hij fysiek aanwezig was, klaagde hij – via zijn raadvrouw – niet over specifieke problemen tijdens de zitting zelf. Bovendien had de raadvrouw niet geklaagd dat klager tijdens de hoorzitting niet betrouwbaar met haar kon communiceren. De Hof oordeelt dat klager te allen tijde was bijgestaan door zijn advocaat die ter terechtzitting aanwezig was en, hoewel het soms technisch ingewikkelder was dan wanneer hij in dezelfde ruimte was geweest, hij voldoende gelegenheid had gekregen om zijn standpunt uiteen te zetten. Het Hof oordeelt dan ook dat er geen aanwijzing is dat de hoorzitting oneerlijk is geweest en concludeert dat er geen sprake is van schending van artikel 6 EVRM.

EHRM – factsheets en guides

[🔗 Guide on article 6 ECHR - right to a fair trial \(civil limb\)](#) (december 2020)

Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 2 december 2021 – Iacob-Ridzi t. Roemenië – persbericht – [beslissing – 41564/15](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:1109DEC004156415](#)

Recht op ondervragen getuigen– compenserende factoren

Artikel 6 EVRM. Klaagster was minister van Jeugd en Sport toen zij werd vervolgd voor onder andere ambtsmisbruik. Zij is veroordeeld tot een gevangenisstraf voor de duur van 5 jaren. Klaagster stelt zich op het standpunt dat het strafproces niet eerlijk is geweest omdat zij, ondanks verzoeken daartoe, niet in staat is gesteld om twee belastende getuigen (M.D. en C.C.N.) te ondervragen. Het EHRM stelt allereerst vast dat de hoogste nationale rechter klaagster een reële kans heeft gegeven om M.D. als getuige te ondervragen. Daarnaast stelt het EHRM vast dat klaagster geen kans heeft gekregen om C.C.N. als getuige te ondervragen. Het EHRM overweegt dat - gelet op de beperkte bewijswaarde die de nationale rechter heeft toegekend aan de verklaring van getuige C.C.N. en in het licht van (de grote hoeveelheid) overig bewijs - er voldoende compenserende factoren waren waardoor de procedure als geheel eerlijk is geweest. EHRM: geen schending.

EHRM – ARREST – 7 december 2021 – Filat t. Moldavië – persbericht – [arrest – 11657/16](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:1207JUD001165716](#)

Geen schending van art. 6 EVRM – uitspraken gedaan in kader van debat in parlement over het opheffen parlementaire onschendbaarheid in verband met strafrechtelijk onderzoek naar omkoping door parlementariër - geen schending onschuldpresumptie

Artikel 6 EVRM. Klager is onderdaan van Moldavië. In de periode 2009-2013 was hij premier van Moldavië, vanaf 2014 was hij lid van het parlement en leider van de oppositie. In oktober 2015 is een strafrechtelijk onderzoek naar klager gestart nadat er aanwijzingen kwamen van mogelijke omkoping. Twee dagen later werd de parlementaire onschendbaarheid van klager opgeheven. Tijdens de behandeling hiervan in het parlement zijn uitspraken gedaan door de openbaar

aanklager en de parlamentsvoorzitter, welke ook in de media zijn gepubliceerd. In 2016 is klager uiteindelijk veroordeeld wegens omkoping.

Op grond van artikel 6 EVRM klaagt klager over de uitlatingen die zijn gedaan tijdens het debat over de opheffing van zijn parlementaire onschendbaarheid. Het hof overweegt dat de uitspraken zijn gedaan in het kader van de procedure waarin het Moldavische parlement moest beslissen of de openbaar aanklager over voldoende bewijs beschikte om de parlementaire onschendbaarheid op te heffen en uitsluitend zijn gedaan ter ondersteuning van het standpunt van de openbaar aanklager dat er voldoende bewijs aanwezig was om de parlementaire immuniteit van klager op te heffen en een strafrechtelijke procedure mogelijk te maken. Het hof oordeelt dat de gedane uitspraken gelet op het voorgaande geen schending van art 6 EVRM, de onschuldpresumptie, opleveren.

EHRM - factsheets en guides

- [Police arrest and assistance of a lawyer \(september 2019\)](#)
- [Guide on article 6 ECHR - right to a fair trial \(criminal limb\) \(augustus 2021\)](#)

Producteisen

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 16 juli 2021 (ECER 23.12.21) - [C-653/21](#) - [Syndicat Uniclimate*](#)

Veiligheidsvoorschriften – CE-markering – Apparatuur met ontvlambare koelmiddelen

Verordening nr. 517/2014. Richtlijn 2006/42/EG. Richtlijn 2014/35/EU. Richtlijn 2014/68/EU. Richtlijn (EU) 2015/1535. De verwijzende rechter wil weten of het zich met de harmonisatie waarin richtlijn 2006/42, richtlijn 2014/35 en richtlijn 2014/68 voorzien, verdraagt dat de lidstaten veiligheidseisen vaststellen voor onder deze richtlijnen vallende apparatuur, wanneer die eisen niet inhouden dat apparatuur die blijkens de CE-markering voldoet aan de eisen van die richtlijnen, veranderingen moet ondergaan, en, zo ja, onder welke voorwaarden en binnen welke grenzen?

Rechtsstaat en rechterlijke macht

HvJ – ARREST – 21 december 2021 – gevoegde zaken [C-357/19](#), [C-379/19](#), [C-547/19](#), [C-811/19](#) en [C-840/19](#) – Euro Box Promotion e.a., DNA- Serviciul Teritorial Oradea, Asociația “Forumul Judecătorilor din România”, FQ e.a., NC – Roemenië – **Grote Kamer** – [ECLI:EU:C:2021:1034](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Rechtsstaat Roemenië – Roemeens grondwettelijk Hof – Overeenstemming met Unierecht – Voorrang Unierecht – Tucht recht rechters

Besluit 2006/928/EG. Artikel 19, lid 1, onder 2, Artikel 325, lid 1 VWEU. Artikel 47 Handvest EU. In 2019 hebben verschillende rechters in Roemenië het Hof vragen gesteld over de rechterlijke onafhankelijkheid, de rechtsstaat en de bestrijding van corruptie. De eerst groep zaken had betrekking op diverse wijzigingen in de nationale wetten betreffende de rechterlijke macht, die voornamelijk waren vastgesteld bij noodverordeningen. De zaken die thans aan de orde zijn, gaan over de vraag of arresten van het Roemeense grondwettelijk hof in strijd zijn met de beginselen van de rechterlijke onafhankelijkheid en de rechtsstaat, en de bescherming van de financiële belangen van de Unie aantasten. Dit past in een nationale institutionele context waarin de niet-eerbiediging van de beslissingen van de Curte Constituțională een tuchtrechtelijk vergrijp vormt.

Het Hof oordeelt dat het Unierecht zich verzet tegen de toepassing van jurisprudentie van het Grondwettelijk Hof indien dit, in combinatie met de nationale verjaringstermijn, een systeemrisico van straffeloosheid met zich meebrengt. De voorrang van het Unierecht vereist dat de nationale

rechtbanken bevoegd zijn om een beslissing van een constitutioneel hof die in strijd is met het Unierecht naast zich neer te leggen, zonder in het bijzonder het risico te lopen tuchtrechtelijk aansprakelijk te worden gesteld

- B** EU-Hof oordeelt opnieuw over bepaalde elementen van het gerechtelijk systeem in Roemenië ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 2 december 2021 – zaak C-156/21 – Hongarije / Parlement en Raad – ECLI:EU:C:2021:974 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 2 december 2021 – zaak C-157/21 – Polen / Parlement en Raad – ECLI:EU:C:2021:978 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Conditionaliteitsregime - Uniebegroting

Artikel 151, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof. Verordening (EU, Euratom) 2020/2092. Artikel 269 en artikel 322, lid 1, onder (a) VWEU. Artikel 4, lid 1, artikel 5, lid 2, artikel 7 en artikel 13, lid 2 VEU. Polen en Hongarije vorderen nietigverklaring van verordening 2020/2092 van 16 december 2020 inzake het conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting. Het Hof behandelt deze zaak in voltallige formatie

Volgens advocaat-generaal Campos Sánchez-Bordona moeten de beroepen worden verworpen die Hongarije en Polen hebben ingesteld tegen het conditionaliteitsregime dat de Uniebegroting moet beschermen wanneer inbreuk wordt gemaakt op de beginselen van de rechtsstaat. Dat regime is vastgesteld op basis van een juiste rechtsgrondslag, is verenigbaar met artikel 7 VEU en is in overeenstemming met het rechtszekerheidsbeginsel.

- B** AG: beroep Hongarije en Polen tegen het conditionaliteitsregime dat de Uniebegroting bij schending van rechtsstaatbeginselen dient te beschermen zou verworpen moeten worden ([ECER](#))
- B** The New Rule of Law Conditionality Mechanism clears its first hurdle – Analysis of AG Campos Sánchez-Bordona Opinions in Hungary v Parliament and Council (C-156/21) and Poland v Parliament and Council (C-157/21) ([European law blog](#))

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 21 december 2021 – The Committee for the organisation and registration of the Romanian Communist Party t. Roemenië – [persbericht](#) – [beslissing](#) – 20401/15 - ECLI:CE:ECHR:2021:1130DEC002040115

Weigering registratie communistische partij – Partijprogramma en -statuten - Noodzakelijkheid

Artikel 11 EVRM. Klager, het Comité voor de organisatie en registratie van de communistische partij, heeft een aanvraag gedaan tot registratie van de partij op de lijst van politieke partijen. De Roemeense autoriteiten hebben de registratie geweigerd. De nationale gerechten kwamen tot het oordeel dat de weigering van de registratie gegrond was.

Geen schending van artikel 11 EVRM. Het Hof constateert dat er door de weigering van de registratie van de politieke partij sprake is van een beperking van artikel 11 EVRM. De beperking was voorzien bij wet en diende een legitiem doel, namelijk de bescherming van de nationale veiligheid en de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Hoewel de historische context van een totalitair communistisch regime geen rechtvaardiging is voor de beperking van het grondrecht, constateert het Hof wel dat de partij zich niet heeft afgescheiden van de voormalige Roemeense Communistische Partij. Het Hof overweegt dat het niet onmogelijk is om een communistische partij op te richten en de partij kan de statuten en het partijprogramma aanpassen om die in overeenstemming te brengen met de wetgeving. Er is

sprake van een beperkte beoordelingsruimte voor staten in dit opzicht, maar het Hof constateert ook dat de uitspraken van de nationale gerechten niet ongefundeerd zijn en dat de uitspraken uitgebreid zijn gemotiveerd. De autoriteiten wensten te voorkomen dat de partij in de toekomst misbruik maakt van zijn rechten en dat de partij ook in het verleden ernstig misbruik had gemaakt van zijn machtspositie door een totalitair regime te vestigen en in stand te houden. De weigering voor registratie is onderbouwd met het argument van het voorkomen van misbruik, waardoor de fundamentele van de rechtsstaat en de fundamentele van de democratie worden ondermijnd.

De nationale gerechten hebben in de gerechtelijke procedure uitgebreid onderbouwd dat het partijprogramma en de partijstatuten vage en algemene begrippen bevatten die geen recht doen aan de politieke ontwikkelingen in het land sinds 1989, omdat die totalitarisme en extreme acties toestaan die de nationale veiligheid schaden en een gevaar vormen voor de democratische waarden. Ook zijn de statuten en het partijprogramma in strijd met de wetgeving voor politieke partijen en bestaat er binnen de partij nog sterke verbondenheid met de vroegere communistische partij.

Het Hof constateert dat er sprake van een dringende maatschappelijke behoefte om te handelen zoals is gehandeld. De weigering was ook proportioneel, gezien het beoogde legitieme doel, namelijk de bescherming van de nationale veiligheid en de rechten en vrijheden van anderen. De weigering van de registratie was daarmee dus noodzakelijk in een democratische samenleving.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 25 oktober 2021 (ECER 3.12.21) – [C-647/21](#) en [C-648/21](#) – D. K. e.a.

Rechtspraak – Ontheffing taken rechter – Onafhankelijkheid en onpartijdigheid

Richtlijn (EU) 2016/343. Hoger beroep tegen een uitspraak in eerste aanleg, waarbij de beklagde niet onherroepelijk is veroordeeld tot een vrijheidsstraf. De rechtsprekende formatie wordt voorgezeten door een rechter jegens wie de president van de rechterlijke instantie een beschikking tot herverdeling van taken heeft gegeven. Vragen gaan onder andere over de vraag of het Unierecht zich verzet tegen een nationale regeling volgens welke een orgaan van een nationale rechterlijke instantie de bevoegdheid heeft een rechter van die rechterlijke instantie geheel of gedeeltelijk te ontheffen van zijn taak om de hem toegewezen zaken te behandelen.

NOOT – bij EHRM 19 oktober 2021, [Miroslava Todorova t. Bulgarije](#)

Miroslava Todorova v. Bulgaria: Bulgaria joins list of serious rule of law offenders ([strasbourgobservers](#))

EUROPESE COMMISSIE

Nieuwe inbreukprocedure tegen Polen vanwege de betwisting van de voorrang van het EU-recht door het Grondwettelijk Hof ([ECER](#))

OVERIG

- Rechtspraak ziet regeerakkoord als stap naar sterkere rechtsstaat ([Intro](#))
- Secretary General Inquires on the Situation in Poland: A Test for Poland and Article 52 ECHR ([ECHRblog](#))
- The EU must not become a lawless zone – appeal of European academics ([EU law analysis](#))
- Restoring the Validity of Law in Democratic Societies ([Verfassungsblog](#))
- Removing the Cement from Hungary’s Constitutional Edifice ([verfassungsblog](#))
- Why Throw a Constitution out of the Window Instead of Making it Work? ([verfassungsblog](#))
- Four Recommendations for Constitutional Restoration in Hungary ([verfassungsblog](#))

- Escaping Orbán's Constitutional Prison ([Verfassungsblog](#))
- Independent Selection of Judges via Competence Evaluation and Lot ([Verfassungsblog](#))
Last Sunday, 28th November 2021, voters in Switzerland rejected the proposals of the „Justiz-Initiative“ (“Judge initiative”) with the overall majority of 68,07% (temporary official results of the Federal Council, in German). Nevertheless, the proposal contains interesting aspects concerning questions around the election processes and independence of judges. Despite the rejection in Switzerland – it could serve as an impulse for further discussions not only in Switzerland, but within Europe, where the independence of the judiciary has been partly endangered.
- Sentimento do mundo – On the endless battle for a justice system ([European courts](#))
The ECJ case law on judicial independence and the relationship between national judges and the ECJ - [Rule of Law in Europe Conference - Lisbon 2021](#) - presentation by Marc de Werd

WIKI

- [Wiki - Rechtsstaat en rechterlijke macht](#)

EHRM – factsheets en guides

- [Independence of the justice system](#) (juli 2021)

Recht op leven

EHRM – factsheets en guides

[Guide on article 2 ECHR on right to life](#) (augustus 2021)

Staatsteun

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 16 december 2021 – zaak C-885/19 P – Fiat Chrysler Finance Europe / Commissie – **Grote Kamer** – ECLI:EU:C:2021:1028 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 16 december 2021 – zaak C-898/19 P – Ierland / Commissie e.a. – **Grote Kamer** – ECLI:EU:C:2021:1029 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Tax ruling

Artikelen 107, lid 1 en 108, lid 2, VWEU. In 2015 stelde de Europese Commissie een besluit vast waarin zij vaststelde dat Luxemburg illegale staatssteun had verleend aan Fiat Chrysler bij wijze van een gunstige fiscale afspraak (tax ruling). Op 24 september 2019 heeft het Gerecht van de EU het beroep dat was ingesteld door Luxemburg en Fiat Chrysler (ondersteund door Ierland), afgewezen. Fiat Chrysler (en Ierland, C-898/19) hebben hogere voorziening ingesteld tegen het arrest van het Gerecht bij het Hof van Justitie.

De A-G stelt het Hof voor de door Ierland ingestelde hogere voorziening toe te wijzen en het besluit van de Commissie waarbij Luxemburg de steun aan Fiat onverenigbaar heeft verklaard, nietig te verklaren. Hij stelt echter voor het afzonderlijk door Fiat Chrysler Finance Europe ingestelde beroep te verwerpen.

A-G geeft het Hof in overweging: (zaak C-885/19) De hogere voorziening wordt afgewezen.

(zaak C-898/19) - Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 24 september 2019, Luxemburg en Fiat Chrysler Finance Europe/Commissie (T-755/15 en T-759/15, EU:T:2019:670), wordt vernietigd.

De door het Groothertogdom Luxemburg en Fiat Chrysler Finance Europe bij het Gerecht van de Europese Unie ingestelde beroepen worden toegewezen.

Besluit (EU) 2016/2326 van de Commissie van 21 oktober 2015 betreffende steunmaatregel SA.38375 (2014/C) (ex 2014/NN) door Luxemburg ten gunste van Fiat ten uitvoer gelegd, wordt nietig verklaard.

De Europese Commissie wordt verwezen in haar eigen kosten alsook in de kosten die het Groothertogdom Luxemburg heeft gemaakt in het kader van de procedure bij het Gerecht en de kosten die Ierland heeft gemaakt in het kader van de onderhavige hogere voorziening. Bovendien wordt zij verwezen in de kosten van Fiat Chrysler Finance Europe in de procedure bij het Gerecht en in de onderhavige procedure in hogere voorziening.

Het Groothertogdom Luxemburg draagt zijn eigen kosten in het kader van de onderhavige hogere voorziening.

- ⓑ Luxemburgse ruling voor Fiat vormt volgens A-G HvJ geen staatssteun. (VN-Vandaag-2021/3064)
- ⓑ Argumenten Fiat in zaak over Luxemburgse ruling leiden volgens A-G HvJ niet tot nietig verklaring EC-besluit. (VN-Vandaag-2021/3076)

OVERIG

Nieuwe richtsnoeren voor staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie goedgekeurd ([ECER](#))

Strafrecht

EHRM – ARREST – 21 december 2021 – Stołkowski t. Polen – persbericht – [arrest](#) – [58795/15](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:1221JUD005879515

Ongestoord genot eigendom – Inbeslaggenomen auto langdurig buiten gestald

Samenvatting onder: [Eigendomsrecht](#)

HvJ – ARREST – 16 december 2021 – zaak C-724/19 – Spetsializirana prokuratura – Bulgarije – ECLI:EU:C:2021:1020 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Europees onderzoeksbevel - Uitvaardigende autoriteit – Officier van justitie die optreedt als uitvaardigende rechterlijke autoriteit

Richtlijn 2014/41/EU. Is het openbaar ministerie van een lidstaat bevoegd om een Europees onderzoeksbevel in strafzaken uit te vaardigen waarbij het om de verkeers- en locatiegegevens van elektronische communicatie verzoekt, wanneer volgens het nationale recht van de uitvaardigende staat alleen een rechter of rechtbank toestemming kan verlenen voor het verzamelen van dergelijk bewijsmateriaal?

Hof: Artikel 2, onder c), i), van richtlijn 2014/41/EU verzet zich ertegen dat een openbare aanklager in de fase van het opsporingsonderzoek bevoegd is om een Europees onderzoeksbevel in de zin van deze richtlijn uit te vaardigen teneinde verkeers- en locatiegegevens in verband met telecommunicatie te verkrijgen, wanneer in een vergelijkbare binnenlandse zaak enkel de rechter bevoegd is om een onderzoeksmaatregel ter verkrijging van dergelijke gegevens te bevelen.

Artikel 6 en artikel 9, leden 1 en 3, van richtlijn 2014/41 moeten aldus worden uitgelegd dat de erkenning door de uitvoerende autoriteit van een Europees onderzoeksbevel dat is uitgevaardigd om verkeers- en locatiegegevens in verband met telecommunicatie te verkrijgen, niet in de plaats kan komen van de vereisten die in de uitvaardigende staat gelden wanneer dit bevel ten onrechte door een openbare aanklager is uitgevaardigd terwijl in een vergelijkbare binnenlandse zaak enkel een rechter bevoegd is om een onderzoeksmaatregel ter verkrijging van dergelijke gegevens te bevelen.

- EU-Hof: officier van justitie mag geen Europees onderzoeksbevel uitvaardigen wanneer hij in een soortgelijke nationale procedure onbevoegd is ([ECER](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Nederland - Hoge Raad - 15 december 2021 - [ECLI:NL:HR:2021:1841](#)

Illegale handel in drugs en precursoren - Plicht tot informatieverstrekking - Marktdeelnemer - Voorval

Verordening (EG) nr. 273/2004. Kaderbesluit 2004/757. OM-cassatie na vrijspraak wegens het niet voldoen aan de in artikel 8 Verordening (EG) nr. 273/2004 opgenomen plicht tot informatieverstrekking door geen melding te doen van het vervoeren/ontvangen/opslaan/voorhanden hebben van grote hoeveelheden drugsprecursoren (stoffen die vaak voor illegale vervaardiging van verdovende middelen worden gebruikt). De Hoge Raad stelt prejudiciële vragen aan Hof van Justitie EU over de in artikel 8 Verordening 273/2004 voorkomende begrippen 'marktdeelnemer' en 'voorval'. De Hoge Raad wijdt in dat verband beschouwingen aan (de totstandkomingsgeschiedenis van) Verordening 273/2004, de afbakening tussen deze Verordening en Kaderbesluit 2004/757, dat voorschriften bevat over het bestraffen van verschillende gedragingen m.b.t. illegale handel in drugs en precursoren en de gevolgen van een beperkte of ruime interpretatie van de begrippen 'marktdeelnemer' en 'voorval' voor (de toepasselijkheid van) het nemo tenetur-beginsel. [ECLI:NL:HR:2021:1886](#), [ECLI:NL:HR:2021:1877](#) en [ECLI:NL:HR:2021:1876](#) worden wordt aangehouden totdat het HvJ uitspraak heeft gedaan.

De Hoge Raad stelt de volgende prejudiciële vragen:

Moeten natuurlijke personen en rechtspersonen die op zodanige wijze betrokken zijn bij het in de handel brengen van geregistreerde stoffen dat die betrokkenheid een op grond van art. 2.1.d. Kaderbesluit 2004/757 strafbaar te stellen feit oplevert, worden aangemerkt als "marktdeelnemer" als bedoeld in artikel 2, onder d Verordening 273/2004?

Leveren die gedragingen van de onder 1 bedoelde marktdeelnemer een "voorval" als bedoeld in artikel 8, lid 1 Verordening 273/2004 op?

Zijn gedragingen als het ontvangen, vervoeren en opslaan van geregistreerde stoffen een "voorval" als bedoeld in artikel 8, lid 1 Verordening 273/2004, als deze gedragingen niet plaatsvinden met de bedoeling deze stoffen te leveren aan een derde?

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Frankrijk - 26 oktober 2021 (ECER 10.12.21) - [C-660/21](#) - [K.B. et F.S.](#)

Rechten van de verdediging - Ambtshalve toetsing schending rechten verdediging

Richtlijn 2012/13/EU. Richtlijn (EU) 2016/343. F.S. en K.B. zijn aangehouden door opsporingsambtenaren vanwege een verdenking dat zij op frauduleuze wijze brandstof hebben onttrokken van een bedrijf. De opsporingsambtenaren en de hulpofficier van justitie hebben onderzoekshandelingen verricht en belastende verklaringen opgenomen van F.S. en K.B voordat zij F.S. en K.B hadden geïnformeerd over hun rechten van verdediging op grond van het Franse en het Europese recht. De rechten van verdediging van F.S. en K.B. zijn daardoor geschonden.

Staan de artikelen 3 (Recht op informatie over rechten) en 4 (Verklaring van rechten bij aanhouding) van richtlijn 2012/13/EU, artikel 7 (recht om te zwijgen) van de richtlijn (EU) 2016/343 en artikel 48 (Vermoeden van onschuld en rechten van de verdediging) van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie in de weg aan een verbod voor de nationale rechter om schending van de rechten van de verdediging zoals gewaarborgd door de genoemde richtlijnen ambtshalve vast te stellen, en meer in het bijzonder in de weg staan aan het feit dat hem wordt verboden om, met het oog op nietigverklaring van de procedure, ambtshalve vast te stellen dat bij de aanhouding geen of te laat mededeling is gedaan van het recht om te zwijgen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 1 september 2021 (ECER 24.12.21) – C-548/21 - Bezirkshauptmannschaft Landeck*

Opsporing strafbare feiten - Toegang tot door communicatiediensten bewaarde persoonsgegevens – Ernstige criminaliteit – Waarborgen - Prokuratuur

Samenvatting onder: Privacy en persoonsgegevens

RECHTSPRAAK NL – Parket bij de Hoge Raad - 14 december 2021 - ECLI:NL:PHR:2021:1180 - ECLI:NL:PHR:2021:1181 - ECLI:NL:PHR:2021:1179

Vordering verkeers- en locatiegegevens - Elektronische communicatiemiddelen – Verwerking persoonsgegevens

Richtlijn 2002/58/EG. Deze vorderingen tot cassatie in het belang der wet hebben betrekking op de normering van de vordering van (kort gezegd) verkeers- en locatiegegevens. In ECLI:NL:PHR:2021:1180 heeft de RC de OVJ niet ontvankelijk verklaard in de vordering voor een machtiging omdat de gestelde inbreuk op privacy beperkt zou zijn en een machtiging niet nodig is. In ECLI:NL:PHR:2021:1181 heeft de RC de machtiging afgewezen omdat de diefstal in die zaak niet als zware criminaliteit aan te merken was (overigens dacht de rechtbank er in die zaak anders over). In ECLI:NL:PHR:2021:1179 gaat het over de uitleg van het Nederlands strafproces.

In de praktijk is onduidelijkheid ontstaan over de misdrijven bij verdenking waarvan verkeers- en locatiegegevens kunnen gevorderd en over de procedure die in dat geval dient te worden gevolgd. Het betreft met name de voorwaarde dat uit verkeersgegevens ‘precieze conclusies’ over de persoonlijke levenssfeer kunnen worden getrokken. Die onduidelijkheid heeft zijn oorzaak in rechtspraak van het Hof van Justitie, in het bijzonder het arrest van 2 maart 2021 in zaak C-746/18 (Prokuratuur).

Uit deze uitspraak volgt dat, anders dan in de wet voorzien, een voorafgaande machtiging van de rechter-commissaris vereist is voor een vordering van de officier van justitie op grond van artikel 126n lid 1 Wetboek van Strafvordering als daarmee een meer dan geringe inbreuk wordt gemaakt op de privacy van de gebruiker.

Aan de Hoge Raad wordt in overweging gegeven in de eerste twee zaken de volgende prejudiciële vragen te stellen:

In ECLI:NL:PHR:2021:1180: Kan een lidstaat het openbaar ministerie toestaan zonder machtiging van een rechter-commissaris of een onafhankelijke bestuurlijke autoriteit verkeersgegevens te vorderen die alleen informatie verschaffen over de vraag of de mobiele telefoon van de gebruiker in één periode tussen half twaalf 's avonds en zeven uur 's ochtends zendmasten aanstraalt in de buurt waar dertig auto-inbraken waarvan hij wordt verdacht hebben plaatsgevonden?

In ECLI:NL:PHR:2021:1181: Betreffen wettelijke maatregelen die in het kader van het voorkomen, onderzoeken, opsporen en vervolgen van strafbare feiten toegang verlenen tot verkeers- en locatiegegevens die niet op grond van een wettelijke verplichting door de aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk of -dienst bewaard zijn, een activiteit van

de staat op strafrechtelijk gebied waarop richtlijn 2002/58/EG ingevolge artikel 1, derde lid, van die richtlijn niet van toepassing is?

Kan diefstal, een misdrijf bij verdenking waarvan in Nederland toepassing van voorlopige hechtenis mogelijk is, op die grond tot de 'zware criminaliteit' gerekend worden als bedoeld in de rechtspraak van het Hof van Justitie inzake artikel 15, eerste lid, van richtlijn 2002/58/EG in verband met de opsporing waarvan lidstaten overheidsinstanties toegang kunnen verlenen tot verkeers- en locatiegegevens?

In [ECLI:NL:PHR:2021:1179](#) concludeert de P-G dat in het midden kan blijven of – met de rechter-commissaris – uit het arrest Prokuratuur kan worden afgeleid dat het vorderen van verkeers- en locatiegegevens zonder machtiging van de rechter-commissaris mogelijk is als (kort gezegd) geen precieze conclusies uit de gevorderde gegevens kunnen worden getrokken.

De P-G stelt in het belang der wet het volgende cassatiemiddel voor: Schending dan wel verkeerde toepassing van het recht, in het bijzonder van artikel 126n Sv, doordat de rechter-commissaris heeft geoordeeld dat de officier van justitie niet-ontvankelijk is in de vordering van een machtiging tot het vorderen van verkeersgegevens op grond van dat artikel nu het vorderen van de betreffende gegevens slechts een geringe inbreuk op de privacy van de gebruiker oplevert. Op grond van het voorgaande vordert de P-G dat de bestreden beschikking van de rechter-commissaris in de Rechtbank Den Haag van 27 augustus 2021 in het belang der wet zal worden vernietigd.

NOOT – bij EHRM 8 juli 2021, [Maestri e.a. t. Italië](#)

EHRM: Ambtshalve horen van verdachte en getuige bij veroordeling in hoger beroep na vrijspraak eerste aanleg? ([BS-09-12-2021](#))

OVERIG

- De invloed van het EVRM op de Nederlandse strafrechtspleging. Inmiddels Fair enough? ([BS-03-12-2021](#))
- Artikel: Digital investigation powers and privacy. ([BS-06-12-2021](#))
- Digitale veiligheidseisen en meldplicht cyberincidenten in meer sectoren. ([BS-06-12-2021](#))
- Conclusie AG: Boete aan rechtspersoon én feitelijk leidinggevende mag, behalve als daarmee hetzelfde "vermogensrechtelijke belang" wordt geraakt. ([BS-06-12-2021](#))
- Artikel: Verplichte medewerking en het nemo tenetur-beginsel. ([BS-13-12-2021](#))
- Is het kader uit post-Keskin ook van toepassing in ontnemingszaken?. ([BS-08-12-2021](#)) [Hoge Raad 30 november 2021, [ECLI:NL:HR:2021:1749](#)]
- Heeft de strafbaarstelling van "ecocide" toekomst?. ([BS-21-12-2021](#))
- Digital investigation: powers and privacy Recent ECtHR case law and implications for the modernisation of the Code of Criminal Procedure. ([BS-21-12-2021](#))
- Europese Commissie wil haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven toevoegen aan de lijst van EU-misdrijven ([EC](#))

EHRM – factsheets en guides

- [Domestic violence](#) (juli 2021)
- [Police arrest and assistance of a lawyer](#) (september 2019)
- [Protection of minors](#) (juni 2021)
- [Secret detention sites](#) (maart 2019)
- [Trafficking in human beings](#) (April 2019)
- [Violence against women](#) (mei 2021)

- [Guide on article 7 ECHR - no punishment without law: the principle that only the law can define a crime and prescribe a penalty \(30 april 2021\)](#)

Terrorisme en witwassen

EHRM - factsheets en guides

- [Terrorism and the European Convention on Human Rights \(april 2021\)](#)
- [Guide to the case-law of the ECHR on terrorism \(december 2020\)](#)

Verkiezingen en kiesrecht

EHRM – factsheets en guides

- [Guide on Article 3 of Protocol No. 1 to the ECHR - right to free elections \(april 2021\)](#)

Vervoer en reizen

HvJ – ARREST – 16 december 2021 – zaak C-274/20 – Prefettura di Massa Carrara – Italië – ECLI:EU:C:2021:1022 – geen conclusie – [arrest](#)

Registratie en belasting van motorvoertuigen – Bestuurder die in een lidstaat woonplaats heeft – In een andere lidstaat geregistreerd voertuig

Artikel 63 VWEU. G.N. heeft woonplaats in Italië terwijl zijn echtgenote, W.X., woonplaats heeft in Slowakije. Toen W.X. zich in Italië bevond, hebben G.N. en W.X. de in Slowakije geregistreerde auto van W.X. gebruikt om naar een supermarkt te gaan. Dit voertuig werd eerst bestuurd door W.X. en vervolgens door G.N.

Bij die gelegenheid zijn zij door de verkeerspolitie aangehouden en gecontroleerd. Bij deze politiecontrole werd proces-verbaal van overtreding opgemaakt tegen G.N., bestuurder van het betrokken voertuig op het ogenblik van deze controle, en tegen W.X., als eigenaar van dit voertuig, en is tot inbeslagneming ervan besloten wegens schending van artikel 93, lid 1-bis, van de wegenverkeerswet, op grond dat G.N., die sinds meer dan zestig dagen woonplaats had in Italië, een in het buitenland geregistreerd voertuig bestuurde.

Hof: Artikel 63, lid 1, VWEU moet aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een regeling van een lidstaat die het eenieder die sinds meer dan zestig dagen woonplaats heeft in die lidstaat, verbiedt om in die lidstaat aan het verkeer deel te nemen met een in een andere lidstaat geregistreerd motorvoertuig, ongeacht de persoon op wiens naam dat voertuig is geregistreerd, zonder dat rekening wordt gehouden met de duur van het gebruik van dat voertuig in eerstgenoemde lidstaat en zonder dat de betrokken persoon aanspraak kan maken op vrijstelling wanneer dit voertuig niet is bestemd om hoofdzakelijk in eerstgenoemde lidstaat duurzaam te worden gebruikt of daar feitelijk niet duurzaam wordt gebruikt.

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 16 december 2021 – zaak C-453/20 – CityRail – Tsjechië – **Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:1018 – [conclusie](#)**

Begrip nationale rechterlijke instantie – Toezichthoudende instantie voor de spoorwegsector - Begrip goederenperrons - Heffingen spoorweginfrastructuur

Artikel 267 VWEU. Richtlijn 2012/34/EU. Het Bureau voor de toegang tot de vervoersinfrastructuur van Tsjechië stelt het Hof vragen inzake de uitlegging van richtlijn 2012/34/EU, met name wat betreft goederenperrons en de verschuldigde heffingen voor het gebruik daarvan. De A-G is van oordeel dat het Bureau administratieve functies vervult en

niet de rechtsprekende functie op grond waarvan hij een beroep zou kunnen doen op artikel 267 VWEU. Nederland, Tsjechië en Spanje hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

A-G geeft het Hof in overweging: De ‚goederenperrons‘ als bedoeld in bijlage I bij richtlijn 2012/34/EU, zijnde naast de trein gelegen ruimten die uitsluitend worden gebruikt voor het laden of lossen van goederen op de hoofd- of zijlijnen, vormen een element van de spoorweginfrastructuur.

De infrastructuurbeheerder kan de heffingen voor het gebruik van de spoorweginfrastructuur wijzigen, mits hij dit rechtvaardigt op grond van uitvoeringsverordening (EU) 2015/909, tenzij het gaat om een reactie op buitengewone situaties.

Indien nodig kan de exploitant van de dienstvoorziening, onverminderd de nakoming van de met de spoorwegondernemingen aangegane contractuele verplichtingen, de tarieven voor de toegang tot die voorziening en voor de dienstverlening wijzigen, op voorwaarde dat de kosten om de dienst te verrichten, vermeerderd met een redelijke winst, niet worden overschreden en de beginselen van transparantie en non-discriminatie worden geëerbiedigd.

Een infrastructuurbeheerder die als overheidsorganisatie is gekwalificeerd, is, ongeacht zijn rechtsvorm, gebonden door de rechtstreeks werkende bepalingen van richtlijn 2012/34.

Een netverklaring die niet in overeenstemming is met richtlijn 2012/34 kan als discriminerend worden beschouwd wanneer daarin maatregelen worden ingevoerd die, op zichzelf, sommige spoorwegondernemingen een ongerechtvaardigde behandeling geven ten opzichte van andere.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Litouwen – 5 november 2021 (ECER 21.12.21) - C-671/21 - Gargždy geležinkelis*

Spoorweginfrastructuur - Overbelaste capaciteit - Diensten

Richtlijn 2012/34/EU. De vraag is o.a. of de richtlijn het uitdrukkelijk verbiedt om een nationale wettelijke regeling vast te stellen waarin wordt bepaald dat, in het geval van een overbelaste infrastructuur, op het moment van toewijzing van capaciteit rekening gehouden kan worden met de intensiteit van het gebruik van de spoorweginfrastructuur.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Finland – 2 november 2021 (ECER 23.12.21) - C-676/21 - Veronsaajien oikeudenvontayksikkö*

Motorrijtuigenbelasting – Vrij verkeer van goederen

Samenvatting onder: Belastingen

EUROPESE COMMISSIE

Europese Commissie publiceert voorstellen om het Europese vervoerssysteem te moderniseren (ECER)

Verzekeringen

HvJ – ARREST – 21 december 2021 – zaak C-428/20 – Skarb Państwa – Polen – ECLI:EU:C:2021:1043 – geen conclusie – arrest

WA-verzekering motorrijtuigen – Minimumdekking – Vordering schade wegens onjuist omzetten richtlijn

Richtlijn 2005/14/EG. Richtlijn 2009/103/EG. Tweede richtlijn 84/5/EEG. In Polen heeft een verkeersongeval plaatsgevonden waarbij zestien mensen om het leven kwamen, waaronder G.M. en de bestuurder die verantwoordelijk was voor het ongeval. Laatstgenoemde had een

motorrijtuigenverzekering afgesloten. Na het overlijden van G.M. heeft haar dochter, A.K., bij de verzekeringsmaatschappij van de voor het ongeval verantwoordelijke bestuurder een verzoek ingediend tot vergoeding van de immateriële en materiële schade die zij stelde te hebben geleden door het overlijden van haar moeder. In het kader van de afwikkeling van het schadegeval is A.K. door die maatschappij definitief vergoed ten belope van ongeveer 10 175 EUR ter vergoeding van immateriële schade en ongeveer 1 000 EUR wegens de aanzienlijke verslechtering van haar situatie. De verzekeringsmaatschappij heeft A.K. meegedeeld dat het maximale dekkingbedrag van de motorrijtuigenverzekeringpolis die de voor het ongeval verantwoordelijke bestuurder had afgesloten, was bereikt. De zaak gaat over de vordering tot vergoeding van de schade die zou zijn veroorzaakt door de onjuiste omzetting van richtlijn 2005/14 in de Poolse rechtsorde.

Was een lidstaat die met het oog op de aanpassing van de minimumdekkingbedragen een overgangperiode heeft ingesteld overeenkomstig artikel 2 van richtlijn 2005/14] verplicht om binnen 30 maanden na de datum van omzetting van deze richtlijn de dekkingbedragen te verhogen tot ten minste de helft van de in het gewijzigde artikel 1, lid 2, van de Tweede richtlijn 84/5 voorgeschreven bedragen: met betrekking tot alle verzekeringsovereenkomsten voor motorrijtuigen die na afloop van die 30 maanden van kracht waren, met inbegrip van de overeenkomsten die vóór 11 december 2009 waren gesloten maar ook na die datum van kracht zijn gebleven – voor schadegevallen die zich na 11 december 2009 hebben voorgedaan, of alleen met betrekking tot nieuwe verzekeringsovereenkomsten voor motorrijtuigen die na 11 december 2009 zijn gesloten?

Hof: Artikel 1, lid 2, van de Tweede richtlijn 84/5/EEG, en artikel 9, lid 1, van richtlijn 2009/103/EG, moeten aldus worden uitgelegd dat de lidstaten die gebruik hebben gemaakt van de bij deze bepalingen geboden mogelijkheid om in een overgangperiode te voorzien, dienden te eisen dat vanaf 11 december 2009 de minimumdekkingbedragen van verzekeringsovereenkomsten – inzake de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven – die vóór die datum werden gesloten maar op die datum nog van kracht waren, in overeenstemming zijn met de in de vierde alinea van die bepalingen neergelegde regel.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 30 augustus 2021 (ECER 7.12.21) – [C-618/21 – AR e.a.](#)

Verzekeringen – Schadevergoeding – Hypothetische herstelkosten

Richtlijn 2009/103/EG. Geschil over de betaling van (niet gemaakte) hypothetische herstellingskosten die verzoekers van de verzekeraars vorderen. De vragen betreffen de omvang van de rechtstreekse vordering neergelegd in artikel 18 van de richtlijn, die personen die materiële schade of lichamelijk letsel hebben geleden met betrekking tot het verkeer van motorrijtuigen kunnen instellen tegen de verzekeraar van de wettelijk aansprakelijke partij.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 21 oktober 2021 (23.12.21 ECER) - [C-685/21 - Stadtverkehr Lindau*](#)

Verkeersongeval - Begrip verzekeraar

Samenvatting onder: [IPR](#)

REGELGEVING EU

Richtlijn (EU) 2021/2118 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2021 tot wijziging van Richtlijn 2009/103/EG betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven en de controle op de verzekering tegen deze aansprakelijkheid, [PB L 430 van 2.12.2021](#)

BNC fiche

Fiche: Herziening Richtlijn Solvency II ([Kamerstuk 22112, nr. 3236](#))

Vrij verkeer

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Finland – 29 oktober 2021 (ECER 21.12.21) - [C-662/21](#) – [Booky.fi](#) *

Classificatie in andere lidstaat – Aanbieden audiovisuele dragers – Classificatie op basis van Finse wet

Artikel 34 VWEU. De hoogste bestuursrechter moet uitspraak doen over de vraag of een nationale autoriteit, namelijk het nationaal audiovisueel instituut, Booky.fi Oy kon verplichten om de leeftijdslabels, die gebaseerd zijn op de classificatie volgens de Finse wet inzake audiovisuele programma's, toe te voegen aan de productinformatie van audiovisuele dragers, wanneer zij de audiovisuele dragers te koop aanbiedt in haar webwinkel. De audiovisuele dragers die Booky.fi Oy in haar webwinkel verkoopt, zijn afkomstig uit andere lidstaten van de Europese Unie, waren geïmporteerde in het land van oorsprong en waren voorzien van de leeftijdslabels van het land van oorsprong. Volgens de Finse wet inzake audiovisuele programma's moeten de bepalingen betreffende de classificatie en labeling van audiovisuele dragers in acht worden genomen, ook al zijn uit een andere lidstaat ingevoerde audiovisuele dragers in die lidstaat reeds geïmporteerde en gelabeld.

Vraag is o.a. of artikel 34 VWEU zich verzet tegen een uitlegging van de Finse wet betreffende audiovisuele programma's, die vereist dat audiovisuele dragers, op het tijdstip waarop zij in een webwinkel te koop worden aangeboden, reeds zijn geïmporteerde overeenkomstig deze Finse wet en de op deze classificatie gebaseerde aanduidingen van de leeftijdsgrens zijn toegevoegd aan de productinformatie, ofschoon de audiovisuele dragers in een andere lidstaat zijn geïmporteerde en gelabeld, maar nog niet zijn geïmporteerde in Finland.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 15 oktober 2021 (ECER 22.12.21) – [C-680/21](#) – [Royal Antwerp Football Club](#) *

Voetbalspelers – UEFA – Home-grown players – Vrij verkeer werknemers - Mededinging

Artikel 45 VWEU. Artikel 101 VWEU. Beroep tot nietigverklaring van bepalingen over 'home-grown players' uit het reglement van de Belgische voetbalbond. De bepalingen zijn vastgesteld door het uitvoerend comité van de UEFA en vervolgens overgenomen door de Belgische voetbalbond, die lid is van de UEFA.

Vragen van de Belgische rechter of de door zowel de UEFA als de KBVB vastgestelde „home-grown players”-regels in overeenstemming zijn met de artikelen 45 en 101 VWEU.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Finland – 2 november 2021 (ECER 23.12.21) - [C-676/21](#) - [Veronsaajien oikeudenvälvontayksikkö](#) *

Motorrijtuigenbelasting – Vrij verkeer van goederen

Samenvatting onder: [Belastingen](#)

Vrijheid van meningsuiting

EHRM – ARREST – 7 december 2021 – Standard Verlagsgesellschaft MBH t. Oostenrijk (nr. 3) – persbericht – arrest – 39378/15 - ECLI:CE:ECHR:2021:1207JUD003937815

Verstrekking gegevens van personen die reageren op online nieuwsberichten – Geen belangenafweging in nationale rechterlijke procedure - Noodzakelijkheids criterium

Artikel 10 EVRM. Klager is een rechtspersoon, gevestigd in Wenen, die een krant uitgeeft en een online nieuwspitaal met nieuwsberichten en discussiefora bijhoudt. Voor het online portaal kunnen onder nieuwsberichten en in de discussiefora bijdragen worden geleverd door geregistreerde gebruikers. Gebruikers dienen in het registratieproces hun voornaam, achternaam en e-mailadres op te geven en dienen in te stemmen met de gebruiksvoorwaarden. Gebruikers worden erover geïnformeerd dat hun gegevens niet zichtbaar zijn op de website.

In 2012 is een artikel op de website gepubliceerd dat onder meer ging over de partijleider van een regionale vrijheidspartij, die tevens lid is van een deelstaatparlement. In 2013 is een artikel gepubliceerd over een parlamentslid van de Oostenrijkse vrijheidspartij. Onder beide artikelen werden veel opmerkingen geplaatst, waaronder ook opmerkingen die de betreffende personen in verband brachten met corruptie en met neo-nazi's. De betreffende opmerkingen zijn op verzoek verwijderd. Klager heeft echter geweigerd de gegevens van de personen die de opmerkingen hadden geplaatst, aan de betreffende partijen te verstrekken. Het parlamentslid van de Oostenrijkse vrijheidspartij, de Oostenrijkse vrijheidspartij en de leider van de regionale vrijheidspartij hebben een civiele zaak aangespannen tegen klager. Tot in cassatie is het oordeel dat klager de gegevens dient te verstrekken aan de andere procespartijen, in stand gebleven.

Schending van artikel 10 EVRM. Het Hof stelt dat de zaak, ondanks het feit dat klager ook een nieuwspitaal onderhoudt, gaat over de plicht van klager als provider van een website met onder meer fora, om gegevens te verstrekken. De opmerkingen die onder de artikelen werden geplaatst, zijn meer gericht tot het lezerspubliek, dan tot journalisten. De auteurs van de opmerkingen kunnen dan ook niet worden aangemerkt als journalistieke bron en het Hof is dan ook van mening dat klager zich niet kan beroepen op de vertrouwelijkheid van journalistieke bronnen. Wel stelt het Hof dat klagers rol van provider verbonden is met klagers andere rollen, zoals het verzorgen van een nieuwspitaal waar actief discussies worden aangemoedigd. Deze taken zijn gericht op het verspreiden van nieuws over het publieke belang en het aanmoedigen van discussie daarover en vallen daardoor onder de bescherming van artikel 10 EVRM.

Het Hof vindt dat er met de uitspraken van de nationale rechters die ertoe strekken dat klager gegevens dient te verstrekken, sprake is van een beperking op het recht van artikel 10. De beperking is vastgelegd in een wet, namelijk de Oostenrijkse E-Commerciewet. Ook is er sprake van een legitiem doel, namelijk de bescherming van de rechten en reputatie van derden. Ten aanzien van de vraag of de beperking noodzakelijk is in een democratische samenleving, overweegt het Hof dat er daarbij sprake moet zijn van een redelijk evenwicht tussen de beperking van het grondrecht en de rechten en reputaties van anderen. Het Hof constateert dat in de rechterlijke uitspraken geen belangenafweging te vinden is. De op de website geplaatste commentaren zijn als beledigend te kwalificeren. Het belang van de procespartijen bij de gegevens zou moeten worden afgewogen tegen de belangen van klager om de gegevens niet te verstrekken. Dat speelt nog sterker als de commentaren, zoals in de onderhavige zaak, zijn aan te merken als onderdeel van een politieke discussie. Hoewel de nationale gerechten een zekere beslissingsruimte hebben, is die smal als het politieke commentaren betreffen. Een gebrek aan een belangenafweging betekent dat er verschillende aspecten van de zaak door de nationale gerechten niet zijn meegewogen. Er is dan ook geen voldoende rechtvaardiging van de beperking, waardoor er sprake is van een schending van artikel 10 EVRM.

EHRM – ARREST – 7 december 2021 – Yasin Özdemir t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest](#) – [14606/18](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:1207JUD001460618

De interpretatie door de nationale rechtbanken van de gebruikte wetgeving om klager te veroordelen na de mislukte militaire staatsgreep in 2016, door velen geuit in 2015, was onvoorzienbaar.

Artikel 10 EVRM. Klager is een Turkse staatsburger. In juni 2016 deed de politie een onderzoek naar 'social media' met als doel internetgebruikers toebehorende aan een terroristische organisatie te identificeren. Aan de hand van dat onderzoek werd een rapport over door de klager op Facebook geplaatste reacties bij een artikel over de Gülenistische beweging opgemaakt. In november 2016 werd klager veroordeeld voor acties die onder het misdrijf: "het prijzen van misdaad en criminelen" vielen. Met een beroep op artikel 10 EVRM klaagt klager over zijn veroordeling. Daartoe heeft hij aangevoerd dat op het moment dat hij de reacties op Facebook plaatste de betreffende organisatie niet bekend was als terroristische organisatie.

Het hof is van oordeel dat de strafrechtelijke veroordeling van de klager en de beslissing die de klager heeft onderworpen aan een schorsing van vijf jaar van executie neerkomt op echte en effectieve beperkingen, en aldus op een inmenging in de uitoefening van het recht op vrijheid van meningsuiting van de klager. De door de klager geplaatste reacties op Facebook bestonden voornamelijk uit opmerkingen en meningen over actuele politieke kwesties, welke ideeën ook waren geuit door niet leden van de Gülenistische beweging. Bovendien wordt in de reacties van klager op geen enkele manier aangezet tot geweld of opstand. Dat leden van de Gülenistische beweging 15 maanden later een poging tot een staatsgreep deden en zich daarbij beriepen op uitingen gedaan in het kader van de actuele politieke kwesties, verandert niets aan de bevindingen over de vrijheid om je mening te uiten tijdens publieke debatten. Het hof is van oordeel dat redelijkerwijs niet had kunnen worden voorzien dat de bestreden opmerkingen, die zich tegen de lijn van de regering verzette, maar die een vreedzame bijdrage aan het publieke debat vormde en niemand tot opstand aanzette, een reëel en onmiddellijk risico op wanorde konden opleveren, zoals een poging tot een militaire staatsgreep meer dan een jaar later. De nationale rechter heeft aldus een te ruime interpretatie van de wet gegeven. Een dergelijke ruime uitlegging van de relevante strafbepaling was voor de klager dan ook onvoorzienbaar. Er is aldus sprake van een schending van artikel 10 EVRM.

NOOT – bij EHRM 2 september 2021, [Sanchez t. Frankrijk](#)

Geen schending EVRM na veroordeling politicus wegens niet verwijderden opmerkingen van zijn openbare Facebook-account die aanzetten tot haat. ([BS-13-12-2021](#))

OVERIG

- Europese Commissie wil haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven toevoegen aan de lijst van EU-misdrijven ([EC](#))
- [Malkiewicz v United Kingdom: Time for the County Courts to Hear Defamation Cases?](#) – Robert Sharp ([Informs](#))

EHRM – factsheets en guides

- [Hate speech](#) (september 2020)
- [Protection of journalistic sources](#) (oktober 2020)
- [Protection of reputation](#) (mei 2021)
- [Guide on article 10 ECHR - freedom of expression](#) (april 2021)

Vrijheid van vereniging

EHRM – ARREST – 14 december 2021 – Church of Scientology Moscow e.a. t. Rusland – persbericht – arrest – [37508/12](#) – [61695/13](#) – [16761/14](#) – ECLI:CE:ECHR:2021:1214JUD003750812

Russia, the Church of Scientology and the ECtHR – again ([law&religion](#))

EHRM – factsheets en guides

- [🔗](#) [Guide on the case-law of the ECHR on mass protests](#) (augustus 2021)
- [🔗](#) [Guide on article 11 ECHR - freedom of assembly and association](#) (augustus 2021)

Deel II – Algemeen

- Inschrijving Europees uitwisselingsprogramma 2022 gestart ([Intro](#))
- Frankrijk voorzitter van de Raad van de EU ([ECER](#))
- Nieuwe Europese regels over bescherming van klokkenluiders in werking getreden ([ECER](#))
- Europese Commissie stelt nieuw instrument voor om het gebruik van economische dwang door derde landen tegen te gaan ([ECER](#))

Cursus en opleiding

Studiemateriaal over Europees recht gratis online beschikbaar; links naar EJTN, ERA en HELP ([Intro](#))

Raad van Europa-Online cursussen over mensenrechten met focus op EVRM ([Help](#))

Introduction to the European Convention on Human Rights", a 5-hour interactive training course aimed at legal professionals, public authorities, civil society and students.

Overzicht van trainingen op het gebied van Europees Strafrecht ([Bijzonder Strafrecht](#))

Dit overzicht staat ook op de [Wikipagina Cursus en opleiding Europees en Internationaal recht](#)

Datum	Onderwerp	Titel
e-learning	Grondrechten	De horizontale directe werking (HDW) van EU Grondrechten; De toepassing van grondrechten tussen private partijen, een dagdeel
e-learning	EU Handvest	Toepasselijkheid van EU Grondrechten Digitale zelfstudiemodule over artikel 51 EU Handvest van de Grondrechten, SSR
e-learning	straf	The European Arrest Warrant: 10 Key Questions for Defence Counsel, specialised e-learning course, ERA
e-learning	IE	How to make the best use of the case law of the CJEU on EU copyright in your legal practice? Ten questions on European copyright law, ERA
e-learning	algemeen	The Preliminary Reference Procedure before the CJEU, ERA
webcollege	algemeen	Gratis webcolleges EU-recht beschikbaar op MIJN SSR: Webcolleges EU en haar invloed op het Nederlandse rechtssysteem
webcollege	asiel & migratie	SSR webcollege 'Procedurerichtlijn, het rechterlijk toetsingskader

Datum	Onderwerp	Titel
webcollege	erfrecht	Europese erfrechtverordening, via SSR.nl (alléén voor de rechtspraak)
webcollege	EVRM	Gratis webcollege door docenten Prof. mr. Egbert Myjer en Prof. mr. Martin Kuijer over het EVRM
webcollege	ASIEL & MIGRATIE	Associatierecht EEG-Turkije, Stichting migratierecht
webcollege	STRAFRECHT	Webinar: EHRM Keskin & rechterlijke beoordeling van getuigenverzoeken
9 en 10 sep 2022	IPR	Save the date: University of Bonn/HCCH Conference “ The HCCH 2019 Judgments Convention: Cornerstones – Prospects – Outlook ”, Bonn University, Germany

Nieuwsbrieven

Algemeen

- [EUR-Alert jurisprudentienieuwsbrief van het Belgische GCE-netwerk \(INTRO\)](#)
- [Brussels law societies](#)
- [Information note ECHR](#)

Bestuursrecht

- [Jurisprudentienieuwsbrief bestuursrecht Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak](#)

Dataproductie

- [European data protection supervisor \(EDPS\) nieuwsbrief](#)

Strafrecht

- Nieuwsbrieven (Europees) Strafrecht , o.a. over cybercrime, ([Bijzonder Strafrecht](#))

Vreemdelingenrecht

- [EASO \(European asylum support office\)](#)
- [Centrum voor Migratierecht van de Radboud Universiteit Nijmegen: CJEU Overview of judgments and pending cases:](#)
[NEMIS: newsletter on European migration issues:](#)
[NEAIS: newsletter on European asylum issues:](#)

NL zaken bij het HvJEU

Datum	Zaak-nr.	Naam	NL Prejudiciële verwijzing	Conclusie HvJ	Arrest HvJ	Einduitspraak
9.12.21	C-217/20	Staatssecretaris van Financiën	ECLI:NL:RBOVE:2020:1805		ECLI:EU:C:2021:987	
9.12.21	C-237/20	Federatie Nederlandse Vakbeweging	ECLI:NL:HR:2020:954	ECLI:EU:C:2021:997		
16-12	C-562/21 PPU en C-563/21 PPU	Openbaar Ministerie	ECLI:NL:RBAMS:2021:5052 (RK 21/2797) prejudicieel verzoek: ECLI:NL:RBAMS:2021:5051 (RK 21/3635)	ECLI:EU:C:2021:1019		
17-12	C-922/19	Waternet	ECLI:NL:HR:2019:1972			ECLI:NL:HR:2021:1889

NL prejudiciële verwijzingen

Een volledig overzicht van Nederlandse prejudiciële verwijzingen wordt apart gepubliceerd op [rechtspraak.nl](#) en staat op de Wiki [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#).

Een overzicht van *alle* prejudiciële verwijzingen uit alle lidstaten is te vinden op de [website van het Expertisecentrum Europees recht van het Ministerie van buitenlands zaken](#) of in de [Databank van het HvJ](#) (curia-website).

Datum	gerecht	ECLI	onderwerp
15.12.21	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2021:1841	strafrecht

NL zaken bij het EHRM

Een volledig overzicht van Nederlandse zaken bij het EHRM wordt apart gepubliceerd op [rechtspraak.nl](#).

Datum	Naam	soort	zaaknr	Onderwerp
9.12.21	Frans	Gecommuniceerde zaak	27014/20	Strafrecht, voorlopige hechtenis
9.12.21	Suciu	Gecommuniceerde zaak	27014/20	Strafrecht, voorlopige hechtenis

Verzoeken Protocol no. 16 EVRM

Een advies kan alleen worden gevraagd in het kader van een bij de nationale rechter aanhangige zaak. Het al dan niet in behandeling nemen van het verzoek staat ter beoordeling van de rechtbank. Een panel van vijf rechters beslist of het verzoek wordt ingewilligd en motiveert de redenen voor elke weigering.

Adviezen, gegeven door de Grote Kamer, zijn gemotiveerd en niet bindend. De adviezen worden gepubliceerd en meegedeeld aan de verzoekende rechterlijke instantie en aan de betrokken Hoge Verdragsluitende Partij. Rechters hebben het recht een afzonderlijk advies uit te brengen. Het panel en de Grote Kamer omvatten ambtshalve de rechter die is gekozen voor de Hoge Verdragsluitende Partij waartoe het verzoekende gerecht behoort.

Het doel van Protocol nr. 16 is om de interactie tussen het Hof en de nationale autoriteiten te versterken en daardoor de uitvoering van de rechten en vrijheden van het Verdrag te versterken.

Datum	Land	Onderwerp	Artikel	Advisory opinion
19.4.21	Frankrijk	Jagersvereniging	Artikel 1, Eerste Protocol EVRM	<u>Persbericht 2.6.21</u> Zaak wordt behandeld P16-2021-002
11.3.2021	Armenië	Politiebehandeling; verjaring marteling – uitvoering EHRM arrest	Artikelen 3 en 7 EVRM	<u>Persbericht 12.5.21</u> : zaak wordt behandeld P16-2021-001
19.11.2020	Slowakije	Onderzoek naar misdaden door de politie	Artikelen 2, 3 en 6 EVRM.	<u>Persbericht</u> : afwijzing van het verzoek 1.3.2021 <u>persbericht</u> (4.12.2020)
5.11.2020	Litouwen	Afzettingsprocedure parlamentslid	Artikel 3, Eerste Protocol EVRM	<u>Persbericht</u> : zaak wordt behandeld 28.1.21 <u>persbericht</u> (11.12.2020)
2.8.2019	Armenië	Geen straf zonder wet - Terugwerkende kracht van een strafbepaling – Verwijzing naar andere bepaling	Artikel 7 EVRM	29.5.2020 <u>Advisory opinion</u> <u>persbericht</u>
12.10.2018	Frankrijk	Draagmoederschap; geboorteregister	Artikel 8 EVRM	10.4.2019 <u>Advisory opinion</u> <u>Persbericht</u> 26.6.2014 <u>Menneson t. Frankrijk</u>